रवि शाक्य, इखाछैं, यल

गां कां



धूस्वां सायमि



गंकी

श्रेष्ठ प्रकाशन, नेपाल

प्रकाशक
रत्न पुस्तक भण्डार
मोटाहिटी, काठमाडौं
नेपाल

मिलायात गुह्यस्या किपां जकनं जित:
प्रेरणा बिचा च्वन
स्वांयापुह्री १०७८

मू०
स्वतका
न्हापां
१०७८
मुद्रक—मोतीलाल
भारतीय शिववाणी प्रेस
चन्दुआ, वाराणसी

छथा

धात्थें जि छह्म बांलाह्म मिसा हे जुया च्वन । थौं नं जिगु सौंदर्य वसंतकाले मखुसा पतझडे नं मलानि । थःके दुगु यौवनरस कावक्कोसित इना बी धुन व उमेरं नं जिगु साथ तोतावना च्वंसां थौं नं जिगु ख्वाया रूप सुँ बांलाह्म नकतिनि यौवनया पिखालख्वी थ्यंह्म ल्यासेया सिकं छुँ कम मजू । खतु यौवनया चंचलता जिके मदय् धुन्कल तर उमेरया गांभीर्य याना जिगु सौंदर्ययात झन उपोयाना च्वन । जिगु मिखाय् थौं नं वहे मादकता दनि व आकर्षण दनि व जीवन दनि । अले न्हिला थःगु ख्वाया सौंदर्य द्विगुणित यायगु गभीर प्रकारं केवल मिखाया दुने जक न्हिलिगु शक्ति नं । खःका सँ छपु निपु तुइया वय् धुंकल । अथे ला क्रीम, पाउडरया खोले च्वना बांलाकीगु थ्व काले सँ छेना काय् मज्यूगु मखु । तर मागु हे मखु सँ छपु निपु तुइलं छु जुल । न्ह्योने कुलि कुलि चिना ततःङाकःगु जिगु सँया प्रशंसा यापिं व ईर्ष्या यापिं उलि हे तिनि । थन्यागु तालं हे जिगु ह्मया प्रत्येक अङ्ग नं उलि हे सुडौल तिनि । यथार्थवादी साहित्यकारं जूसा जिगु ह्मयात यौनोचित कामुक ह्म मधाइ मखु । खःका ख्वाले भचा वैस गागु पहः वय् धुंकल व न्हापाया कोमलता मदय् धुंकल । तर पाउडर छको तल धाय्:व थथे धका सुना नं धाय् पैं मखु । अय्ला तापाक्कं स्वःसा पाउडर

मदुबले नं जिगु उभेर थुलि धका धाय् थाक्वी । थन्यागु खँ छन्हु ह्याइपु थें च्वना इयाले च्वंच्वनाबले जिगु मानसपटे चाहिला च्वंगु । थःगु सौंदर्यया विचार थुकथें जिगु मने वो बले जिगु नुगः चंचं धया वल । थःगु ख्वा न्हायक्ने वना छको स्वयगु इच्छा तीव्र जुया वल । थःगु कोठा पाखे वना । भम्चा कोठाय् सुज्या याना च्वन । भिंचा मयजु आख ब्वंवना च्वन । किजा नं अड्डाय वना च्वन । दना वयाबले भचा मने च्वापुं थिल । कोठाय् दुहाँवनेसात थःगु जीवनया याकः पहलँ जितः धयपुना काल । जिगु मती इवास्स लुल—गुँया च्वसँ हः मदुगु याकः सिमा थें जिगु जीवन नं याकः खः । जि याकःचा खः । खतु जिमि किजा दु, भम्चा दु, भिंचा दु तर थुपिं दया नं जि याकःचा जि सूँ मदु थें जितः च्वना वल । अले जिगु विचा न्हायकं स्वय् पाखे, थःगु ख्वाया सौन्दर्य स्वय् पाखें चिला जीवन स्वय् पाखे, जीवनया रूपस्वय् पाखे न्हा वन । धात्थें जिगु जीवनया जि च्वंच्वनागु समाजे छु थाय् दु धका । जि धया नं थः सुदु । जि सीसा सुनां मि तै । किजा । तर जिं थ्व छेंयाह्म म्हायमचा जक खः भम्चा मखु । जि गनया भम्चा ? जि गुगु सनागुठी सीं गुठी थ्याह्म ? जिमि फुकी सु ? प्रत्येक न्हयसः या लिसः मदु । लिसः मदुगु न्हयसलं बांलाक धया च्वन—जि थ्व जीवने याकःचा ज्वी धुंकल । जिगु जीवन याकःचाया जीवन खः । थन्यागु ह्याइपुगु विचायायां 'जि वांखा' वल । ह्म त्यानुसे च्वना वल । धुपेना दनाबले जिं खन—थःगु ख्वा थःगु ह्म न्होनेसं च्वंगु न्हायकने प्रतिबिंबित जुया च्वन । जि झसंग वन । जिगु ह्याइपुसे च्वंगु त्यान्नुसे च्वंगु ख्वा खना जितः विश्वास मजुल थ्व जिगु प्रतिरूप खःला ?

छु जि धात्थें बूढी ज्वी धुंकल ला ! भचा चिकु ।पहः याना जिं थःगु प्रतिरूपयात स्वया । जिगु थःगु किपां हे जितः हिस्यायथें याना स्वया च्वंगुलिं जि थाराक्क न्हुल । अनायास जिगु मिखाय् ख्वबि बायक दया वल । जिगु ख्वबि खना ला जिगु किपां झन जितः ही-मी चायक गिजेयाना धयाहःगु जिं ताल, छगू छगू शब्द प्रष्ट ज्वीक ताल–छंगु उमेर वने धुंकल छंगु जीवन वने धुंकल ।—मस्यु छाय थें जितः न्हिले मास्ते वल । जि खिरर न्हिला । जिगु किपा नं न्हिल । ख्यूँबले भिंझांमझां धागु थासे कवंचा हालाहःथें किचकन्या न्हिला हःथें च्वन । थःगु किपा खना हे जि ग्याना वल । जिं वाक्कुछिना थःगु मिखा तिसिना कया । अबले हे पिने 'बांलागु सकस्यां स्वय् हे मागु, थ्व दँया दकसिबे बांलागु सिनेमा वल स्वः झाँस' धका सिनेमाया विज्ञापन यायां हाला वन । बल्ल जिगु मगज थासे थ्यन । जित थः प्रति थःगु भावना प्रति विश्वास दत । मन याउँसे च्वना वल । न्हाय्कने जिगु किपां मुसमुसु न्हिला धाल–जि बूढी मजूनि । थ्वला छगू माया-जाल खः, भ्रम खः ! जि बूढी मजूनि धका विचा वः लिसे जिगु ख्वा चक्कना वल, जिके दुने फूर्ति उपो दया वल । जितः म्ये हाला छत्थु फनन प्याखँ हुइ मास्ते वल । तःदँ लिपा जिं भुनभुन म्ये हाला फन फन थःगु किपा न्हाय्कने स्वस्वं थःगु किपाया प्याखने मस्त जुया, लठ्ठ जुया जि प्याखं हुयां वना । न्ह्योनेसं च्वंगु भयाले छह्म ल्याय्ह्मँ जितः स्वयाच्वंगु खने साथं जितः मछाला वल । खँसां मखंछू याना सरासर पलंग पाखे वना । जिं तुंक थःगु ख्वा न्हाय्कने स्वया च्वना । ल्यासेया वैसे सुँ प्रेमी नाप खँ ह्लाय्बले मछाला ख्वा ह्याउँसे च्वनीथें जिगु ख्वा

मछाला ह्याउँसे च्वना वल । उमेरं स्वःसा व मिजं जिमि काय् धाय् ल्वः । मचावले जिगु मुले नागांगुलि च्वने धुंकूह्म लतंमाया तताया काय् मखुला व ।.... थथे मछाला ख्वा ह्याउँका च्वनावले स्वाने सः वल । स्कूलं ब्वना लिहां वोह्म मिंचा मयजु जुया च्वनका । वं जिगु ख्वाया भावना थ्वीका काइ धका जिं हथासं दना थःत स्वस्थ याना । तर, न्हि न्हि जिथाय् दुहाँ मबंसे तले मवंनिह्म मिंचा मयजु उखुन्हु जिथाय् दुहाँ मवो । तरासर जितः मस्वसे तले वन । ख्वा भचा नं ख्यूँ से च्वं । तर जितः उखन्हु वया ख्वा ख्यूँगु सिकं वया ख्वाया काँट छाँट पाखे ध्यान वनु । अवश्य नं मेगु दिन खुन्हुसा जितः जि प्राणथें योह्म मिंचाया ख्वा ख्यूँगु जुसा यक्को चिन्ता ज्वीगु । तर उखुन्हु मजू । जितःला उखुन्हु वया ख्वा खना थःगु मुखूव्यना ह्रयत्यंगु यौवनकाल लुमना वल । त्वायापिं बूढा-बूढीतसें न्ह्याबलें धाइगु-छ व छिमि मिंचाया ख्वा त्वाल्हानातःथें च्वं । थ्व खँया सत्यतायात जिगु मनं नं स्वीकार मयागु मखु । थ्व खँया सत्यताया जाँच जिं तःकोमछि निह्म न्हाय्कं न्ह्याने च्वना प्रमाणित याना थःगु मनयात संतुष्ट याना तय् धुंगु खः । धात्थें वया ख्वा ला छु मिखाया भावना तक नं अथेहे वया मिखा नं जिगु मिखाथें न्हिले सः व वया म्हुतुसि नं तं पिहाँ वैबले जिगु म्हुतुसिथें प्याखं ह्वी सः । गबलें गबलें थःगु व वैगु सांमजस्य खना ग्याना वैगु । छायकि न्ह्यागु हे जूसां थः मिंचाया जीवन थःगु जीवन थें उखेला थुखेला याय्गु इच्छा ला छु कल्पना सम्म नं जितः याय् मयो । अले सामंजस्य खना भयभीत जुया वोगु मनं करकाँप हे धाल-जिपिं निम्हे महान अंतर दु । गन जि,

गन व। गन जि मुखूबले थ्वयाकागु स्वां, गन व विकसित जुया सौरभ व सुगंध प्रदान यायूत तैयार जुया च्वंगु स्वां। गन जि तज्याय् धुंकूगु अन्तिया अय्ला, गन मादकपूर्ण अय्लाखं सुइतं मदमस्त यायूत बिलिबिलि जाया च्वंगु वया अन्तिया अय्ला। गन जि जीवनया हलचल क्यना मृत्यु पाखे यंकीह्म, गन व मृत्युया नीरवता क्यना जीवन पाखे यंकीह्म। जि व जिमि भिंचाया दथ्वी महान अन्तर दु....महान अन्तर दु...। अले तिनि जितः भिंचामय्जुया ह्मसुख मदु ला धका मती वल। जि तले वना–मांम्ह्याय् छुं खँ ल्हाना च्वंगु। जि वनेसात यंत्रवत तक्क दित। जिं कपा थिया स्वया। कपा मक्वा। जिं न्यना– छु कपा स्यातला? वं छुं मधा। जितः स्वत। वयागु प्रत्येक दृष्टी अन्तर दु। गबलें भय सा गबलें गबलें आकुलता, गबलें गम्भीर सा गबलें उदासीनता। वं म्हुतुं छुं धागु मखु। मिखाय् यक्को भाय् जिं मस्यूगु मखु। तर वया मिखाया भाय् जिं थ्वीके मफुत। वं धासा मिखां थःगु मनया फुक्क खँ धमाधम घौ पलख मदिसे कना यंकी च्वन। भम्चां नं जितः स्वया च्वन। वं नं छुं मधा। छुं भचा लिपा भम्चा तले थहाँ वन। खुह्म मचात लगातार सी धुंका च्याह्मह्म काय् पलंग क्वय्या लासाय् थ्यना तःगुदु। जिं भिंचामयजुयाके न्यना–छंत छु जुल। मास्टरं ब्वः बिया हल ला? पासापिसं छुं याना हल ला? तर लिसः मवो वहे मवो। जित ला दिक्क नं जुया वल। लागिमगि चाया वल। अले यक्कासि 'जिमि निनि' धका कत्तिक घय्पुना व सुक सुक हिकुहिकु लना ख्वल। जितःला मछिना वल। आखिर छु कारण? जि अकमके जुल वया थ्व भावुकता खना। जिं ख्वख्वं जित घयपुना च्वंह्म भिंचायात स्वया। वया प्रत्येक अंगं

यौवन पिज्वया च्वन । जिं वया नुग मछिका च्वंगु व जोबनं याना प्रज्वलित जुया च्वंगु ख्वायात थस्वका धया—'थथे छाय् ख्वय् मागु ? छंत छु जुल ? स्व स्व मचाथें ख्वःगु सुनां खंसा छु धाइ ! तिमिला ल्यासे ज्वी धुंका नं मचाथें ख्वय् योका । सुम्क च्वँ ।' तिमिलां जिगु न्ह्यस या लिसः मबिउ । सुक सुक ख्वख्वं वं जितः अकमकेज्वीक प्रश्न यात—'निनि व जि गबलें बाय् मालि मखु खला ?'—तिमिलाया थ्व प्रश्नं जिगु मने छगू बिचा वल । सखे ल्यासे जुल । बिया छ्वैन धकालां पीर मजुल ला । थौं–कन्हेया मिसाते पयनः वनेगु तच्वकं मयो । जिं लिसः मबिउगु खना तिमिलाया ख्वाया ख्यूँ-भाव झन उपो जुया वन । हानं वया मिखा लःलः धया वल । अले जिं कर्ं हे धया–'छाय् बाय मालि । छथें जोह्म भिंचायात जिथें जोह्म निनि नाप फाय् फुह्म सु ?'–थ्व लिसः या फलस्वरूप वया ख्वाले प्रसन्नताया लहर बांलाक हे खने दया वल । तर वया प्रसन्नताया नापं जिगु मने चिंताया सृजना जुल । जि सरासर थः कोठाय् वया । जि थहाँ वना बले माँ व म्हाय् खँ ल्हाना च्वंगु । अवश्य नं तिमिलां थः पयनः बिया छ्वैगु खँ ल्हागु मखु । तर व खँ वया ख्वाया ख्यूँ–भाव नाप संबंध ला अवश्य दुगु खः । आखिर व खँ छु खः । अवश्यनं तिमिलाया ख्वा ख्यूँया कारण वयात पयनः बिया छ्वैगु खँ मखु । जिगु दुने मानसिक ल्वापुया सृजना बाँलाक जुया वल । आखिर छु कारणे तिमिलाया मने जि नाप बाय् मालिगु खँ वल । स्कूलय् ला वया पासापिसं छुं मधाला । मिस्त मखा न्ह्याबलें करपिनी कुंखिनेत तत्पर जुया च्वनीपिं । उकिं वया पासापिसं जितः वया निनियात कया छुं धाल नं ज्वी फु । अस्वाभाविक नं ला मखु । ईर्ष्या, डाह,

जलन व चुगलिया राज्य जुया च्वंगु समाजे थथे मखुला ज्वीगु । न्यागु प्रकारं नं मेपिनिगु बख्वाईं याना ज्वीगु । करपिंत कया खःगुं मखुगुं द्वोमदु स्त्रीमदु खँ ह्लाना ज्वीगु । थन्यागु खँ विचा यायां जि भयाले वना फेतुना। मने भचा सुख मदया वल । गथखेसे च्वना वल । छुं लोमंझ थें । छु लोमन व ला जिं लुमंगु मखु । लोमंगु हे मदुसा गनं लुमनि ! मूलं पाखे अड्डां लिहाँ वया च्वंपिं जागीरदारत व ब्वना लिहाँ वया च्वंपिं छात्र व छात्रात छेंय् थ्यंकेगु इच्छां धाका याकन छें पाखे वना च्वन । थुको मध्ये हे जिं थः किजा नं खना । आश्चर्य ला जितः उगु इले जुल गुवले जिं किजाया खबालेनं मिचाया खबालेनं छुं त्वण न्हापा खंगु ख्यूँगु सुपाँय्या किचः खन । जिगु मन वाथावाथा मिंक हे म्हाइपुया वल । थ्व छु ज्वीन । हे भगवन ! थन्यागु शान्त पूर्ण छेँया वातावरणे थ्व भुखाय् व्यय्केगु ग्वसा सुनां ग्वया हया च्वन । थ्व विचा याय् मात्रं जिगु मन खुलुलु मिना वल । तुति फयारर खाना वल ! किजा न्योने थ्यंलिसे जिके भय उपो जुया वल । आ छु ज्वीन, आ छु ज्वीन । किजां वया छु मभिंगु खँ न्यंकः वैन । किजा वल । जितः छुँ मधा । सरासर तले वन । जि पाखे छको स्वोगु नं मखु । खबा ला धात्थें ख्यूँसे च्वंच्वन । भयानक प्रकारं हे वया खबा ख्यूँ । नुगः धकधकी तीव्र तीव्रतर जुया वन । जिमि किजा यात थौं छु जुल । न्यावलें न्यागु हे जूसां जिगु मन खबै, जिं उपो चिंता काइ धका दुनें न्याक्को आपद जूसां न्हिला च्वनिह्म जिमि किजायात गन्यागु मार लात थौं । जितःछको स्वया नं मवों ! जिगु मन माने मजू । तले वना किजायाके छुं न्यने धका विचा याना कोठां पिहाँ वना । तर थुथाय् लाक्क जिगु मने लुल—अन्यागु छुँ खँ दुसा माँ थें जोह्म ततायता

वयाकथतुं धाय्मागु खः । अले जि तले मवनेगु हे निर्णय याना। तर जि दुहाँ वय् त्यनाबले जिगु न्हाय्पं सतर्क जुल । अले बौ व म्हाय्या दथ्वी छुं खं जूथें च्वन । भचा लिपा तिमिला बइगले वना माँह्मे सित छ्वया हल । इमि छु छु खँ जुल व ला जिं बांलाक ध्वाथ्वीके मफु । तर लिपा भचा चर्काचर्की जूबले जि बांलाक थुल । आखिर जिगु शङ्का सत्य हे जुया च्वन का । किजां भचा झरके जुया धाल–"जिं ला तताथात आ हे धावने त्यल । गुलि जक न्यना च्वनेगु खँत ।"

—'जिं ला छिंतः उखन्हु हे धयागु मखुला । छि ला झन् जि खना तंचायादिल ।'—भम्चां किजाया झोंकया मिइ घ्यो ल्वीथें याना नवात ।

—'खः । छं छकों धागु ला लुमंनि । लिपा छंनं ला छकों हे छुं मधा ।'

—'धाय्ला तःको मछि मास्ते वोगु खः । तर छि तंचाइ धका ग्याना जक मधयागु खः । कलाया खँ न्यना मां थें न्याह्म तता नाप ल्वात धका समाजं दोष बीके ला जितः जक छाय् यइ, जिं सिउ—छन्हु छिं थमं हे व खँ पिकाइतिनि धका ।'

—'तर छता खँ । थौं जि थुलि बुद्धि दत । कमे याय् फत वहे ततां याना ।'

'छु खँ ल्हानागु छिं । सुनांनं याना सुं मनू तःधं चीधं ज्वी मखु थ्वला भाग्यया खेल खः, कर्मया फल खः । मस्यु छिकपिनी तता नं गज्याह्म ल्या, थमं नं ला छुं थ्वीके मागु खः । झीसं धाय्

न्हापा थमं नं ला छुं धाय् मागु खः, छुं इन्तजाम याय् मागु खः । जि ला गजब चा ।''

'तताया थन्यागु खँ पाखे ध्यान हे मवो ब्वी । ततां थन्यागु खँ गथे थ्वी ।'

—'छि ला धात्थें लाताह्म मिजं खः । ततां थ्व खँ मथू धका च्वना दिसँ । ततां थ्व खँ झीसं सिकं नं बांलाक थू । जिं स्वय् बले ला ततां बुझ पचे याना तामासा स्वयाच्वनादीगु थें च्वं ।'

किजा व भम्चाया खं याना जिगु न्ह्यापु क्वाना वल । पिनें स्वय् बले लहमं थें च्वंह्म भम्चा दुनें ला थुलि ग्यानापुह्म जुया च्वन का । जिं पिने दनाच्वनेगु साहस याय् मफुत । जि कोठाय् तुं दुहाँ बना । जिगु विरोधे थःगु छेंय् थन्यागु कथं विरोधया मि छ्वय् याच्वंगु खना जितः गाक्क चोट जुल । लाँलाँ लासाय् थले जुया लिगि लिगि खाह्म थें च्वना वल । मफु मफुं पलंगे वना फेतुना । स्वाने सःया प्रतीक्षा याना च्वना । किजाँ अवश्य नं छुं धा वै । किजाया खँ न्यनेत थःत तैयार याना थःगु मन यात नं स्वस्थ याना थगु मनोभावना सुचुकेगु सफल प्रयास नं याना। तर किजा कुहाँ मवो । छाय् ? छु कारणे ? जिगु उत्सुकता झन् झन् बढ़े जुया वल । वय् मागु हे छाय् ? जि सु धका । मां मखु, बौ मखु । बिया छ्वय् धुंकूह्म छह्म ग्याय् मचा । फाना तय् धुंकूगु खै । तर इमि जि सुँ मखुसा छु, थ्व छें ला जिगु खः । थ्वछें या छपा छपा अप्पाय जिगु कमाई दु जि दु । जिगु विचारे तीव्रता बल । छुँ मखुसां थ्व छेंं जिगु खः । थ्वयां उपो जि हे याना मखुला थौं जिमि किजा जागीर नय् फुह्म, कमे याय् फुह्म जुल । अले जितः भम्चा लुमना वल । व मिसा गुह्मसित

जिं थ्व छ्यें हया। गुह्मकि फ्वना नय मालि थें च्वंगु सिया मिह्म खः विचरीया मां बौ मत्यवं सित दाजुपिसं नं वास्ता मया धका थः भम्चा दय्के ह्यां व मिसाया भातया कमाइ दयसातं थन्यागु खँ। न्हय्ह्म न्हय्ह्म मचा दय् धुंकल। भातया जागीर जूगु गुलि हे दत धका। दत ज्वीका उपोसा स्वदँ। जागीर मजूबले सुनां विचायात वैत, जागीर दत धका हे छु यात इमिसं। तिमिलायात माक्को वसः मेगु खर्च न्हापा सुनां बिल। थौं मचा कमाइ दयवं मन थाते मलाय् धुन्कल। ब्यागः च्वना महारानी जुया च्वनेगु मखा वया इच्छा। उकिं मखा आ न्हापाथें जिगु न्ह्योने अदब नं मतःगु। जिके छुं न्यने म्वा। थः यत्थे यानाच्वंगु। जि ला छाय् हाला च्वनेगु स्वभाव बांलाह्म मिसा खः, छेंयात मभिंक छुँ याइ मखु धका सुम्क च्वंच्वना। थौं स्व थ्वया चाला। शत्रुयात जक थुलि यासा नं वं थथे याइ मखु। धात्थें खःगु जुया च्वन का बरु सर्पयात दुरु त्वङ्के ज्यू थः थितिया गबलें भिं याय् मज्यू।—बिचा या लिसे जिगु दुने क्रोधया मात्रा झन् झन् उपो जुया वल। जितःला उग्रमे वना जिगु छ्यें पिहाँ हुँ धाय् मास्ते वल। तर जिमि भिंचापिनिगु छु दोष जिमि किजाया छु दोष। गन वना च्वँ वनि जिं सिउ–जिगु छगू जक वचने नं जिमि किजां छ्यें तोता बी। तर, जिमि किजा जिमि भिंचापिनि दुःख ज्वी, कष्ट ज्वी। गुह्म किजाया निम्तीं छु जक मयाना। वैत दुःख व कष्ट ज्वीगु ला जितः कल्पना तक नं याय्मयो। जिगु आवेश थुथाय लाक्क थ्यना तिनि मदया वन। कोठां पिहाँ वना तले इमि खँ जुया च्वन ला धका स्वयाँ हासः छुँ ताय् मदय् धुंकल। संतोषया सासः ल्हाना जि कोठाय्तुं दुहाँ वना। मचा लिपा निह्म स्वानं क्वहाँ वोगु ताय दत। किजा जिथाय् वोगु

ब्वी धका सशङ्क जुया लुखा पाखे स्वया दना । तर इपिं सरासर क्वहाँ वन । भचा लंका बौ व म्हाय् पिने वनाच्वंगु जिंइयालं खना । सखे सिनेमा स्वः बोंगु ज्वी का । सिनेमाया समय नं ला जुया च्वंगु । जिं थः किजाया गुम्हेसित जिं मचाँ निसें बिचायाना तयातैह्म किजाया छुता दतले स्वभाव मस्यूगु मखु । छुँ छाँ भचा दिक्दाक ज्वीगु खं जुल कि मनया इयातु मदय्केत सिनेमा स्वः वनीह्म । अय् ला सिनेमा वया उपो छु, स्वय् म्वा धासाँ अत्युक्ति ज्वी मखु । जितः बाँलाक लुमंनि, माँ दुबले गुखुन्हु वैत माँमं तच्वकं ब्वःबी वं जिके धेबा कया सुला सुला सिनेमा स्वः वनि सिनेमा धयागु वया न्हापाँ निसें स्वय्म्वा । खतु माँ सी धुंका छकों वँ यक्को हे सिनेमा स्वय् गु यागु खः । नत्रसा माँ व जि सिनेमा स्वः वनेबले छ्वयें-पिवा हे वैत तया थकेगु । थथे बिचा यानाबले भम्चाँ वया धाल– तताया बेलि या झासां जिल । वया सःले भद्रता सया च्वन । सखे जिगु ख्यालं ला वयात जिगु मने वयाप्रति बोगु भावनात वयात धया मबिल ला नत्र न्हाचः तिनि जिगु बिरोधे भातयात धाप बिया च्वंह्म मिसाँ थुलि नम्र व विनीत भावं जि नाप व्यवहार याय् मागु मखु । जिं छुं मधया व जिगु लिसःया निम्तीं वा जिगु मनोभावना ब्वनेत अथेंतुं लुखाय् दना च्वन । अबले हे तले मचा चिल्लाय्दना ख्वया हल । 'बेलि ताना तयतले झासं तता' धया दुरुर्ं तले मचा ख्वःथाय् भम्चा वन । ह्मगसे ग्याना ख्वः ह्म थें याकनं सुम्क हे मच्वों । छुखें थः भम्चा प्रति माया वल छुखें तं । आखिर जि नं छह्म मिसा हे मखा । जितः ला हानं धौछि न्हापा कला भातया दथ्वी जीगु बिरोधे जूगु खं लुमना वल । अले जि बेलिया हे मवना, मवना । भम्चा नं हानं सःतः बोगु मखु । अले लाजितः झन तं

पिहाँ वैगु स्वाभाविक जुल । जित मने सुख मदुगुलिं ह्म नं भचा सुख मदया वल । भचा कपा स्या थें च्वना वल । अङ्गः घड़ीं च्याता थात । जि द्यनेत पलङ्ग पाखे वना । भम्चा मचा बुबुं कुहाँ वया धाल–तिमिलापिं सिनेमा स्वः वंगु, तताया भपिया दीसाँ ज्यूगु । थ्व धागुया मन्सुवा जिं मथूगु मखु । छाय् कि जि धासा कित किजाया नापं नय माह्म कित वया नय धुंका ।

—थौं नय पित्या मजूनि । इपिं वल धाय् व जितः नं थँ अले नापं नय् का—विचा ला थथे लिसः बी धका यानागु खः तर म्हुतुँ प्यात्त पिहाँ वल—थौं जितः भचा ह्म सुख मदु । कपा नं स्याना च्वन । थौं नय् मखुत । विचा ला जिं यानागु खः—भम्चा कोठाय् दुहाँ वया जिगु कपा थिया स्वै जोर वल ला धका शंका याना । कपा स्या सा च्यासां दय्का हय् ला धका न्यनी । तर भम्चाया छु वास्ता । छँ मधा । मचा बुयातुं सरासर तले वन । अय् ला वं न्हापा नं जि कपा स्याबले छुं मधा तर उखुन्हु वं छुं मधागु छुं मन्यंगु खना जिगु चित्त दुखे जुल, जितः तच्वकं नुगले स्यात । जिगु थुलि सम्म हेला, जिगु नुगः धालं थःगु खँ थुकथं पिज्वयका हल । भातया कमाइ दत धाय्व थुलि घमण्ड । भम्चा प्रति बांमलागु भावना जाय् धुंकूगु जिगु मनं धाल । कोठाया छगू छगू वस्तुं जितः हेला याना च्वं थें च्वना बल । न्ह्याःखे स्व अवहेलना साकार जुया दना च्वन । दना पिने स्वया, पुन्हीया चा सुपाचं याना खिमिला थें जुया च्वन । प्रकृतिं हे जितः अवहेलनाया दृष्टिं स्वया च्वन धासा मेगु छु खँ । मस्तिष्क इनमिने जुया वल । कोठाया छग

छगू वस्तु खना जितः झोंक वल । मन वेँ जुल आवेशे मिखा काँ जुल, चेतना लाता जुल । अले थुखे उखे कोठाया थुखे कुं निसें उखे कुं तक चाहिला । तुति बस्वास्वां, ल्हा फाता फाता प्वीका, मन भारा भारा मिंका, नुगः धुक धुक संक । झन् मत ह्याउँह्याउँ धया वः बले ला जिगु आवेश जिगु खिन्नता जिगु उदासीनता उपो जुया वल । व कोठाय्, थःगु कोठाय् छगू च्वण नं च्वने मास्ते मवल । थःगु खिन्न जुया च्वंगु मनयात सुयाथासं वना शान्त याय् मास्ते वल । तर वनेगु गन ? पासापिं थुलि मिले जूपिं सु दु धका । सु नाप जिं थःगु जीवनया बाखं नुगःयाव्या था कने । थः थिति सु दु धका । थः लाहिया किजाहे थः मखय् धुंका । पाजुपिं दु, मदुगु मखु । तर माँ दुबले वास्ता मतःपिसं वनं जिथें न्याह्लसित गुम्हसित थःहे नाले नं यै मखु छु धका छाय् वास्ता याइ । जि जक ज्यू सा गःतांज्वना पिनिना जकं है । का सा छुं दिनया निम्तीथ्व छें, थ्व छेंया वातावरणं तापाक्क वने दुगुसा गुलि ज्यूगु । तर सुनां थःगु छेंया लुखा जिगु निम्तीं चायका तःगु दु । थौं जिके जोबन नं ला मदय् धुंकल गुगु जोबनया आधारः जिं छु जक मयाना । खतु छुँ वर्ष न्हापातक जूसा जितः जीवनपासा दयकेत कुतः यापिनिगु संख्या नं कम मदुगु मखु । तर थौं रस मदया वनाच्वंगु ख्वांया वास्ता सुनां याइ । छाय् कि मिजंतेत थौंया मिजंतेत सौंदर्य मागु मखु इमित वासनाया तृप्ति यायत मादकरसं बिलिबिलि जायाच्वंगु यौवन मा । मत ख्यूंलिसे कोटा झन् झन् ख्यूंया वन । मतया जः बुलुया वः लिसे जिगु थः जीवन प्रति ममता नं बुलुया वन । थः खना, थःगु जीवन खना जितः वाक्क वल । ख्वाउँक सासः दुकया जि हानं पलङ्गे

फेतु वना । न्ह्यो वयकेगु हे बेस धका विचायाना ग्वारातुला । मत सित । मत च्यात । हानं सित, हानं च्यात । अले छकलं मत थिना बल । जिगु खिन्नता नं ख्यूंगु मदया वथें मदया वनेत कुतः याना हल । थीगु मतया जले कोठाया वातावरण हे जितः परिवर्त्तन जुया वथें च्वन । न्हापाया निराशाजनक विचात नं तना वन । व छें तोता गनं च्वं वनेगु विचा नं मदया वन । व कोठाया छगू छगू कणं व उगु कोठाया वातावरणया छगू छगू अणुं जितः मतिनाया मिखां स्वया च्वन, जितः कत्तिक न्ह्याक्को संसां व कोठां पिहाँ वने मफयक अङ्कमाल यायगु प्रयास याना च्वन । अले जिगु मने चंचलता व स्वभावे उच्छृंखलता (?) वल । नय नं पित्याना वल । तर नय् मखु धाय् धुंका छु ख्वालं नःवनेगु । किजां छको ला नयत धा हे वै । अले नःवंसां मज्यूगु मखु । किजा व मिचा वल । तले वन । गुलि आशायाना किजा मखुसा तिमिलां छुं धा वै धका, तर गन ? निराशां धका कँ हाला हःगु । अले हानं जितः न्हापाया लोचं थिल । न्हापाया लोचं शिथिल यायत संसाँ थ्व लोचं वाफय हया भयानक यायत सन । आ उपो विचा यात कि म्वा मदुगु जंजालया सृष्टि ज्वी धका मत स्याना ग्वारातुला । तर मिखाया न्ह्यो वयके मास्ते मवो । त्वलं स्वया च्वन अन्धकारे नं बाँलाक खंह्म थें । छुँ माला च्वंह्म थें । गुलि मूपुला । मंथर गतिं फय वःबले तिनि चिकु चिकु धया मस्त जुया तिनि मिखा झुम् झुम् जुया वल । चिकुला नं मछा मछा दुहाँ वया च्वने धुंकूगुलिं जिं दना भया तिनाम्हेस्या छु तरंग वल थें फुकं धया थें भया ध्याम धिम्म तिना बिया । जितः थःगु थ्व पहः

खनां थःहे आश्चर्य जुल । सखे जि किजाया तं भयायात मखा दिकागु जुल । तर भयायात तं क्यनां जितः छु हे दैगु धका । वहे आवेशे लासाय् ग्वारातुला । छत्थुं हे अय्लाखं काह्म थें जि न्ह्यलं काल । आनां न्ह्यो वल । भया सुनानं चाय् कू थें च्वन । पर्सिया सः नं ताय दत । जी थारा न्हुल । पलख लिपा अन्धकारे छह्म मिसाया किपा सना च्वंगु खन । ख्वा धासा ह्मसीके मफु किपा धासा झन् झन् जि पाखे वयाच्वन । जिं आँते जुयान्यना—'अन सु ?' जिगु थ्व न्ह्यसःजिगु म्हुतुं पिहाँ वने सातं जिं माँयात ह्मसीका कया । गुह्म माँया छपला छपला म्हस्यूम्ह म्ह्याचं माँयात थुलि लिपा म्हसीके फुगु खना जितः चोट जुल । जि हथा पथासं दना मत पाखे वना । मामं थःगु गम्भीर सलं निर्देशन याना सुम्क फेतुइगु आज्ञा बिया धया दिल—छन्त हाकन छको जिगु नुगः या इच्छा, मनया आकांक्षा धाय् त वयागु खः ।—माँया ख्वा झन् झन् प्रष्ट जुया वल । अन्यागु छुं छाँ मदुगु अन्धकारे माँया प्रज्ज्वलित ख्वा जिं तप्यंक स्वय् मफया वन । मामं थःगु भयातुगु खुसि थें सलल वंगु सलं धयां वन—नानी ! मचायात माँ मदैगु थें दुःख छुं मदु । छह्म मचाया माँ मदुगु व छह्म झङ्गया पपू मदैगु उथेंतु खः । भाइचाया जीवन भविष्य छंगु ह्लाती दु । माँ धासाँ बौ धासाँ छहे छह्म जक वया थः दु । वया जीवनयात न्ह्यागु यानासाँ बांलाका बिउ थुकी हे जितः शान्ति दै । जिगु इच्छा व मनोकामना पूर्ण ज्वी ।—अजुगति तालं कोठाय् अन्धकार जुल । माँया किपा नापं प्रकाश नं ब्वाँय् वन । झसंग न्ह्यल चाल । ज्वय् ज्वय् पिया प्यखें स्वया । ह्मगसया खँ जित सत्य थें च्वना वल । अवश्य नं छुं त्रुण न्ह्यो माँ व कोठाय् वोगु

विस्वास उपो जुया वल। तर भ्या पाखे स्वया, भ्या अथे हे बन्द तिनि। अले जितः च्वन थ्व छुं मखु थ्व जिगु भावुक मन व कल्पनाशील प्रकृतिया नतीजा जक खः। ह्म छह्मं चःति नं वया च्वन। जिं विस्तारं दना मत च्याका। भ्या फय् चाय्का, ख्वाउँक दुहाँ वल। पलङ्के चिनःह्म खाथें भुगलूं च्वना विचा याना-जिं थथे ह्मगसे खने मागु छाय्? थौं हे मामं जितः ह्मगसे थथे छाय् धाय् मागु। सखे किजाया विषये जिके बाँमलागु, किजायात छेंय् पितिना सम्म छ्वय्गु विचा बोगुलिं ला। जि मू हाल। जिगु न्ह्योने सी त्योह्म माँया छ्यंगू व क्वंय् ज्वी धुंकूगु तर म्हाइपु मजूगु सी त्येका नं माँया स्नेह व ममताँ जीवन नाँचायात गुकथं न्ह्याकेमा धका शिक्षा बिया थः किजा प्रति जिगु कर्तव्य लुमंका च्वंगु ख्वा वल। जितः च्वनाँ च्वने मजिल। जिगु मन वाथा वाथा कना वल। जिं याकन याकन सी धुंकूम्ह मांयात सजीव माने याना थ्व संसारे मदय् धुंकूह्म मांयात थः न्ह्योने दनाच्वंह्म थें याना धया—मां! माँयात वियागु वचन जिं गबलें लोमंके मखु। माँया मनोकामनाया विरोधे थौंतक मवनानि व थ्व जीवन दतले, थ्व शरीर सासः दतले वने मखु, वने मखु। बरु जिं छेंखापतिं पवना नय्, थौं किजायात छ्यें पितिने वा अथे हे मेगु दुःख कष्ट बीगु पलेसा। माँ जी पतित ज्वीफु, जि चरित्रहीन नं खः तर जि माँ-द्रोही मखु। थन्याबले घडीं झिता थाना हल। समयया गतिं याना जितः हानं भवास्स लुमना वल—छु जुल धका किजां छको स्वः वःगु नं मखु। विचरी तिमिला! वया छु दोष? निनिया छु जुल स्वयगु इच्छा मवोगु खै मखु तर बौ माँया न्ह्योने वया छु लगे जू। वाक्कु छिना जिं न्ह्योवय्का छ्वया।

कन्हे खुन्हु तले किजा व भम्चा कचकच हाला च्वंगुलिं जि न्ह्यलं चाल । किजाया सः तसः लुखा जिना तया नं बाँलाक ताय दु । जि दनं लुखा चायका बले ला छगः छगः आखः दत्तले ता । किजाँ जागे जुया धया च्वन—स्व सुथंनिसें कचकच हाले मते । म्वाम्वाक जिगु कपा स्याकः वयं मते । स्व छं न्ह्यागु हे धा जिमि तताथात कया थथे खं गबलें ल्हायमते । हानं थथे अथे जिमि तताथात धाल धाय्व आमु म्हुतु हे म्वय्हिला बी । छं छु धका च्वना । जितः मनू हे झमस्यूनि । न्ह्यागु जूसां न्ह्यामेस्यां न्ह्याथे धासां जिमि तता जिमि तता खः । मचाबले निसें गन्यागु गन्यागु हविगत भोगेयाना मामं थें पालन पोषण याह्म जिमि तता जिमि माँ खः । —भम्चाया ख्वःसः ताय दु । सखे किजां उखुन्हु थः कलायात दाय् नं धुंकूगु जुया च्वन । ख्वखना सः जुयां भात नाप जवा सवा याना मच्वंगु मखु । सः भातया पिकं चीसः जूगु मखु । वया भातयात ला मखु जितः न्यंका च्वंगु धका जुया च्वन । वं धाल—जितः छु वास्ता । तिमिलायात नं छिकपिनि तता थें थुखेज्या उखेज्या यायगु इच्छा दुसा जितः छुकिया खाचो । न्हाय् वंश जिगु वनिगु मखु छिगु हे मखा नां कया धाइ फज्ञा-नाया म्हाय् थथे जुल । न्हापां जिं छुं मधा धाइ धका जक धया च्वनागु ।—

जिगु इंसं थाय् तोतल । जिमि भम्चाया थ्व साहस । साहुतय् थाय भाड़ा बिला, बं पुया, कोपरा वाना नया च्वंबले साहुया ल्यायह्मपिं काय्पिसं स्यंकातःह्म धाय्क धाय्कं जि थः किजायात समाचं धयां ब्यूला मिसा मिं थें च्वं धका हया बियाह्म मिसां थौं जितः जिगु चरित्रयात कया थः भात नाप नाय्पिं च्वयके थें याना जिगु हे छेंय जिं हे तायक

खं ल्हाना च्वन । किजाँ छु लिसः मब्यूगु खना जितः ला भन् मर्मे दित । किजाँ नं छु लिसः बी भम्चां धागु खं मखुगु मखु । जितः ला म्हुतु सुकसुक गना वल । ई नं मदया वन । याकन याकन करुवाय् च्वंगु पुलाँ लः हे घुतु घुतु च्वना । किजाया लिसःया अभावे भम्चाया साहस भन् बढे जुल । वं सफासफ हे धाल–स्वै दिसं । तिमिलायात भिक्षु मिसा यायगुसा थ्व छेंं तोता दिसं । याकन मेगु छेंं स्वया तता नाप ब्यागः जुया दिसं । थ्व छेंय् च्वना ला ज्यान वोसाँ छिं तिमिलायात भि मिसा दयके फै मखु । छिं ला सि हे स्यू छगः आलु ध्वगित धायुव फुकं ध्वगिना वनिगु । गन्यागु चाय् पुसा तल फल नं अन्यागु ज्वी । अथे हे मनू अन्यागु वातावरणे ब्वलन अन्याक्ष हे ज्वी ।—

भम्चाया खंया सत्यतायात थ्वीका जिगु मने भुखाय् ब्वल । जिगु ल्हातं करुआ कुतुं वन । तुती लात । सिकापचिनं हि नं वल । तरा नुगः घाया न्ह्योने थ्व घाया जितः छुवास्ता । स्या नं चागु मखु । जितःला भम्चाया खंया लिसः किजां छु बीन थ्व छता तोता मे पाखे । ध्यान दंगु नं मखु । जिं पूर्ण सतर्क जुया किजाया लिसःयात पिया । किजाया सः तायदत । बूद्ध पहलवानया गती शिथिलता वैयें, मंत्रं साला च्वंगुलि मयो मयो वया च्वंह्म सर्प थें वं मयो मयो सत्य ज्वीफुगु कलाया विचाया करकापे लाना बल्ल बल्ल तायदुगु ख्वाउँगु सलं धाल–अयसा, जिं थौं तताथात धाय का । छेंं छखा नं थौं हे अड्डाँ लिहाँ वय्बले स्वया वय् का ।

किजाया थ्व खं याना किजा प्रति जक मखु थः प्रति हे अविस्वास जुया वन । धात्थें थ्व मान–वजीवनयात दकसिवे तःधगु अभिशाप

खः—मनुखं मनूयात ह्मसीके मफुं। गुह्म मनुखं प्रकृतिया प्रत्येक रचना सजीव निर्जीवया भाय्, विचा स्वभाव म्हसीका च्वन, ह्मासीकेगु कुतः याना च्वन हे मनुखं थौं थमं हे मनूयात ह्मसीके मफु। करापिं ला करपिं धाय् का तर थः लाहिया किजा सम्म नं थः तताया गुह्म तताया सुख दुःख, आवश्यकता लाचारी थःगु मिखाँ स्वया वल अन्याह्म किजां हे ह्मसीके मफु धासा मेपिनिगु छु खं। जितः अपशोच जुल, भयानक अपशोच जुल। थःमाँ सीया सिकं उपो अपशोच जुल। थःगु कुमारी जोबनयात करकापे, जबर्दस्त सुनानं वासनाया न्ह्यवसा दयका बिउवलेया सिकं अपो अपशोच जुल। जिगु मिखाँ ख्वबि मचायक पिहाँ वल। तर दुःखया लासाय् ग्वारातुतुं जीवनया बच्छि धया थें भाग छ्वय्धुंह्म जितः छु मचालंका हे छुं मखु थें जुया वन। उपो दुःख जक जुल धाय्वं मनूतेत दुःख नं म्वाय्गु छगू सहारा जू वनिगु धात्थें जितः नं अथे हे जुल। दुःख तना वन जीवन न्ह्याना च्वंगुलिं। तर छताखं जिके हानं हानं वया च्वन—जि याकःचा। थ्व संसारि जि सु मन्त। जि याकःचा। ब्यागः च्वना हे किजा, मिंचाया जम ज्वीगुसा च्वने का। थथे न्हि न्हि ल्वापु याय् सिकं ला ब्यागः च्वनेगु यक्को हे ज्यू का। गुलि म्वाइतिनि धका। थःगु निम्तीं सुयाँ भविष्य स्यंकेगु जिगु ज्या मखु। धात्थें जि हे थ्व खँ पिकाये मागु खः। गुलि दत दुने दुनें थ्व मि छ्वया च्वंगु। तिमिलाया उखुन्हु खवा ख्यूंगु नं ला जिं याना खः। वं जितः मधाल का। तर अवश्य नं वैत वया स्कूलया सुं पासां छिमि निनि ला यन्याह्म ल्यवःसिं वेश्या मखा धाल ज्वी। बिचरी निर्दोषो मचा गन्यागु अवस्थाय लात

ज्वी । पासापिनि न्ह्योने उखुन्दु निसें वं छ्यों घरवाका खं सम्म नं ल्हाय मफुत ज्वी । म्वाल का थ्व मस्तेगु खं धाय् का । तर मस्तेत मां-बौपि-निसं छुं मधायकं थथे गनं धाई । किजायात नं ला थथे ज्वीगु ज्वी । झन वया अड्डाय ला जितः बाँलाक म्हस्यूपिं मनूत हे गाह्म दु । जब सुना नं जिगु नाँ कया छिमि तता ला जिला बाँलाक ह्मस्यू धाइवले वया गुकथं ख्वा झाउँहगु ज्वी । जिमि किजा धका सीसातं वैत गुलि अव-हेलनाया दृष्टि वया पासापिसं, वया च्वे यापिं व क्वे यापिं कर्मचारीतसें वैत स्वैगु ज्वी । तर, अँ । तर जि थथे जुल, जिं थथे यानाथुकिया दोषी सु ! थ्वयां उपो छु जिं यय्क थथे यानागु ला, थथे जुयागु ला, थ्व रहस्य सुनां नं सीवेगु प्रयत्न छाय् मयागु । सुयाके थौं थुलि नैतिक साहस दु । थौं थन थःगु नैतिकता मामिसे म्वानाच्वंपि सुं छह्म दु ला ! सखे चिनं छह्म सिक्क धन दुह्म सा सुयां नं छुं धाइ मखु । भात क्वे पाः तया तले ल्यवः कासां सुनां नं च्वींक नं नवाइ मखु । थौं जि थेन्याह्म रूप मदय धुंकूह्म, जोबन मदय धूंकह्म ह्मगःतक छपे नयत् जोबनया व्यापर याना च्वह्म मिसायात कया समाजया न्ह्योने ल्हाय् फुह्म सु दु । छह्म निह्म समवेदनाया थल च्वना जिथाय् वल । तर थःगु स्वार्थसद्ध यायत अवश्य नं जिगु रूप व यौवन मखु चिगु जीवनया बाखनं । इमिगु हार्दिक समवेदनां जक चि थें जोह्म मिसायात मगा धका इमिसं मस्यूगु खै मखु । स्यूसां बुझ पचे यात का । थन्यापिं आदर्शवादी यथार्थवादीतेगु ज्या हे छु । चिचि नयथाय् नं थ्या, पापा नयथाय् नं थ्या थथे नाना चिचा यानाजि ह्यालें वना । भ्यालें थ्यँ जक थ्यन ज्वी सुं तल कुहाँवल । जिं सु धका

स्वनं मस्वया । अन सु धका नं मन्यना । कुहाँ वोह्म मन् तलं कुहाँ वया कुने वंगु ताय मदु । अले जिं अनुमान याना । जितः छुं खं धायूत किजा कुहाँ वोगु ज्वी तर दुहाँ वया जित धायूगु साहस याय् मफया च्वन । जिं नं किजाया गुलि सम्म जिगु प्रति थःसिकं थजिया व आदरया भावना दइ स्वय् धका मन्तुना जिं छुं मस्यू पहः याना पिनेतुं स्वया च्वना । अय्ला जिगु दुनेया मिखां ल्यूने स्वया च्वंगु खः । १५ मिनेत ति हे जिमि किजा पिने दना च्वन ज्वीमा मने छगू भयानक संघर्ष ज्वना । कलातं धागु खँ थःके वोगु खँ जितः धायूला मधायूलाया द्वन्द्वे लाना । वं हिम्मत मयात याय् हे मफुत । हानं सुरुसुरु थाँ थाँ वंगु जिं ताल । जितः थः किजाया जिगु प्रति थ्व अदबखना मने आनन्द जुल । अले छखें जितः खं धाय् मफुगु खना न्हिले नं मास्ते वल । तर खःगु खं थह्म खः धका स्वीकार याय धुंकूगु खं जितः धायूत ग्याय मागु ला मखु । सखे थ्व जिगु प्रति वया सम्मान मखु थ प्रति थःगु अविस्वास खः । थ्व वया व्यक्तित्वया कमजोरी खः । व ग्याफर खः । थन्याह्म मनुखं सुनां खःगु खं थः तताथात हे धायूगु हिम्मत याय मफुसा जीवने छु जक याना नै । थ्व जीवन गन निरंतर संघर्ष जुया च्वन व अडग जुया गथे न्ह्यावने फै । जिगु जीवनया एकमात्र आशायात ग्रहण थें ज्वने छगू ज्वन । थ्व ग्रहण यात गयूयाना मदयके मालि ? जिगु जीवन तिमिलायात मोक्ष गय याना प्राप्त ज्वी ? थ्व न्हयसः जिगु न्ह्योने वल । अबले विचारं मेगु धा ज्वन । न्ह्यागु वस्तुयाँ निगू पहलू दु—छगू मिंगू, छगू मभिंगु, छगू दन च्वं, छगू ख्यूंगु । थथे जितः थःगु खं धाय् धका वोह्म लिचिला वन । अवश्य नं छुं मचा जिगु व्यक्तित्वया न्ह्योने अडे जुयातर जिं वया प्रति

त्याग व बलिदानया कृतज्ञतां नं वया न्ह्योने वया लं पना दुहाँ वय् त्यंगु वया पलाः लिचीकेत तुति ज्वना साला मयंकूगु मखै मखु । उकिं थ्व वयागु कायरता मखु मानवता खः । कृतज्ञता खः । व कायर मखुगु नं मखु, व कायर नं खः । तर थुकीं थ्व खें मखु अपितु समाज खना ग्याना थः कलाया खं न्यने सातं जिनाप ब्याग: च्वनेगु विचा यात गुह्म ततां वया निम्तीं छु जक मयात वयानाप च्वना समाज नाप, समाजया रूढिवूढि नाप संघर्ष याय् फय् मागु खः । अले जिगु मती च्वापुं कल थः किजायात द्याथे लाकेगु न्ह्यागु तर्क यासां व ग्याफर खः व कायर खः धयागु प्रमाणित जूवल । विचाया संघर्षे लालां नौ बजे ज्वी धुंकल । थ्वा सिलेत करुवा कया बले तिनि तुती घा जूगु लुमन, अले स्याना नं वल । मचा लंका ला च्वनां च्वने मजीक हिइया नं वल कोठाया पिने वना धलिमे छथाय् माखापिचा कया घा जूथाय् तया । अले थ्वा सिलेत पिने हितीवना । हिती नं सुं मदय् धुंकल । सुथ न्हापांसां हूल का हूल । घ:त क्यूले च्वंच्वनिगु । लः छु करुवा कायत हे ल्वाय् मा । मचा हाले मफुपिं जुल धायव ब्व: नं फया च्वनेमा । लिबागुलिं याउँसे च्वंक थ्वाखिला करुवा बाँलाक बुया लः कया लिहाँ वया च्वनाबले मांया मचाबलेया पासा छह्म नापालात, नापालाय् सातं सखे जिगु थ्वाया भावनां मनया खं सीका न्यन–नानीया ह्म सुख मदुथें च्वं । जि लिसः बी हे माल—मखु ह्मिगः मचा द्यनागु लिभागुलिं थौं सुथ न्हापां दने मफुत उकिं मचा गय्थें गयथें जुया च्वंगु का । ह्म नं मचा भयातुसे च्वंच्वन । छिला तःला हे दत थुखे मभागु तलेनिं भासं ।—

–यौं भ्वालका । ग्ह्याय् मचा बूम्हेस्या भचा म्हसुख मदु धागु स्वःवने त्यनागु। सुथ न्हायाँ हे वने धयागु छुयाय् नकतिनि ज्याँ लिलात । का नानी, दिसं—धया जिमि माया पासा जितः मांया लुमंति बिया वन । मां लुमन धाय्व् जितः लुमनिगु मार्म सी त्येका धया वंगु खँ । अले अतीतया खँ लुमंका वर्तमानयात स्वयबले थ्वयां उपो भविष्यया कल्पना मात्रं जिगु मन काइँया मिना वैगु । तर जिं जक छु याय्गु ? जिं जक यानां ज्यूसा धका । थःह्मं फुर्थे ज्यूथें मयाना च्वनागु मदु । आनं किजां थःहे ब्याग: च्वने मधातलो जिगु ल्यूने न्हागु हे धासां जिं इमित छुं धा वने मखु । जिं ल्वापुया मि अवश्य नं ग्वाके मखु । इमिसं ग्वाका ह:सां जितिं जितले ल्वापुया मि स्यायत सने । अयनं मि छवया हे व:सा जिगु छु दोष ? प्रयत्न यायगु मनूया धर्म खः तर पारिणाम मनुखं धा थे हे ज्वो धका ला सुनानं धाय् फै मखु । थन्यागु विचाया तंग्द्राय् मग्न जुया जि थःगु कोठाय् थ्यन । कोठा चाय्का सुम्क दुहाँ वना । जितः तले वने मास्ते मवल । तले सुं मेपिं ह्मस्यूपिं च्वंच्वंथें जिगु मने जुया वल । तलेया वाताबरण नाप सम्बन्ध मदुगु दं दं दय धुंकल थें च्वना वल । सिलः लथ्याना । अले भया फुकं चायका बं पुना । धात्थें मनूया मन धयागु तःधंगु वस्तु जुया च्वन । मन हिल धायवं मनूया स्वभाव बुद्धि हिला वनिगु, वया संसार, वया जीवन हिला वनिगु जुया च्वन ।

जि थःगु मने अनेनेगु खं ल्वीका च्वना । सुं बोगु नं मखु । भयालं पिने स्वया । पिने नं सुं ह्मस्यूपिं, तले छकों धका सःता खँ ल्हाय् बःपिं मदु । प्वाथे पित्यानं संघर्ष याना च्वन । जा नयत सुनाँ नं न्यं बोगु

मखु ! सखे थुमिसं जितः, जिगु अस्तित्वयात लोमंका हे छ्वत ला ! बइगलं मनूत कुहाँ वोगु, हानं बइगले वंगु नं ताय् दु । तर जितः सुनानं छुं मधा । म्वाल का भम्चाँला लोमंकल का तर किजा, मिंचा इमिसं नं थुलि याकन जितः लोमंका छ्वत ला ! थ्वयाँ उपो व मचां सुनां थः कतः धका मस्यू वं नं जितः लोमंको छ्वतला ! थज्याबले हे जिमि मिंचाभाजु तीजक कीठाय् दुहाँ वया थःगु बालसुलभतां जागु सलं 'निनि ल्योना याय् जिल' धाल । जिगु अशांत मनयात थ्व हिसिचा दुह्म मिंचाया थुलि धागु हे बरदान जुल ! जिं जुरुक्क दना वना वयात कत्तिक घय्पुना जुप्पा नया । वयात बुयातुं तले वना । किजा व तिमिला नय सिधेका कीठाय् दु । छुं खं ल्हाना च्वन बौह्म स्यां ग्याय्यात च्वंका च्वंगु ज्वीका जि नय धुंका कुहां वय त्यना बले भम्चां 'अनियाय्' धाल ! 'जि थेंन्याह्म' मिसायात छुया अनियाय् मागु दु छ थेंन्याह्म भिह्म घरानिया मिसाँ ! अथे धायगु तीव्र इच्छा दु सां ह्मुतुंला 'म्वाल' जक घया सरासर जि थःगु' कीठाय् वया ।

कीठाया नीरवतां जिगु मनया वेदनायात झन् जक उपो याय्त कुतः वाना हल वातावरणं हे 'ह्माउँ ह्माउ' उया हः थें च्वना वल । तले जिजा नं अड्डा वनेत तैयार जुया च्वं थें च्वन । वयां न्हापा हे जि पिहाँ वने धका विचा याना । असने दह्म पासा दु । मांया पुलांह्म पासा । जीवनया सुख दुःखयात बांलाक ह्मय्यूह्म पासा । वया जीवन थौं गुलि बांलाय् धुंकल । मस्त नं स्वह्म दु । दह्म स्यांला थुकसी छगू पासया जांच नं बीगु जुया च्वंगु दु । जि गां न्हया पिहां वने त्यना बले तिमिला ध्वद्-दुक्क नापलात । जिं खापा त्यु तले व मुत्त जितः छुं मधासे नहे मवासे

कुहाँ वन । तर थःगु हुने विचाया बा वया च्वंबले जितः थ्व खँया वास्ता मन्त । जि सरासर थः पासाया छें पाखे वना । न्हापा थें आ जिमि उपो वे-वने मजुल । मस्यु छु कारणे ? वया जितः सत्तिके मयया बा जिं हे तापाक्क छ्वयाला मस्यु छ्वाय् छ्वाय् जिमि निम्हेस्या सम्बन्धे न्हापाया घनिष्टता मदया वना च्वंगु निम्हेस्यां मचागु मखु । तर जितः पूर्ण विस्वास दु व छम्हेस्यां जिगु अतीत जीवनया ज्ञान दयक नं हेलाया दृष्टिं थौं तक नं स्वोगु मखुनि । सालिक पुला न्यायालययया न्ह्योने थ्यंबले घण्टाघर 'ट्यांङ्ग टिङ्ग' हालाहल । साढ़े दस बजे जूगु जुया च्वन । कालेज पाखे मस्त ई त्योगुलिं धमाधम वना च्वन । जितः एक्कासि थःगु विगत जीवनया छुं खँत लुमन । जि व माया न्ह्याबलें छेंय् असने वने मासा तप्यंक मवसे कालेज लुका जमल पाखें वनेगु । कालेजया न्ह्योनेसं अबले पसः दु गुगु पसः मेगु रूपे थौं नं दनि । थ्व पसःया प्यखें कालेजया युवक विद्यार्थीत पुचः मुना चुरोट स्वना खं ल्हाना हा हू याना च्वनिगु । जिपिं खन धाय्व थ्व हा हू याना च्वंपिनि फुक्कस्या ध्यान जिमि पाखे यन्त्रवत आकर्षित ज्वीगु । विशेष याना जितः ला थुमिसं जि जक ज्यूसा नयाहे छ्वे थें याना स्वइगु । जिं छकों मुसुक्क न्हिला बिल धाय्व ला इमि दथुइ सुयात स्वया न्हिल धका प्रतिस्पर्धा नं अवश्य ज्वीगु ज्वीमा । छह्म निह्म ला जिमि ल्यू ल्यू नं वैगु । जिमिसं नं लिफः लिफः स्वया न्हिला इमिगु साहसयात च्वन्ह्यका इमिगु पौरुषयात आह्वान याय्गु । तर थुपि मध्ये सुं नं दर्बार स्कूलं पुला वय मछा । वहे लँ, वहे कालेज अर्थेतुं युवक विद्यार्थीत हा हू याना सना च्वंगु दु तर

इमिसं जितः मस्वो अथे नं आपुलुखं नं मस्वो। जितः दुःख जुल। जिगु नुगयात जिगु अतीतया लुमंतिं म्हाक्क निदर्यतापूर्वक प्यंकल। अबले हे कालेजे ब्वं वया च्वपिं मिसाते छुपुचलं जिगु मनयात जिगु मिखायात सला काल। छह्मथें छह्म बांलाका वःपिं। हाकुगु ख्वाले पाउडर व क्रिम बांलाका वोह्म मिसां चीधी जूगुलि तज्जागु लाकां न्यानां वोह्म मिसायात अङ्गरेजी भाषा छुं धाल। थुथाय् लाक्क मिखा चीगोगुलिं चश्मा तयातःह्म बब हेयरयाम्ह मिसाँ इमिगु ध्यान थः ह्मा अभिनेत्रीतालं संका थःगु म्हयात भचा पहः बिया छुं धाल छगू बिशेष दिशा पाखे आकर्षित यात। स्वह्मेस्यां कालेज पाखे स्वोगुलिं, जिं नं स्वया; छह्म बांलाह्म नकतिनि ल्यायह्म जूह्म मिसा-ख्वा वोह्म मनु थःगु आलिशान चालं साइकिल गया वया च्वन। न्होने थ्यने वं मिसाते पुचः सर्तक जुल, फुक्कस्यां वयातः नमस्ते यात। ब पुचले छह्म च्वापुकाह्म मिसां धाहे धाल – जितः लां वं ब्वंकीगु नं बालां ता। मेह्मीस्यां धाल—जिंला वं ब्वंकीगु थुहे मथू। वया ख्वाजक स्वय् मास्ते वैगु ब्वंकूगु छगः नं न्हांय्पने दुहाँ मवं। इमिसं जितः खन। छको हररर न्हिल। जितः गिजेया थें च्वन। जिगु दुनेया द्योया हे तं वल। जिं थःत हे धया—न्याक्कोहे छिमिसं पाउडर बु, क्रीम बु, सँ दयकि, अङ्गरेजी भाषां खँ ल्हा तर बांलाया हैसियते जिगु न्होने छिपिं छुं मखु। आत्मसंतोष याना जि सरासर भोताहिति पाखे वया। रत्न पुस्तक भण्डारे विद्यार्थीत सफू न्याना च्वन। राशनया जाकि बीबले थें थन हूल जुया च्वन। मायाया काय् नं अन वया च्वनला धका स्वया। काय्ला मखु काय्चा छह्म ला सफू न्या वया च्वंगु जुयाच्वन। वं जितः खन।

खने सातं पसलं कुहाँ वया घाल—काकिया थाय् झाय् त्यंगु ज्वी। काकि वाछिति दत मसें झागु। जिगु मन भचा खिन्न जुल। जिं थःगु मनो-भावनायात सुचुका न्यना—छाय धंगु ?

काकिया किजाया ब्याहा।

वैत वया पासाँ सःतल। पासा नाप वन। जि किंकर्तव्यविमूढ़ जुया अन भचा दना च्वन। आ गन वनेगु। वहे छेंय्। झा, झा। अनसा वने हे मखु। अयसा गन वनेगु। छुं विचा मयासे जि असने पाखे स्वया बना। असने थ्यन। दुवाते थ्यंबले गुगु लँ ज्वनेथें च्वन। प्यंगः थां जुका धरासर जि स्वयम्भू पाखे वना। अनं याकःचा गःचा ह्यू वना। निभाले, तिन्हिने गःचा हिला बले तिनि जिगु नुगःयात याउँसे च्वन। त्यानुया वोगुलि जि धरासर छेंय् वना। भम्चाया छे-ज्या सिधेका सुज्या याना च्वन। कोठाय् दुहाँ वना हानं लोमंगु खँ लुमंके थें जुल। जितः थः खना झोँक बल। जि थः हे थ्व फुकंया कारण मखुला। किजां जितः छुं मधा। कला व मातया खँ जुल। थन्यागु खँ जुया च्वनि। ल्वापु मजूगु छेँ सुया दु धका। तर ल्वापुयात मदयका छ्वयगु व ल्वापुयात साकार यायगु ला छेँया मनूतेके दु। छुं मयासे भम्चा व किजा नाप खँ मल्हासे च्वन धायव मज्वीगु ल्वापु नं जुया वै धका विचायाना कपी तया तःगु धकि ज्वना भम्चायाथाय् बना। भम्चाया जिगु थ्व व्यवहार प्रति अवश्य नं आश्चर्य जुल ज्वी। जि फेतुइ सातं घाल—तता गन झायागुथें। बाबुचाया भचा जोर बोथें च्वं।—अले जिगु मिखा लासाय् थ्यनातःह्म मिंचा

पाखे बन। जिगु मने छुत्थुं अशान्ति जुल। जि काचाक्क दना भिंचायात स्वो वना। भम्चां धयां बन–जा नया कःसी ह्मिता ख्वंगु। छुत्थुं चिल्लाय दना खवया हल। कःसी वना बले ख्वा वँचुसे ख्वंक खवया ख्वन। खवखवं मुसुनल। ध्वारर ध्वारर निको ह्लोत। वयां लिपा द्यौंह्म आ तक मदंनि।–जिं कपा थिया स्वया। मि थें ख्वीं ख्वीं पू। जितः ग्याना वल। नुगः पिइसे ख्वनावल। ल्वापु दुगु छेँय् भिं गबलें मजू धाइगु लुमना वल। छु जूगु? छु ल्वय्? जितःला किजा याकन वःसा ज्यू थें ख्वना वल। भम्चाया छुं विशेष चिंता मदु। तर जितः चिंता जूगुया कारण खः जिगु मनया शङ्का–बाबुचा न्ह्यो वयका ख्वंगु मखु जोरं लठ्ठ जुया वेहोश जुया ख्वंगु। किजा वल सके छेँ माला। तर मचा विरामी जूगुलिं छेँय् दुहां वोगु। ल्वापु तना वन। हानं न्हापाया वाताहरण खने दया वल। जिगु मन प्रसन्न जुया वल। तर थ्व शान्तिया ल्यूने छगू हलचलया सृजना जुया ख्वंगु खँ ला मचाया ज्वर मदया वंबले निसें सी दया वल। कला व भातया दथ्वी हानं मेथाय् ख्वं वनेगु खँ जुया वल। वरु न्हापाया सिकं आया छेँया वातावरण झन भयानक थें ख्वना वल। सुयां जिगु वास्ता मदय धुंकल। जिं खँ ल्हास सुना नं बांलाक लिसः मबिउ। छन्हुला भम्चा नाप भचा बांमलाक खँ जुल। जिं नं धया बिया—जिगु छेँय् ख्वना जितःहे घुर्कि। गुण धैगु ह्मस्यूपिं—। थुखुन्हु निसें अड्डा वनिह्म किजां 'ता, जि वने त्यल' धका न्हीं न्हीं थें धया नं मवन।

अथेहेतु तिमिलां नं जितः स्कूल वने न्ह्मो नापला मवल। जिके मन्यँ सें वन धाय् व मनहे मच्वं छुं तंथे, छु छु थें ज्वीगु धाइह्म तिमिलां नं जि नाप थन्यागु उदासीनताया व्यवहार यावले जितः तच्वकं नुगले स्यात, मर्मे दित। तर जिं नुगले स्याकेगु अधिकार हे छुं दु धका— सु सु? छन्हु निन्हु मखा थुपिं ध्व छेँय् च्वनी। अले मेथाय् मेगु छेँ वनी। अले थौं जिमि किजा जमि मिचा कन्हे सु सु जुया वनी। थथे हे विचा-यानां च्वनाबले भम्चां ज्योना याय् जिल धावल। जिं छुं मधया नापंतुं थहाँ वना। जिं भम्चाया ख्वा पाखे नं मस्वया। तर जितः च्वन वं जितः तुरु स्वया च्वन, ज्वय् ज्वय् पिया स्वया च्वन। वंनं छुं मधा। जिं छुं धाइला धाइला धका अवश्य नं वया मतो वया च्वन ज्वी। न्ह्यागु हे जूसां जितः जिगु ख्वाले छुं धायगु साहस वं यायि मखु याय् मफु धका जिं बांलाक सिउ। अले जितः थः भम्चा खना दया वन, कला चाया वल। जिं विचायाना स्वयां जिमि भम्चाया छुं भूल मदु। वया थासे जि लागुला अवश्य नं जिं नं अथे हे यायि गुगु जिमि भम्चां याना च्वन। थुगु प्रकारं भम्चाया प्रति जिगु मने मिगु भावना वया च्वं बले कुने स्वाने स बल। किजा भाजु जुया च्वन का। भम्चा कुहाँ वन। फाइल छगू तोफ्यूगुजिं का वयागु धका धागु ल्हा सिलेत दनाम्हेस्यां ताल। जि करुवा कया नु सिउ वनेत कःसि पाखे वनेत भांछां पिहाँ वया बले, कुने कोठा तिउगु सः व भम्चां किजा यात 'छेँ ज्यूसा थौं हे स्वया झासँ जितः थनला थन्याह्म नाप छन्हु हे च्वने मयल' धका धागु खँ नं जिगु न्हायपने

दुहाँ वन। भम्चा खना जि कुनुकुनु तं पिहाँ वल। तर....तर ल्वायगु छाय्? गुलि याकन थुपिं वन जितः नं जिउ जि सरासर कःसी वना। नु सिलाम्हेस्या मिखा कःसिया देपा पाखे भांछाया च्व पाखे सिँ, सिउचा, मो तयगु बइगःया छखेया कुंचाय वन। अले जिगु मिखा वन सोंमा, त्यप, चाया घः पाखे। यौवन मदया उपेक्षित जुया च्वंपिं वेश्यात थें भूगलूं च्वं च्वं थें च्वन। स्व स्वं छगः छगः थलं मूर्तिमान जुया जितः गिजे याथें च्वनावल। झन छुं दिन जा नया च्वंह्म भौयात ख्याना छ्वयाबले तिन्हुया विस्यु वंचले लाना तज्यागु त्यपंना वां खाना भयानक व विभत्स पहलं खवा स्यंका हि स्यायथे याना स्वया च्वन। जिगु मती वल थ्व वस्तुत जिगु अतीतया इतिहास खः जिगु यौवन कालया विभत्सताया प्रमाण खः। अले थ्व उगु वस्तु खः गुर्की याना जितः सारा मानवं समाजं, थःथितिं, थः लाहिया किजा व मिंचा नं अवहेलनाया दृष्टिं स्वया च्वन, जितः थु थु याना विस्युवना च्वन, विस्युँ वनेत सना च्वन। जितः प्रत्येक वस्तुत नाप क्रोधया भावना वल। जि हीमी चाया जुरूक्क दना। भम्चां वातां जितः स्वया च्वन। जिगु तं अलेला झन् उपो गुल। पियां पी हे मफुत। जिं सोँमा, त्यप काकां कःसी वां छ्वया। भम्चां छुं मधा जिं बांलाक खन व छगू बांमलागु द्वन्दे लात। वं जितः छुं मधा। सखे वया मती थ्व खँ वल ज्वी जिगु तं सोँमा व त्यप नाप मखु उपिं नाप खः। उकिं दथ्वी छुं धाल धायव वयात जिं छुं धायत बाकी तै मखु। व सरासर कुहाँ वन। अले जिके शक्ति मदया वःथें च्वन। जिगु

ल्हा तुति शिथिल जुयावन । जिगु मिखा कःसी वन । सोमा स्यपया कुचा कुचाय् जिं माया, ममता व स्नेहया स्रोत खन । जिगु मिखाय् ख्वबि जायक वल । जिं ब्वाँयवना थ्व कुचातेत घयपुना । थुखे जिगु भावुक मनं कल्पनाया सहारा कया थःगु अतीत जीवनयात टुक्रा टुक्रा जुया नं छमा ज्वी धुंकूगु थःगु न्हापाया जीवनयात घयपुना काल

———

निधा

मिचां निसें जि बांला । ह्मितेबले पासापिसं जितः मम्चा दयकीगु । छु मिसा मचा, छु मिजं मचा फुक्कस्यां जितः पासा दयके यो । मिजं मस्ते दथ्वीला जि नाप च्वनेत, ह्मितेत प्रतिस्पर्धा नं मजूगु मखु । अथे हे मिसामचात थःथवे जिगु निम्तीं मल्वागु नं मखु । जि बांला तर जिगु बांलानं जक थथे प्रतिस्पर्धा व ल्वापु जूगु मखु, ध्वी मागु मखु जिं लिपातिनि सिल । जिके सौंदर्य दु ध्वयां उपो जिके सामाजिक सौंदर्य नं दया च्वन । जि त्वाया छह्म तःधंह्म साहुया याकः म्हाय् । मां बौया याकः म्हाय, मेपिं मचात जि सिकं ज्यादँ कम्ह्म काय् छह्म दु । उकिं जितः उमिसं तच्वकं माया या । बां नं ला तःधीह्म म्हाय् जुयाला वा छु कारणे भाइचायात सित्र जितः उपो माया या । अले जिगु मनया इच्छात अपूर्ण धयागु ला गबलें जुया मच्वं । त्वाले जिमि बायात फुक्कस्यां नं काजी साहु धाइगु । फुक्कस्यां नं तच्वकं सम्मानया दृष्टि स्वया तःगु । अले स्वभावतः जितः नं त्वायापिसं सम्मानया दृष्टि स्वया हे वन ।

तर, जि सुख व ऐश्वर्यया मुले ह्मिता च्वनाबले निसें जितः छु छु यें, मछिंये मछिंये, गय गय यें च्वंगु छगू खं लिना च्वंगु खः ।... जि दने न्ह्यो बा पिहां झाइ । ज्योना बले नापलाइ । व नं जितः नाप तया नय मागु बाया बानी मदूगुसा छू छु । अले हानं पिहां वना दुहां झाइबले लिबाय धुंकीगु, जि यने धुंकेगु । अले बा व माया छुं खँय

ल्वापु जुया च्वनीबले न्ह्यो हे पिच्चायुक थारा न्हुइगु। कारण जिं मस्यू, मथू। मामं न्ह्याबलें धाइगु—मस्ते ला ख्वा स्वया दिसँ। थथे याना मस्तेगु जीवन छु ज्वीगु ज्वी। बानं झर्के जुया लिसः बीगु—कर्मे च्वयातःगु ज्वीका। छन्हु सी मानिगु चोला जा खः नी दत्तले थः यत्थे जितः च्वने बिउ। स्व जितः श्रामथें कचकच याइगु मयो। उपो कचकच यात धायुत्र छं दुःख सिइ मासा जिं मस्यु।- बाया सले चेतावनीया भाव गाक्क दु। तर थुकिया इशारा गुखे, थ्व खँया ल्यूने छु दु जिगु मचा बुद्धिं थ्व थ्वीके फुगु मखु। मां ब्वाया ल्वापु दथुइ वनेगु जिगु कर्तब्य नं जा मखु। जि हानं न्ह्यो वयूकेगु कुतलो ब्वां ज्वीगु। तर ल्वापुं जिगु न्ह्योयात जिथाय् वे बी मखु।

छन्हुया खँ। न्हिं न्हिं थें बा दुहाँ झागु मखुनि मांया ख्वा ग्यानापुगु व ह्माइपुं बिलिबिलि जाया च्वंगु। झन पाखुं वया जितः मतायक छुं धाबले निसें ला मांया मिखाय् ख्वबि नं जाया वल। जितः छको कत्तिक धयपुना धाल—मस्त, छिमिगु कर्मेहे थथे च्वया तःगु।- थथे धाबले मांया मिखां ख्वबि सुलल क्वज्वोगु मखु। मामं जिं खनी धका मखा तीजक पर्सि च्वतं ख्वबि हुया छ्वत। गुलि बजे जुल मस्यु तर जिगु न्हीं न्हीं द्यनेगु सिकं यक्को लिबाय् धुंकल। अय्नं बा दुहाँ मझानि। मां भयाले फेतुना च्वन। जि न्ह्यो वल। छन्ह्यो चाय धुंकानं मां भयाले हे न्ह्यलं ब्वाना च्वंगु व बा मझानिगु खना जि उदेक चाल। तर, छु? जि हानं द्यना। बाया ततःसकं हाला च्वंगु सलं याना जिगु न्ह्यो पिच्चाल। बाया सले अस्पष्टता उपो दु। लिपातिनि खिल अय्लाखं काय्का बा चान्हे दुहाँ झागु। झाबले निसें

मां नाप कचकच। बा मां पिनि स्वय् जि द्यना च्वंगु धका च्वन। मामं धया च्वन—अयसा छेंय् हे है दिइसां ज्यूनी। पिने तया तय्गु हे छाय्?

—छं स्वय महै धका च्वनाला! भचा खँ मिले मजुया का।—

—बाज्या धका वै का छिथाय्। वं वय् धासां वया मामं हे छ्वया है मखु। छिथें थःगु छेंय् यंके धापिं गुलि दु गुलि। छिथाय् छ्वया ह:सा मेथासं ज्वीगु आमदानी फुकं इवाँय् ज्वी...अले.....

—स्व! म्वा मदुगु हाला च्वने मते। जिं जक वैत हय्मफुसा ला हरे...। न्याथे धारे जि साहुकाजी खः सिल ला। स्वयका, जि जगाजग दयक सुनां यंकी वैत!—

—वहेला सुनांनं यंकी मखु। यंके धासा नं मांम्हेस्यां निसें हे यंके बिइ मखु।

स्वांय लिपा सुं छह्म छेंय् हय्गुखँ कया बा व मांया सुथ मजूतले कचकच जुल। गबलें गबलें ला बानं मांयात दाहे दाय् थें नं ल्हा लम्हुइगु। तर बानं दायगु साहस मया धायला मांया प्रति माया वना मामं धाय् ब्यूगुं मब्यूगुं धालं नं मदा।

कन्हे खुन्हु ज्योना याना च्वंबले मामं बा नापं फेतुना च्वनाह्म जितः धाल—नानी, छं स्यूला छिमि बा नं न्हूह्म मां—बांलाह्म मां हैगु जुया च्वंगु दु। जि बुरी जूल हँ, जि बांमला हँ।—

—अय्सा बा, छु जि मयल ला! जि बांमला ला—जि छुं बिचा

मयासे थःगु भावनाया प्रतिघाते नवाना। मचावले निसें जितः थःगु सौन्दर्यया ज्ञानया नाप नापं अभिमान नं दुगु। बा जिगु थ्व लिसलं याना हिस्स जुल। जितः सात्रिकं स्वयथें स्वल। अले भचा झोके जुया मांयात धाल—मस्ते न्ह्योने म्वा मदुगु छु खँ ल्हाना च्वनागु।—

—म्वा मदुगु खँ.....। जितः ला छु? थ्व हे मस्ते निम्तीं मखा! नत्रसा जितः वास्ता तय् मागु छाय्? सच्छिह्म हे हया दिसँ।—

बानं कुनुकुनु तँ पिकाल। जुरुक्क दन। ल्हा सिला कोठाय् वन। भचा लंका कोठाय् लुखा ध्याम्म धिम्म तिना पिहाँ वोंह्म उखन्हु दुहाँ हे मवो। निन्हु तक ला छेंय् छन्हू धकाहे दुस्वो मवो। मां व बाया दथ्वः जूगु थ्व संघर्ष फुक्क जिगु न्ह्योने छुलंह्म जुया वल। जिं थ्व सिया वल—बाया पिने नकतिनि ल्यासे जुइसःह्म बांलाह्म मिसा छह्म तयातःगु दु। थ्व मिसाया छगू छगू इशाराय् छगू छगू इच्छा पूर्तिया निम्तीं ब्वां थःगु धन चागः सरि खर्च याना च्वंगु दु। थ्व खँया प्रतिक्रिया जितः मेगु कथं जुल। जितः मायां थें बा खना तं पिहाँ मवो। जितः छुं प्रकारया थःगु, थः परिवारया भविष्यया छु ज्वी, गय ज्वी धका विचा घाय ला चिंता धाय्ला छुंछुं नं मवो, मजू। जिं थः बांला धका बांलाक स्यू। अले जितः इच्छा जुल जिगु सौंदर्यया प्रभाव जिगु प्रत्येक इच्छा पूर्ण यायूत जिगु इशाराय् मिजंतेत प्याखं हुइकेगु। तर लिपा जितः थ्व ज्ञान नं जुयावल थथे यायूत सौंदर्य जक दया नं मगा थुलि जक मखु मेगु वस्तु मदयकं सौंदर्यया मू हे मदु व मेगु वस्तु खः—यौवन। मानव—जीवन—बाखंया चरम

सीमा (Climax) गुगु वस्तुया प्रभावं मनूया जीवन स्यंसां ध्वग्गिक स्यने फु, भिंसां मेपिसं द्वेष ईर्षा व प्रतिस्पर्धा याइ कथं हे भिने फु। अले जितः याकन हे यौवनया घेराय् दुहाँ वने मास्ते वल घाय ग्वाक जिगु थन्यागु मनोभावनां याना जिगु शरीरे, जिगु व्यवहारे नं अजुगति नक्सां परिवर्त्तन वयां वन। अले सुनानं जितः मचा थें याना छुं धासा नुगले चोट ज्वीगु। हानं सुनानं गिजे यासा जिगु मानसिक यौवनया मन लय् ताइगु। अवश्य नं जिगु थ्व मनोभावना मथ्वीक यक्कोस्यां जितः न्हापाथें तुं व्यवहार याना च्वन तर जितः अथे मच्वनीगु। अले जितः सुनानं भचा स्वोसां मछाथें, खत्रा हिं बुलाथें ज्वीगु। जिगु ल्हा सुनानं ज्वंसा करंटं ज्वं थें ह्म छह्मं पिइसे वइगु। थन्यावले जिमी बायां छह्म पासां छन्हु जिगु नेता 'अय्या' धायक ज्वना बिल। वया उमेर भचा गाय धुंकल। खूब खँ सःह्म। वं जितः न्हापा लिपा नं नेता ज्वं। तर उखन्हु भचा स्याक्क ज्वना बिल–जिगु ख्वंबि लःल धायक। वं नं सिल वं धाल - नानीया नेता ला कपाय् थें नाइसे च्वं का – व बुढाया थ्व खं जिगु स्या ज्ञागु हे तनावन। जि कोठाय् ब्वाँय वना न्हायकने थः खत्रा स्वया। नेता ह्याउँसे च्वना च्वन हि हे वो थं च्वंक। जितः थःगु प्रतिरूप खना थःथमं मने हर्ष जुल। थुगु प्रकारं समयया न्हापा हे छेंया वातावरणं याना जि ल्यासेया पलाखे न्ह्या वना च्वना। तर उमेरं ल्यासे ज्वी मत्योनि। उकि जि थुखे नं मखु, उखे नं मखु दथ्वी लाह्म जुल। ल्यासे धाय् शरीरं मबिउनि, मचा धाय मनं मबिइ धुंकल। भिंनिदँया उमेरे सखे प्रत्येक मिसायाके थ्व भावना वैगु ज्वी मा। तर जिके भचा

यांकन व ग्यानापुक्क वल। बाया व बुढाह्म पासा मदनबा तले बा नाप खँ ल्हाँना च्वन। जिं नं छुं ज्या मन्त सुम्क पिहाँ वना। सुथ-सिया च्याता ई। पासा पि फुकं ह्मिता च्वंगु। जितः उखन्हु मिसात नाप सिकं मिजंत नाप ह्मिते यया वल। जि मिजंमचात च्यांपति ह्मिता च्वंथाय् वना। इपिं नाप ध्वात्तुध्वाना ह्मितेगुली जितः मने संतोष ख्वीगु। अय ला जि न्हापा लिपा नं मिजंत खना ग्यागु मखु। बाया नामं हे फुक्क ग्या। दा नं दायगु। थथे ह्मिता च्वना बले 'का मुलुच्चका ल्वाकेला' धाधां मचा हारां ख्वा वोह्म छह्म मचां टक्कर नयक मलुच्चका च्नांपति हीकल। जितः ला च्वनां च्वने मजिल। हानं थःगु इच्छायात अपूर्ण याना तय् मसःह्म जिं व च्यांपति काचाक्क कया धया - थ्व छगः जितः ब्यु ले ?–'करक्या गुलि याना मुलु ताना हया' 'धाधां व मचां च्यांपति लाका कायत सन। जितः थुकी मज्जा वल। अले करक्यागु छाय् कायगु धका मती वयक नं जिं मबिइगु थ्वयां उपो व मचा नाप व मिजं मचा नाप ल्वाय्गु इच्छा याना। जि दुरुर् छें पाखे ब्वाँय वना। व मचां ल्यू वल। लिलाकल। अले जिगु सर्वत ज्वन। वं जितः थथे सर्वत ज्वं लिसे, जिगु ह्मा म्वेहिइलिसे जितः यथिपुसे च्वना बल। जिगुशरीर यात ला कष्ट अवश्य नं जुल, तर जिगु नुगःयात धासा सिच्चुसे च्वना वल। जिं ज्यान वं सां व च्यांपति तोते मखु धका विचा याना। वं ह्मा म्देहिइका हे यंकल। मेपिसं गुलि वैत बाया नां कया ख्यात। व ग्यागु मखु। अले जितः नं तं वल। जिं वया ह्मातीं हि वयक वां न्याना बिया। 'अथैया धका' वं जिगु ह्मा तोतल। तर थुथाय लाक्क जितः व खना माया वन। वयागु ज्यले

धुंकुगु लं, वयागु ज्यामि ह्ला तर वयागु ख्वा, वयागु ख्वाया भावना वयागु क्रोध गुगु स्वस्व मुसुहं न्हिला वः थे च्वना वल गुगुलिं जितः बांलाक धा थें च्वन–जिगु च्यांपति तुं कया जितः तुं हि वयूक वां न्याना बीह्म छंत जिं माफ याना छायकि छु छह्म मिसा मचा खः, मिजं मचा मखु। जिं अले वयागु च्यांपति वैत तुं बिउ बिउं धया–ना छंगु च्यांपति।– वं च्यांपति काल यांकया पौ पुइक वांछ्वया बिल। सरासर लँ लिना वन।

जिं वातां स्वया च्वना। थन्याबले मदनबा छेंय् पिहाँ झाल। जितः मचा अव्यवस्थित खना मदनबानं न्यना दिल–नानीयात छु जुल ? सुं नाप ल्वाना च्वंगु थें च्वं। छाय् ?–च्यांपति कया वांछ्वया बिउगु जितः अवहेलना यागु अवश्य नं खः धका मती लुया च्वंगुलिं जिं मचा झर्के जुया धया–वहे का व सुकुचा का''''बुलाचा डाइभरया कायनं मुलु च्वका च्यांपति जितः ति धयां मबिउ का–मदन बाया छिरबिरेगु ग्वाय् फत्रीँक याना न्हिल। मदनबानं धाल–का नानी यात मुलुच्वक, ह्याउँलालचा, वाउँलालचा रङ्ग रङ्गया च्यांपति गंन्यागु मा जिथाय् छेंँय् झासँ, धागु बिया हय। आहे झासँ।–मदनबायात जिं छुं लिसः मबिया। मदन बाया छेंँय् वना किसिम किसिमया च्यांपति कया हया पासाबिनि न्ह्योने फत्रीँ तोते मास्ते बोगु खँ ल्हानां ब्यागु मखु तर बायाके मन्यंसे वन धायुव बा सिक्क तंचाइ। हानं न्ह्यागु हे जूसां ज्योना वाय् बले बाया जितः नाप मतसे मगा। मदनबानं जिगु मनया खँ, मनया दुने जुया च्वंगु संघर्ष जिगु ख्वाया भावनां थ्वीका काल ज्वी मा। मदनबानं धाल–नानी बानं ब्वःबिइ

धका ग्या थें च्वं । मदनबायाथाय् वनां नानीयात बानं छुं धाइ मखु ।–

मदनबा नापं जि सुम्क वना । जितः ला वने मास्ते वया हे च्वंगु । किसिम किसिमया च्यांपतिं जितः चुंबक थें साला च्वंगु । मदनबाया नं जितः थःगु छेंय् यंके दुगुलिं तच्वकं लयता थें च्वं । मदनबाया छेंय् बाज्यो वोंह्म कला तोता सुं मदु । काय् निह्म दु तर चिरमां हय न्हापा हे ब्यागः च्वने धुंकूपिं । मदनबाया कला नाप जि छेंया न्ह्योनेसं च्वंगु हिसिह्म दुगु क्यबे च्वना खँ ह्माना च्वना । मदनबा जितः च्यांपति बिइत तले का वन । मदनबाया कलातं जिके जिमि छेंया खँ न्यने कने यात । न्यन–बा•व मांया ल्वापु जू ला वा निह्मतिपू तच्वंक मिले जू । ञि मां योला बा । जि उपो सुया यो माया कि बाया । जि व जिमि किजा निम्हे गुह्म बाया उपो यो, गुह्म मांया उपो यो । थुकथं भदन-। बाया कलातं जिमि छेँया दु–खँ जिके ल्होका काल । जिं नं खः खःगु खँ धया बिया । जितः ला छु धायज्यू छु मज्यू धयागु नं मती बोगु मखु । मदनबानं किसिम किसिमया भिगःति च्यांपात बिल । च्यांपति कायसातं उमिसं च्वँ च्वँ धासाँ जि छेँ पाखे स्वया वया । मदनबान जितः स्वत । जिगु नुगुः द्योयात हे भचा गयथें च्वंक, भचा छु छु थे मछि थें च्वंक । पासापिंत सगर्व जिं च्यांपति क्यना । फुकस्यां मने अवश्य नं लालच जुल ज्वी मा । जितः सुनानं जिगु च्यांपति खना लोभ याना च्वन धका सिल धायव भ्रन आनन्द ज्वीगु । तले बना जाथुया च्वोंह्म मांयात मदनबानं बिया हःगु च्यांपति धका लय् ताता क्यना । मामं झरङ्ग तं पिकाल । जा-ति

यना च्वंम्हेस्या जासि भ्वाक्क ल्यूने दिका च्यांपति फुक्क फुट्टफुट्ट सागले वांछ्वया बिल। जिगु ला नुगः हे छ्वया वल। मिखाय् छक्लं ख्वबि वल। मामं तमं मिखा ग्यानापुक्क कना धाल–आ जक्क छ गबलें मदनबाया छेंय् वंगु सिल धासा तुति तोथला बिइ। बौयात जक्क मखु म्हाय्यात नं जाले क्वयंकेगु सूर का थुमि।– जिं छु स्यू। जि सुक सुक ख्वख्वं बायाथाय् वना।

अवश्य बाया स्वभावे न्हापा सिकं परिवर्तन वया च्वन। छे, छेँया मनूते प्रति वया नुगले थाय् धमाधम कम जुयां वना च्वन, तर अयनं जिं थ्व बांलाक हे महसूस याना–बाया न्हापा थेंतुं जिगु मिखाय् ख्वबि खन धाय्व थःगु मिखां मि पिहाँ वयकीगु। बानं न्यन–छुन्त सुनां छु धाल? पासापिसं दाया हल ला? छिमि मामं ब्वः बिल ला?– बाया न्हयसःया जिं छुं लिसः मबिया। जि झन जक्क हिकु हिकु लना ख्वया। मेपिसं छुं यागुसा ला जि धायक लिस्वैह्म हे मखु। मामं ब्वःबिल धाय्व थुकुथं हे बाया खँया लिसः मबिसे ख्वया जक च्वनेगु जिगु स्वभाव सिउह्म बामं जितः नाप ब्वना मांयाथाय् वन। मामं जितः खनेसातं झम्टे याना धया दिल–महारानी छिथाय् चुगरी याय्त थ्यने धुंकल का मखा। छिं हे स्यंका दीगु खः। मस्तेत उपो माया याना।–

छाय्?-बानं भचा अकमके जुया धया दिल।

महारानी स्वैके न्यना मदनबायाथाय् वंगु।-

मदनबाथाय् वनं छु जुल ले? जिमि पासायाथाय् जिमि म्हाय वने मज्यू ला। बाया–थ्व लिसलं मांया क्रोधयात दुगंछिं मल्याक

च्वछाया बिल। मामं धाल - छिं छाय् छुं मस्यूह्म थें खँ ल्हाना च्वनागु। बौयात जक जाले क्यंकां मगा ग्वाय्यात नं क्यंके त्यंगु का। थुल ला छिं !-

जि मथू।—बानं उगु हे तालं लिसः बिल। मानं छुं धाय न्हापा बानं धया दिल - ग्वा मदुगु द्वीमदु स्वीमदु खँ छाय्। जा बुत ला ? हुँ, ता।-

मामं सुकू लाना जितः व बायात जा तानाबिल। अबले हे बइगलं पिने थ्यना तःह्म भाइचा ख्वया हल। जि दना स्वोवना। भाइचां मू छको पुला हानं न्ह्यो वयके धुंकल।

मामं जा तानाबिल। बा व जि निम्हेस्यां नया च्वनाबले मामं धया दिल- स्वै दिसँ। ब्वना मतयूवं तुं जि जक मूर्ख ला मखु अपाय्चो। थ्व भुतुलो जक च्वना तुं—ब्याँ जुया च्वंम्ह मिसाँ छु सिउ धका विचा याना दी मते। जि छगू छगू दतले खँ सिउ। मदन छाय् थन वैगु। व छाय् छिकपिनि पासा जुया च्वन छिं स्वयबले सुनानं मस्यू धका च्यन ज्वी। थ्व छिगु भूल खः। सुनां मस्यू धका – वया बन्हः तय् धुंकूगु छेँ छिं हे दां पुला बिया तिनि मखा लिफयाना कागु वं। सुनां मस्यू धका—वया मिचाया रूपजाले लाना थौं छिं लः थें इमिगु निम्तीं थःगु धन ह्वला च्वन। सुनां मस्यु—व मदनबाया कलात हे दकसिवे न्हापां छित: थ ल्यासेम्ह मिचा कयूच्याका बिउगु। व मिसा पिनें स्वयबले धासा गपायच्वकं मि थें च्वं, खँ ल्हाइबले गपाय्चो नाइसे यथिपुसे च्वं तर दुनें दुनें ला गः कीह्म सका ले जुयाच्वन। थन्यापिं जुया मखा कायपिसं नं वास्ता मयागु।—मामं थन्यागु खँ वनं जिगु

न्योने बायात न्यंकूबले जि ला बातं चाया वनी धका ग्या ग्यां बाया ख्वा पाखे स्वया। तर बा तं मचा। भचा मछिंथे मछिंथे ख्वा ज्याना मुसु मुसु न्हिला ज्योना याना च्वन। थ गु प्रहारयात थुकथं विफल यायूत कुतः यागु खना मांया ला गय् याय् गय् याय् जुल तर लिपा भचा भोके जुया धाल—मखुसा मखु धया दिसँ। छु न्हिला च्वना दियागु व !—बानं छुं लिसः बियामदी। मायां नं दिक्क जुल मखा ज्वी। मामं नँ थ्वयां लिपा छुं मधा। जितः ला थ्वि खँया प्रतिक्रिया जक स्वयू मास्ते वयाच्वन। बानं जा नय् सिधेका दना जितः छको कथीक स्वयादिल। नु सिलेत करुवा काकां जितः धाल—छिमि मामं धागु खँ मखुगु मखु। फुक्क खँ खः।—जि आतां स्वया च्वना। बा नु सिला सरासर कुहाँ वन। भाइचा ख्वःगुलिं मामं भाइचा कया दुरु त्वंकल। जितःला छु छु थें च्वना वल। जितः थःगु अस्तित्व याकः जुया वो थें च्वना वल।

कन्हे खुन्हु हे बानं यंका जितः छगू स्कूले भर्ना याना बिल। न्हापा नं न्यादँ दुबले छको स्कूले भर्ना जुयागु खः। लिपा खुलाति ब्वने धुंका छैंय् हे मास्टर तया ब्वंकेगु धका स्कूल मछ्वो। तर मामं गोको धालं नं मास्टर तया बिउगु मखु स्कूल नं छ्वोगु मखु। जिगु ब्वनेगु विषये बानं छुं हे वास्ता तया मदी। जितः नं स्कूल ब्वं वने दुगु योगु मखु। न्हिच्छि यंकं स्कूले च्वनेमा, जितः धासा बानी मदु। आय् बुया वैगु। हान चौधंगु क्लासे फुकं मस्त जि सिकं क जूबले ला झन जितः ब्वं वने मयूल। अयूनं ब्वं वना। छन्हु स्कूल मवन धायूव बा तंचाया दीगु। बाया स्वभावे नं छुं भचा परिवर्तन मवोगु मखु। बःन्ही नं टाइमे हे दुहाँ झाइगु। मांयात नं खूब माया व ममताया दृष्टि स्वया हल थें च्वं मांया नं ख्वा चक्कं।

छुं दिन लिपा बायाके न्हापाया मभिंगु वानी लिहाँ वल। छन्हु वोगुला लिबा मजू। तर अय्लाखं धेथे च्वीका थःगु बेहोशी पनयात होशे ज्वना। थ्वयां कन्हे खुन्हु दुहाँ मवय धुंकूह्म मदनबा नं हानं खने दयकः वल। अले ला न्हापायाचाला बाला शुरु जुल। मां व बाग्र कच कच—बाया जा मनसें तं पिकया पिहाँ झाःगु—लिबाक्क लिबाक्क चा ब्यने थ्येका अय्लाखं काय्का बा लिहाँ झाःगु। अले स्कूल वने मयया च्वंह्म जितः नं स्वतन्त्रता दत। जिं स्कूल वनेगु नं तोता बिया। बाया छुं वास्ता दुगु मखु। माया जिगु वास्ता याय्त नुगले थाय् दुगु मखु। जितः आ पिने ह्मितःवने मय्या वल धाय ला जिगु ल्यासे ज्वीत सना च्वंगु मनं छ्वय् मबिल धाय। अले छैंय् याकःचा कतांमरि ह्मिता च्वनेगु। विशेषयाना याकःचा हे गबलें मिसा पाखे, गबलें मिजं पाखेया मनू जुया भम्चा का वनेगु ब्याहा यायगु धका ह्मिता च्वनेगु। छन्हु थथे कतामरि ह्मिता च्वनाबले मदनबा थ्यंकः झाल। बा व मां तले कच-कच हालाच्वंगुलिं मदनबा जि ह्मिता च्वनागु वैठके दुहाँवल। दुहाँ बया कथं धाल—गो नानी ला गबलें झा नं मझा। काकिं गुलि लुमंका च्वंनिगु नानीयात। नानीयात धका कतांमरि नं न्याना हया तःगु दु। घाथें बांला। नानी थें हे च्वं। का, नानीयात थौं ला जिं नापं हे यंकेगु जुल।—

मदनबायाथाय् वने ला जिनं मास्ते मवोगु मखु। तर मामं वने मते धागुलिं वने ग्या। गुलि न्ह्याइपुसे च्वं काकि नाप खँल्हायगु। मदनबानं नं जितः गुलि माया या। अथेला बाया ला व लुसिं थें न्याह्म पासा हे मखा। मामं ग्वा मदुगु शंका याना सका। जि मदन बायात घया—ह्मा जिला वने मखु। बानं दाइ का।—

—का का मदनबायाथाय् वनेत बा खना ग्यायमा ला ! म्वाल का उलि ग्यासा छिमि बायात जिं हे धाय का । बा गन ?—

जिगु वनेगु इच्छा उलि प्रबल जुल कि माँ – बा तले कचकच हालाच्वंगु हे लोमन । जि लय्तातां तले वना । बा लासाय् ग्वारातुला च्वन । माँ भ्याले च्वना सुकुसुकु खवया च्वन । न्ह्योनेसं बजां थना तःगु चिलं कुचा कुचा दला चत्ता वाना च्वन । नः कथि छखे थ्यना च्वन । जिगु ह्म जिरिङ्ग च्वना वल । मांयात बानं दागु जुया च्वन का । मां खना माया वने त्यंबले कुने मदनबा वया च्वंगु दु व मदन बाया कलातं जिगु निम्तीं कतांमरि न्याना छेंय् हया तःगु खँ लुमन । अले जिगु मती मां प्रति घृणाया भावना उत्पन्न जुल—खःनि छुले म्वा म्वागु शंका यानीहाला ज्वीम्हेसित थथे हे ला याय्मा । जि मदनबायथाय् बने धाय्वंहेतुं छु ज्वी अपाय्चो जिं मापाखे ध्यान मबिसे मदनबा कुने झाया च्वन धका बायात धया ।

—थौं नापलाइ मखु धया बिउ ।— बाया सले गजवगु कठोरता दु । जि ग्याना कोठां पिहां वय्त्यना बले बानं भचा नम्र सलं धाल – म्वाल, जि हे वना धाय् ।—

—बा दना सरासर कुहाँ झाल । जि नं ल्यूल्यू वना । बानं झर्के जुया धाल—छ छाय् ल्यूल्यू । छुं ज्या मदुला ?—

—कतांमरि ह्मिता च्वनागु । कतामरि कावैगु का मदनबा नाप खँ ल्हा बले बाया पहः हिला वोंगु खना जि उदेक चाल । छुं हे मजूह्म थें निम्हेस्यां खँ ल्हात । जि न्ह्योने दुगुज्ञि ला मस्यु छाय् थें इमि दथ्वी उखुन्हु व्यापार सम्बन्धी खँ हे उपो जुल । खँया दथ्वी हे मदनबानं

जितः क्यना धाल—मेगु खँय् ला जि वयागु मखु। नानीयात नानीया काकिं छको ब्वना हकि धागु लुमना छथाय ज्या वना वयाकथं लँखतं लागुलिं वयागु का। थौं जिं छको थःगु छेंय् यंके का! धाथें मस्त मदुगु छें छें हे मखु।

जिं उत्सुकतापूर्वक बा पाखे स्वया। बानं मुसुहुं न्हिला धालछं नं ला थन जक च्वने ह्माइपु ज्वी हला? वना वा ले हुँ! योसा न्हिच्छि हे च्वना वा। बाया थ्व खँ जितः तच्वकं यल। मदनबाया ख्वाया भावनां नं मदनबाया नं मयो मजू थें च्वं। तले मेगु लं फिना वने धका मती वल तर हानं मामं छुं धाइ ला धका मदन-बानाप वना। पिने मथ्यंतले मामं सःती ला सःती ला धयागु भयं भौपलाखं क्वाहाँ वना तर मांया मेगु हे दशा जुया च्वंगु। लँ दुच्छि मदनबानाप कतांमरिया खँ जक ल्हाना वना।

—कतांमरि गय् च्वं?

—गयच्वं....? नानी थें हे च्वं। मिखा नं नानीया थें हे बांला नेता नं ह्माउँ ह्माउँ धा।-

—गपायधिकः?

गपायधिकः धाय्। नानीं अपायमछि धिकःह्म कतांमरि गबलें हे खन खै मखुनि का। तर सुरवा मखु पर्सि सिना तःह्म। ल्यासे ह्म।—धाधां मदनबानं जिगु नेता छको ज्वन।

मदनबाया छेंय् थ्यन। तर न्हापा वयाबले थें थौं खापा मचा। पिनें तालं ग्वया तल। छाय् काकिं दुनें पिनें तालं ग्वयातःगु। दुने क्यबे थ्यन काकि मदु। तले वना। तले छगू कोठाय् दुहाँ वना। अन नं काकि मदु। जिं ग्यना—काकि गो?

—छु वै वै धका पिया च्वँच्वं मवोगुलिं थःछें वन ज्वीका। अयनं तले वना च्वन ला छको स्वया वय्।– धया मदनबा पिहाँ वन। जितः धासा कतांमरि स्वय् हथाय् जुया वल। जि थयक प्यखें स्वया गनं कतांमरि खने मदु। छुं भचा लिपा मदनबानं छह्म बांलाह्म तःधीह्म ल्यासेह्म कतांमरि ज्वना वल। कतांमरि जिगु न्ह्योने तया धाल–गयच्वं, योलाकि मयो ?-

जिं छुं मधया। छु धायगु। जिं कतांमरि ल्हना छको बांलाक स्वया। मदनबानं चाकलेट् नं बिल। छगू प्वला नं नकल। मदनबाया मिखा नाप जिगु मिखा चूलात। मस्यू छाय् थें जितः भचा ग्या थें च्वनावल। तर कतांमरिया प्रभाव थ्व भाव मदया वन। मदनबानं खँ ल्हाल्हां थःगु छ्यनं जिगु खंपाय् दुगुचां च्वय् थें यात। जितः ला थुकिया छु वास्ता। जिं ला चाकलेट ननं कतामरि स्वया नाना विचारे ब्वाँय वना। पासापिंत कतांमरि क्यनेगु। सुयां दै मखु थपाय्धीह्म कतांमरि। जिं च्वाक्क दथ्वी अथेहे न्यना– अयसा काकि थौं झाइ मखुत ला ?

–मस्यू ? छह्म मनूयात धया छ्वयागु ला दु। मवोसां छु मदनबा ला दहे दु। मदनबा मयोला ?-

जिं थ्व खँया लिसः बीगु आवश्यक मतागुलिं मबिया। मदनबा हानं पिहाँ झाल। जि दना कोठाय् दुगु वस्तुत स्वया। एकसे एक बांलाँ तर जितः छह्म खाया द्योचा तच्वकं यल। मदनबा मरि ज्वना दुहाँ वल। जि नय्त मछागु मखु। नय धुंका मदनबा नं धाल– तिन्हिने छाय् वनेगु। आ भचा ग्वारातु। काकि नं भचालं वै।

भचा च्वँ। बरु अले जिं हे तः वे का नानीयात। बानं नं न्हिच्छि च्वनावा धागु दु हे दु थें छु।

जिगु उत्साह नंशिथिल जुया व भचा तानोया वोगुलिं ग्वारातुले मास्ते वया च्वंगु। पलंगे तुं ग्वारातुला। कतांमरि घयपुना। मदनबानं गुलि ग्याँ दुह्म मचा धका जिगु ह्मगले ल्हा तल। ल्हा जिगु जन्हू पाखे वन। अले नेता छको ज्वन। जितः नं तं पिहाँ वल जिं मदनबाया छिरबिरे ग्वाय ज्वना छको साला बिया। मदनबानं स्याचाल। मिखाये ख्वबि, तं न्हासे थ्यन। अय्नं वाक्कु छिछ्युं मुसुक्क न्हिला धाल—ग्यानिह्म धैगु थ्वहे ला धाधाँ मदनबा नं वहे पलंगे ग्वारातुल। जितः न्ह्यलं तीजक तीजक त्वपुया हःबले लाक्क जिं चाल—मदनबानं थःगु ल्हातं जिगु छाती उसि उसि याना च्वन। छुं माला च्वं थें च्वं। जितः तं पिहाँ वल। स्व मदनबाया चाला! व पिहा वं तले जिं खुया कया ह्मिचाय् छुं सुचकल ज्वी धका मखा थय् स्वःगु। जि जुरुक्क दना बले मदनबा थाराक्कन्हुल। जिं धया—मदनबाया स्वयबले जिं छुं खुया ह्मिचाय् सुचुकल धका च्वन मखा। का स्वःगु थथ् जिं छुं खुया कया गु मदु धका जिं थःगु लंया ह्मिचा पुइका क्यना बिया। मदनबाया ख्वा जिल्ल जुल। तर छुं मधा।

थनं लिपा वोगु न्ह्यो नं विस्युँ वन। मदनबा नाप ख्या याना गबलें जितः छुं धया वं गिजे यायिगु, गबलें जिं ग्वायपुया वैत हायकेगु। भचा लंका मदनबाया न्ह्यो वल। मदनबा छको मू पूबले वयागु तुति जिगु ह्मया द्योने लात। जितः गर्खेसे च्वना वल। जिं दना पलंगं कुहाँ वया। मदनबाया न्ह्यलं चाल।

'छाय, न्ह्यो मवो ला ?'—

'जि ला छेंय् वने त्यल ।'—

–'छाय ? भचा च्वँ ले । जिं हे तः वे धासेंलि । कि छन्त ह्याइपुल ला कि छु ?–धाधाँ दना वल । बया ख्वाया भाव खना जितः ग्याना वल । जितः व कोठाँ विस्युँ वय् मास्तेवल । मदन बानं जितः कत्तिक घय्पुना चुप्पा नल । अले जितः झनझन ग्याना वल । भिंनिदँया मचां बल्ल अले तिनि मदनबाया फुक्क व्यवहारया इशारा थुल ।

थ्व घटनाँ जिगु जीवने न्हूगु मोड हया बिल । मदनबाया प्रति मांया क्रोधया कारण थुया वल । छगू ग्याना पुगु घृणाया भाव नं मने लुया वल । अले जिं माया व ममताया साकार मूर्ति भापा तया तैह्म बा नाप नं घृणा जुया वल । माँ प्रति जिगु दुने सहानुभूतिया भाव नं दनावल । जिं माँयात न्ह्यागु ज्याय् नं फुगु सहायता बीगु याना हया ।

जिमिगु छें धमाधम स्यना वन । जि धमाधम शरीरं व मनं नं यौवनया संसारे दुहाँ वना । माँया जीवने न्हिलेगु सिकं ख्वयगु उपो जुया वन । बाया स्वास्थ न्हियान्हिथं स्यना बं वन ।

भिंप्यदँया वैसे थ्येसेंलि मदनबाया खँ लुमना वल, थुया वल । तर जितः मस्यु छायथें छुं छुं न्हापा जूगु घृणाया भाव मवो । अवश्य नं भचा गय्थें गय्थें च्वनीगु । गबलें योथें गबलें मयोथें च्वनीगु । गबलें गबलें ला मदनबा छको नापलायन मास्ते वैगु । मानसिक अवस्था थुकथं अस्थिर जुया च्वंवले छन्हु बायात मदनबाया भिंचायाथाय् वैपिं मेपिं मिजंतसें सिक्क दाया हल । स्यने धुंकूगु बाया म्हे झन थ्व दुघा तँछा च्वं बोबले ला जिमित नं साप ग्यासे वलं ।

अले बानं मांयात तोतावन । सदांया लागी स्यने धुंकूगु जीवन बिया, वासना नाप परिचित ज्वीत न्ह्यब्वाँ वना च्वंह्म रूपवतीह्म छह्म म्ह्याये बिया ।

दुःख याकःचा वय् मसः । छेंयात तुतामं च्वीका च्वंह्म बौया मृत्यु लिपा जिमिसं थ्व नं सिल - जिमि बानं मदनबाया भिंचाया वासनाया पाशे लाना धुकू शून्य याना थके धुंकल । सेफे सच्छिति दां दु । तिसाया नामं छु हे मदुधासां ज्यू जिमि ह्मय च्वंगु तोता । दू मब्यंतले ला मदनबानं छुं मधा तर लिपा थ्व नं सी दत जिपिं च्वंच्वनागु छें सम्मनं मदनबानं बन्हः कया तःगु जुया च्वन । जिगु क्यातुगु मगजे सहयाय् मफै कथं वाफय वल, वन । तर मांयात गन्यागु प्रहार जुल च्वी । पिनो स्वयबले मांयात छुं मजूथें च्वं । खनं खः भात थेंन्याह्म सिइ धुंका मेगुया वास्ता मिसां गनं याय् फै । भाइचा, भाइचां ला छु सिइ । बौ धयाह्म थ्व धका नं सिइ मखु । अय्नं मां सुम्क मच्वं । ख्वबि हायका जक थःगु न्हि छ्वया मच्वं । छाय धासा जिमि न्ह्योने थःगु जीवन निर्वाह यायगु समस्या वाखांया भ्वातांदं वया च्वंगु दु । साहुति काय्त सुं दुगु मखु । बाया मृत्यु नाप नापं जःला खःला व पासापिनिगु स्नेह ममता नं सिनाबं वन । जिं मांयात छु सल्लाह बिइ ? नकतिनि यौवनया पिखालख्वी थ्यंका जिगु मन न्याकुं न्याकुं कया जूगु । अःखः जिगु यौवन मांया लागी छगू उपो चिंताया विषय अवश्यनं जुया च्वन ज्वीमा । छायकि मामं जितः भचा कू नया तःको मछि च्वं क्वं स्वया च्वंगु खना । खनं खः बिया मछ्वः निपि ल्यासेपिं म्ह्याय् मचात मां बौया निम्तीं छगू समस्या खः गुगु समस्याया समाधान गुलि फत उलि याकन याय्त प्रत्येक मां बौ हथाय् चाया च्वनी ।

मदनबा छह्म न्ह्याबलें वो। ज्वीफु छुं स्वार्थ ज्वना। तर जितः थुकिया वास्ता मदु। वहे छह्म जिमिनाप सुख दुःखया खँल्हा बल्हा यायत वइगु। जिमित सल्लाह नं बिइगु हानं वया व्यवहारे नं छुं परिवर्त्तन बोगु मखु। ज्वीफु थ्व वया व्यापारिक बुद्धिया चातुर्य। थः हे लाहि थें वं जिमिगु दुःख तंकेत सना मच्वंगु नं मखु। तर, बाया लत्या सिधे धुंकालि वया जि नाप व्यवहार पाना वन। अय धका छुं विशेष यागु मखु। तर जि याकःचा लाइबले जिगु ल्हा जिगु ह्म भचा चिकु पहलं कर्त्तक ज्वना काइगु। गबलें गबलें खंथे मखंथे याना जिगु मन पीसे पीसे च्वंक खँ ल्हाल्हाँ जिगु ह्मय् बांमलाक ल्हा न तया बिइगु। मदनबाया दुने थुया वया च्वंगु भाव जिं मथूगु मखु। जितः मदनबाया थ्व पहलं खुशी नं ज्वीगु दुःख नं ज्वीगु। खुशीया कारण खः—छह्म मनू—छह्म बौ धायमाह्म मनू जिगु यौवनया जाले क्यना च्वंगु दु, छह्म मनूयात जिं कतांमरि थें प्याखं ह्वीके फै थें च्वना वया च्वंगु दु—जिं मने तुने मातं जि थःगु बासनाया पंजः वया निम्तीं उला बिइ सातं। दुःख थ्व कारणे ज्वीगु मदनबा नं ह्मय जिगु जीवन स्यंकेत सना च्वंगु थ्वयां उपो ह्मय थःगु जीवन स्यंकेत सना च्वन। ह्मयधासा जिं थ्यू जि इच्छा यायसातं मदनबाया मिचां जिमि बौयात ध्वंगिक स्यंकूगें जि नं ला मदनयात स्यंके फु। थन्यागु विचारमात्रं जिगु मन चिचि मिना वैगु। थारावक थाराक्क न्हुइगु। अले गबलें गबलें धासा इति इति न्हिले मास्ते वैगु मदनबाया थ्व पहः खना। तर मदनबानं तछ्यायना छुं धाय् मछा, छुं याय् मछा। मदनबानं जिनाप यायिगु व्यवहारे जिगु नकतिनि

ल्यासे जुजुं वःगु ह्मं आनन्द कया हे च्वन । ह्मया इच्छा ला झन झन च्वन्ह्यानवं वया च्वन । तर मदनबानं थुलि उपो छुं यायगु हिम्मत याय् मफु । सखे वया व्यवहारया जिगु उपरे छु प्रतिक्रिया जुया च्वन, वं थ्वीके फुगु मखु । उकिं व कायर जुया च्वन । वग्यानां च्वन । धायेँ प्रत्येक कामुक प्रेमी थथे हे कायर ज्वीगु । थथे हे ग्या पहः व चिकु पहलं याना थुखे नं मला उखे नं मला जुया च्वनीगु । मखुसा मदनबा ग्याय् मागु हे छाय ? मदनबाया थन्यागु पहः मामं मसिइगु मखु । गुह्म मिसां मदनबाया एक एक खँ थें स्यू व मिसां थुलि ला अन्दाज याना हे च्वंगु ज्वीमा । अले प्रतिहिंसाया भावनां म्हुतुइ धौ फिना सुम्क स्वया च्वंगु ज्वीमा । छाय्धासा जिं बांलाक लुमंका तयागु दु मामं तःको मछि मदनबा वल धाय् व छुं ज्या मदुसां लिमला पहलं मदनबा व जितः याकःचा याकःचा तोता थकीगु । थन्याबले जितः मदनबाया ख्वा खना माया वनीगु, कन्ना वनीगु । मा पिहाँ वने सातं मदनबानं लुत्रा पांखे स्वया ल्हा ब्वब्व स्याइगु । वया खबाले हथाय्चा पहः वैगु । मिखां वासना पिहाँ वै च्वनीगु । कपाले चःतिं हाकया च्वनीगु । तीजक जितः, जिगु मनोभावनायात विचा यायां जिक्क फेत्र वैगु । ग्याग्यां खें खें जिगु ह्म स्पर्श यायिगु । भतिचालं छुं सः वय सातं थाराक्क न्हुया मिं पूह्म थें थःगु ल्हा लिकाइगु । जि धासा थ्व खें छुं मन्यू थें वास्ता मयासे खँ ल्हाना च्वनेगु । अले मदनबा हीमी चाइगु । लुगु लगु खाइगु । थन्याबले लाक्क मां दुहाँ वैबले वया खबाया भावना खना छुखें कन्ना वनीगु, छुखें न्हिले मास्ते वैगु वयागु ग्या पहः खना । अले छुखें तं पिहाँ वैगु जिगु कामुक वासनायात संतोष याय्गु हिम्मत

मदुह्मस्यां कर्किगु मिखाय् जक स्योंह्म थें छाय् याय त्यंगु जितः ?—मदनबानं जबर्दस्तीं जिगु ह्मयात थःगु कामुक वासनाया तृप्तिया साधन दय्केगु कुतः यागु खंडे नं जिं विरोध यायि मखु, याय् हे नं फै मखु छायधासा जिगु यौवनं विलिविलि जाया च्वंगु ह्म थुकिया निम्तीं चायकं बा प्रचायकं मदनबाया कामुक व्यवहारं याना तत्पर जुया च्वने धुंकूगु। थुगु प्रकारं न्हि न्ह्यावना च्वंबले छन्हु मदनबानं थःत पोचिइ मफया मांया न्ह्योने जितः बांमलाक कुचु कुचु नकाबिल। मांया ख्वाले छत्थुं परिवर्त्तन वल। मदनबानं व जिं निम्हेस्यां मांया ख्वाया थ्व परिवर्त्तन थुकथं मायां मनया भावनायात मदनबानं जितः कुचुकुचु नकूगु ज्यां खिन्न याना बिउगु मथूगु मखु। जितः ला भन्चा गर्खेसे वल। जिं मांया ख्वा छकों स्वया। मांया मिखाय् खने मदयक ख्वबि दासि बया च्वन। तर, मदनबानं धासा असिद्धि पहः पिकाल जितः हानं कुचुकुचु नकल। जितः ला पालितलं निसें तं पिहां वल। विरोध धासा मायगु हिम्मत जिं याय मफुत। छकों दास प्रकृतिया शिकार ज्वीह्म मनुखं गबलें सुयां न्ह्योने छ्यों ल्हुने मफै थें छकों मदनबाया कामुक पहःया व्यवहारयात विरोध मयासे च्वने धुंह्म जिं विरोध यायगु साहस याय मफुत। मने दुने वाफय वयक हे विरोध याय् मास्ते वःसां। मामं नं छुं मधा गम्भीर जुया छुं वास्ता मदुह्म थें सुम्क च्वंच्वन।

छुं दिन लिपा धका सी दत। मां उखुन्हु छुं मबासे सुम्क च्वना गन्यागु विचायाना च्वंगु। मांया विचा गुलि तीव्रगतिं गन्यागु गन्यागु खँ विचायाना गन थ्यंकः वन वला लिपा जिं सिल गुखुन्हु मामं जितः याकन बिया छ्वय् माल धका लतंमाया काकि छन्हु मायाथाय् वो बले

धाल। लतंमाया काकिया मिसातय् समाजे छगू विशेष थाय् दु। सुयां म्हायमचा मचुल धासा सुयां भम्चा माले मफुत धासा थ्वयां उपो सुयातं भातपिंथाय् मतसे छ्वया हःसा वा सुयां योह्म ब्याहा याय मासा, पार पाचुके मासा माथाय् मा कथं कथँ खँ ल्हाना मिलेयाना बीफु। उकिं लतंमाया काकि फुकेत्थां गुलि यो उलि मयो नं जू। छायधासा खःगु मखुगु खँ ल्हाना ब्याहा न्यायका बिइ माह्म हे जुल। तर लतंमाया काकिया थुकी छु दोष। खःगु हे जक खँ ल्हाना ब्याहा याइपिंत व मागु हे मखु। मखुगु खँ ल्हाना ब्याहा यायिगु ला अवश्यनं छखलःयात मखुगु ज्वी। गबलें जि त्यायि गबलें छि त्यायि गबलें छि द्यासा गबलें जि द्याइ। त्याइपिं व द्याइपिं ला छि जि खः लतंमाया काकि मखु। लतंमाया काकि न्हापा ला चिप चोप सिला नया ज्वीह्म खः। छें नं सुं मदु। मचाबले निसें भात मदुह्म। आला थथे मिलेयाना बिइगु ज्यां वया गाक्क कमाइ दु। सम्मान दु। भिखा छें निसें लायकु छें सम्म। वं ततःधंगु खान्दानया इज्जत तःकी मछि तया बिउगु दु। गबलें प्वाथे दयधुंकूह्म म्हाय् मचायात याकन भात माला बिउसा गबलें कायमचापिं पाखें प्वाथे दुपिं भ्वातिं मिसातेत मिजं माला बिया गबलें गबलें ला मचा नायके बिया तक नं। लतंमाया काकि व मांया दथुी जितः पयूनः बिया छ्वयगु खँ जुया च्वंबले मदनबानं थ्यंकः झाल। मदनबानं लतं-माया काकियात व लतंतमाया काकिं मदनबायात भौ मिखां स्वत। मदनबा वयसातं लतंमाया काकि 'थौं लिबात हानं वया खँ ल्हा वय' धका वन। मदनबायात नं मामं जितः बिया छ्वयगु खँ ल्हात।

मदनबानं भचा बिचा याना लिसः बिल – का छित थुकिया धन्दा छाय
ि दयकं। जिमि पासाया म्हाय् जिमि हे म्हाय् मखा – खँ न्यना
च्वनाह्म जितः न्हिले पियां पिइ मफुत। छुं ह्मणया निम्तीं जि भया पाखे
वना। हानं तीजक खँ न्यना बले जितः बानं व मदनबानं ह्मस्यूह्म छह्म
सुब्बाया याकः कायूयात बिया छ्वयगु पक्का धयार्थे हे जुल। छुं ज्या
मदु ह्म जि व थ्वयां उपो थःगु छेंया शून्यता व विरक्ता चंचल जुया
च्वंगु जिगु मनयात पयूनः बिया छ्वैगु मयोगु मखु। थ्वयां उपो मद-
नबाया न्हिन्हिया व्यवहारं याना उकुसु मुकुस जुया च्वंगु जिगु मनयात
सुं ल्यामह्म नाप ह्वने दैगु यथिगुला स्वाभाविक हे जुयां च्वन। जितः
बिया छ्वैगु धमाधम जारजाम जुयां वन। धार्थे मदनबानं थः म्हाय्यात
पयूनः बिया छ्वय थें च्वंक ज्या स्वया च्वन। मदनबाया थ्व रूप खना
जितः मदनबाया प्रति थःके वया च्वंगु भावना प्रति शंका नं जुल। सखे
प्रत्येक बुढाया पहः हे थन्यागु ज्वीगु। ल्यासेत नाप भचा कामुका प्रकारं
ख्या याय्गु व व्यवहार याय्गु थुमिगु स्वभाव हे जुल का। जितः
पयूनः बिया छ्वैगु खं याना जिके नं धमाधम परिवर्त्तन वया च्वंगु जि
बांलाक हे चा। जिगु स्वभावे न्हापाया थें उदासीनता मदय् धुंकल।
जिगु मन चंचल जूलिसे जिगु पिनेया स्वभाव गम्भीर जुया वनां च्वन।
मांया प्रति जिगु बिचा व्यवहार नं पाना वन। जितः थःगु जन्म पूर्ण
ज्वीथें च्वना वल। आ जि सुयां म्हाय् जक मखु सुयां कला नं ज्वीन
सुयां भम्चा अले छुं वर्ष लिपा सुयां मां नं। अवश्य नं आ जिगु
जीवनया संघर्ष शुरु ज्वीन। तर थ्व संघर्ष हे जीवनया जीवन खः। अले
मानसिक आनंद जिगु ह्मायात नं शृंगार याना यंकल। जिगु सौंदर्य झन

झन खारे जुयां वया च्वन। तर थन्याबले हे जिगु कल्पनाया संसारे मलः जू वल। जिगु न्ह्याइपूगु संसारया कल्पना कल्पना जक जुया च्वन। छाय धासा जिमि भात ज्वीह्म गंल्वचं थिइ धुंकूह्म जुया च्वन। मदनबाया थः थिति जुया मदनबानं सिइकं सिइकं जितः थन्याथाय् पयूनः बिइत जुया च्वंगु खँ सिया मांयाके व जिके मदनबा प्रति छगू बांमलागु भावनाया नापनापं प्रतिहिंसाया भावनां नं ग्यानापुकः थाय कया हल। जिगु जीवन स्यंकेगु – जिगु भविष्य बर्बाद यायगु मदनबाया षड्यंत्रं जि सिकं उपो मांया नुगले स्यात। अले मामं बांमलाक हे वयाके ब्वला सायगु विचा यानाच्वन धका ला वयागु लिपाया खं सकाले भू सिदयका हल।

थ्व षड्यंत्रं लिपा जितः पयूनः बिया छ्वयगु ज्या क्वदलिगु ला स्वाभाविक हे जुल। अयूनं जि विचायाना थें मदनबाया जिपि लिसेया ह्मने – कने छ्वासुइ धका च्वनां ला झन न्ह्यापाया सिकं हे क्वातुल। जुजुं न्हिनसं निसें जिमिथाय् वया च्वनीह्म मदनबा बःन्ही लिबाक्क तलें नं उजुं सुजुं ल्याहाँ बने उसि चाइगु। भाइचायात मदनबानं थःहे काय् थें हेरविचार याना च्वंगु जि मचागु मखु। तर छाय थें मदनबा व जिगु व्यवहारे पाना वल। न्ह्याबलें निह्म जक तोता वनीह्म मामं थःपिं निह्म जक खँ ल्हायगु स्पष्ट संकेत बिया जितः कुने कोठाय् छ्वयिगु जुया वल। तले कोठाय् विशेष याना मदनबा झाइब्ले जि च्वने हे मखं। थुगु प्रकारं जि कुने जक उपो च्वनेगु जुया वल। मांया संसार व जिगु संसारे विभिन्नता धमाधम उपो जुया वन। पासापिं ह्मह्म निह्म दुगु ह्माइपुल धाय् व खँ ल्हा वनेत। तर इपिंनं बिया छ्वय्

धुंकल। अले जिगु जीवन जिगु संसारे शून्यता उप जुया वल। जि लागिमिगि चाइगु, ही–मी चाइगु। थः खना, थःगु भाग्य खना तं पिहाँ वैगु। च्या कपे वाफय् वैथें जिगु मने वाफय् वैगु। थुकथं हे थन्यागु अव्यवस्थित व शिथिलतां जिगु जीवन न्ह्या वयां च्वन।

तच्वकं हे ह्माइपुल। उकुस मुकुस धाल। च्वनां च्वने मफुत। छुं ज्या – जि मदयका थथे सुम्क च्वने सिकं ला बरु ज्या ख्यले मजूगु ज्या सां याय् मास्ते वल। ज्या ख्यले मजूगु ज्या लगे मजूगु नं छुं ज्या मदया च्वन। अले मांयाके न्यना छह्म पासाया थाय् वेना। पासा थःछें मदु। भातपिनिगु छें तापागु मखु, धापिसं यत्थे धायमा धका वया भातपिथाय् वना। पासा जि वना बले कोठाय् च्वना सुज्या याना च्वंगु। भातह्म अड्डां लिहाँ मत्रोनिगु। माजुह्म तले कोठाय् 'रामायण' ब्वना च्वंगु पासाया कोठां ताय दु। चिकीचाधंगु परिवार न्ह्याखे स्व जीवन दु, आनन्द दु। परिवारया प्रत्येक सदस्य थः थःगु ज्याय् व्यस्त। खः का मचा छह्मया अभाव जुया च्वन। तर पासा नापं खँ ल्हा ल्हां वया प्वाथे दुगु प्यला दुगु नं सिइ दत। जितः पासाया जीवन खना इर्ष्या जुया वल। पासां जितः नुगले स्याक्क छुं खँ मधा तर अयनं जितः च्वना वल – वं मचा जितः हेला या थें जिगु एकाकी जीवनयात हेपे या थें सखे मनया भ्रान्ति हे मखा जुल ज्वी। पासां थःगु खँया सिलसिलाय् अय्ला कया मिइगु ज्या मज्यू च्वने यो धका तःको मछि धाल। जिमिगु खँनाप थ्व असंबंधित खँ जितः मचा गयथें गयथें च्वन। झन दना वय् त्यना बले पासां जोर बिया धाल – लभः उपो दुसां इज्जतदार मनूतसें अय्लाया ज्या याय् मज्यू। – पासा याथ्व

खँ विचा यायां जि छें थ्यन । खापा गल्लाक ग्वया तल । जि धाराधारा याना, सः बिया । सुनानं लिसः मबिउ । क्वँय् नं जक खगो ग्वया पिहाँ वनेगु जिमिगु चलन मदु । मां अवश्य तले दु । तर मामं छाय लिसः मब्यूगु ।... मदनबा अवश्य तले बया च्वंगु दय् मा । मदनबा लिबाक्क लिबाक्क च्वनीगु व मदनबाया जि नाप व्यवहार पाना वोगु व जितः मतसे मदनबा व मांया खँ ज्वीगु फुक्क खँथौं तिनि सिइ दत । मदनबा अवश्य तले दु । मांया कोठाय् दु । मां नं दु । इमिसं जिगु सः ता । मदनबा व मां...। थन्या बले हे मामं भयालं 'अन सु' धका थ्यन । मांया अव्यवस्थित सँ व ख्वा खंबले थ्वयाँ उपो थ्व ख्वाले भचा भयया किपा खंबले जिगु दुने वोगु विचा पक्का खः धका जिगु मनं कोछित । मामं खापा चायकल । जि दुहाँ वने सात मामं खापा याकन याकन ग्वल । जि ला आश्चर्यचकित जुल । मांया थ्व छु पहः ! माँ छाय थथे ग्या पहः चिकु पहः याना च्वंगु । जि सरासर मांया कोठाय् वना । मदनबा अन मदु । थ्वयाँ उपो कोठाया वातावरणं धया च्वन मां अन च्वंच्वंगु मखु । बुइगाले वना भुतुली मिच्या । भुतुलिं फुक्क-खँ कना च्वन । जिं लातां केरा स्वोथें भुनू स्वया च्वनाबले मां थ्यंकः वल । मामं जिगु प्रश्नसूचक भावनायात फुक्क खँ कना बिल । कना बिल मामं गन्यागु आर्थिक दबावे लाना अय्ला कायगु ज्या – छह्म इज्जतदार परिवारं मयायगु ज्या याय् माल । जितः पासाया खँ लुमना वल । अयसा जिं मस्यूगु खँ पासां स्यूगु जुया च्वन । जितः थः खना मन खिन्न जुल । छवे मांया जिमिगु निम्तौ गन्यागु

गन्यागु ज्या याय् माल याना च्वन । छखे जि थः छें दुनेया खँ सम्म नं मस्यू, वास्ता मदु । लुखा मचानिबले मांया प्रति जिके वोगु भावना ला जितः झन उपो आत्म ग्लानीया पंजले लाका बिल । अय्ला काय्गु ज्या अवश्य याय मज्यू तर जिपिं मिस्तसें मेगु छु ज्या याय्गु । उखुन्हु निसें जि नं माया थ्व ज्याय् सहयोग बिया । पिने अय्ला थंकीह्म ला मदनवा जुया च्वन । आम्दानी ला गाक्क जू । तर लखं वोगु कमाइ लःथें वनेयो धाइगु जि लोमङ्कागु मखु । उकिं बःचाधीह्म थः किजायात ब्वंकेगु ज्या थ्व आम्दानीं याय्गु विचायाना । किजायात ला मब्वंकुसे जितः चित्त बुझे गन ज्वी । बा दुगुसा गन्यागु ऐश आरामया मुले ब्वलनीह्म ज्वी । हानं किजा छह्मेस्यां जक ब्वना वन धायव जिमिगु स्यना वना च्वंगु छें हानं छको भिना वै धका आशा व विश्वास नं जिके दुने मवोगु मखु । किजायात ख्वालेसं च्वंगु छगू स्कूले भर्ना याना बिया । वयात मागु सफू हानं ख्वाया मुं मचायासिकं कम मज्वीक बसः नं तया बिया । न्हिन्हि किजायात स्कूले तःवनेबले जितः छगू तःधंगु संतोष ज्वीगु । थथे हे जि माँया ख्वाले प्रसन्नता व संतोषया किपा प्याखं ह्मीगु नं मखंगु मखु । किजायात स्कूले तःवनेबले थें माँया ख्वाले छगू गजब प्रकारया तेज प्रज्जवलित ज्वीगु । सखे थःगु स्यना वना च्वंगु जीवन भिना वैगु आशे मखु बिस्वासे ।

तर, जिगु मनया दुने शंकाया गुगु पुसा धमाधम उपो जुयाँ वल । छु जिमि मामं उह्म मनूनाप थःगु सम्बन्ध दयकेत कुतः याना च्वन सुनाँ जिगु जीवन स्यंकेत बाँमलागु षड्यंत्र यात । म्वाल का माँयात जिगु

जीवन स्यंकीगु वास्ता मदु धाय । तर मामं नं ला मदनबायात कम घृणाया मिखां स्वया मच्वंगु मखु । उकिं मां व मदनबाया दथ्वी छुं अन्यागु सम्बन्ध...थ्व ला पत्या याय बह मजू । थन्याबले हे जितः झस्स लुमना वैगु – सुयातं उपो घृणा यायिह्म मनुखं व मनू विशेषयात विशेष प्रकारं प्रेम नं याय फु । अले जितः मां व मदनबाया सम्बन्ध सम्भव हे थें च्वना वल । झन छेंया वातावरणं सत्य खँयात जिगु न्ह्योने खोल लिकया नागां तया वन । जितः न्हापा ला आश्चर्य जुला तर लिपा जूलिसे थ्व सम्बन्ध विषय बांलाक सिइकेगु थ्वीकेगु उत्सुकता नं मने पिज्वया वल । छन्हु मामं सखे जिगु मनया भावना थुया ला मस्यु धाल – छंत, जितः व थ्व छेंयात स्यंकूह्म व मदनचित ला जिं स्यू का यायगु । धौ भ्यगःचा ज्वंका फोंके मफुसा ला हरे !–मांया छगू छगू शब्द पतिकं प्रतिहिंसा दुबिना च्वंगु जिं मचागु मखु । जिमि मां – याके मदनबाया विरोधे मि छवयाच्वंगु मदु धका जि गय् धाय । तर मां व मदनबाया सम्बन्ध झन झन स्पष्ट जुया वल । त्वा बायापिसं नं खँ मल्हागु मखु । तर लिपा जू लिसे सामसुम जुया वन । भाइचायात नं मामं कुने जिथाय् हे थ्यने छ्वया हय्गु यात । मदनबा तःको मछि तले हे च्वना नं वनीगु । अय्लाखं काय्का तले ल्वाना च्वनीगु मस्यूपिं त्वाले सुं मदय् धुंकल ।

थन्याबले छन्हु बःन्हीया खँ । मांया भचा झ्यासुख मदया ग्वारातुला च्वंगु । जि नं भाइचायात कोठाय् थ्यने हया मूलुखाया खापाय् खगः बिया थाहाँ जक वयागु । सुनानं लुखा धाराधारा यात । सः बिल । मदनबा जूगुलि जितः मस्यु छाय थें लिसः बिइ नं मयल, खापा खं वने

नं मास्ते मवल । जिं लिसः नं मबिया खापा खं नं मबना । कोटाया खापा गल्लाक तिना द्यों बना । मामं सिइका जितः खापा खं बनेत धया हल । मंमरु मंमरु जिं खापा खं बना । बांलाक चायके मलानिबले हे फसं ह्वास्स नवोगु अय्लाया बास जिगु न्हासे थ्यंक हल । मदनबानं जितः जिल्ल ज्वीक एक्कासि किचिक्क ज्वना बिल । चुरोटया बुलु जःले जिं मदनबाया ख्वाले नांगाह्म वासना न्याकुं न्याकुं कया प्याखं हुला च्वंगु खना । जितः ला ह्म छह्मं क्वा लखं लुना थें जुल । जिगु हंसं हे थाय् तोतल । जिगु नुगः द्यो हे थुरुर खात । मदनबाया ल्हातं चुरोट कुतु बन । अन्यागु ख्यूँथाय् नं जिं मदनबाया ख्वा व वयागु छगू छगू भावना बांलाक खना च्वन । मदनबानं जितः क्याचाक्क किचिक्क आलिंगनबद्ध याना तल । वया ख्वा धमाधम जिगु ख्वा पाखे न्ह्यज्याना च्वन । मदनबाया ग्हुतुइ दुने सुयातं न्याय्त न्ह्याचिला च्वंह्म सर्प थें मे चुलु चुलु पिकया च्वं थें जितः च्वना बल । जिं थःगु ख्वा फनक्क फहीका । मदनबानं थःगु ल्हा गबलें थुखे गबलें उखे यंकल । जिं थःत मुक्त यायत सना । तर गन ? वासनाया पंजा झन झन क्यातुतुं बन । जिगु सतीत्वया पपू भाराभारा सना च्वन । प्यखें स्वया । ध्वाखा थें चागु मूलुखा जितः गिजेयाना च्वन । जितः साप ग्यासे बल – स्वायापिं सुनानं खंसा । मां थन्याबले तल कुहां बोसा । तर मदनबाया थन्यागु छु बास्ता । अजुगति तालं छुं ह्मण लिपा जिं चाल मदनबानं, जिमि बौया ला व लुसि थें जाह्म पासां, जिमि मांयाथाय् चच्छि चच्छि च्वना वनीह्म मनुखं अस्वाभाविक नवसां अन्यागु थासे जिनाप, जिगु ह्मनाप प्रेम याना च्वन । जिं थथे अथे छुं निर्णय याय् मलानिबले

मदनबानं अभद्र पहलं धाल – जि कन्हरां निसें थथे हे लिबक्राक वय् छं हे चायकः वा न्है । – थन्याबले हे मां भुनभुन हाला कुहाँ वल । जिंला 'का फुत !' धका हे धाय् धुंगु मामं न्यन – गो, सु वोगु ? थबाय्त छाय् थन ?

–जि का । नानीचां जि अडेस कया च्वनाबले लुखा चायका बिउगु । ल्हाते ज्वना तैगु ताचा कुतु वोगु । मत छप्वा नं मदुगुलिं....।

मदनबाया खं न्हापां संतोष जुल । लिपा भय । गनं मामं मत कया हःसा । मत मदया धका मामं छुं मस्यु । मते ला मामं फुक्क खँ थ्वीका काइ, सीका काइ । जिगु अव्यवस्थित रूपं व जिगु ग्या पहः चिकु पहः दुगु ख्वाया भावनां फुक्क खँ कना बिइ । मामं मतयागु छुं खँ ह्लाय् न्हापा हे मदनबानं 'का थ्व का स्व गन्याथाय' धाधा ताचा सः बयका ह्मिचाय तल । मदनबा व मां खँ ल्हाल्हां तले वन । जिं खापा ग्वया । तर जितः मचा गय थें छु थें च्वनावल । जि अन्दोले लात । छुं क्षण न्हापाया घटना सपना ला मखुला ? तर सपना गय् धाय् ? पिने खिचां उया च्वंगु जिं बांलाक ता । तले मां व मदनबा खँह्लाना च्वंगु नं जिं बांलाक ता । अले छुं क्षण न्हापा जूगु घटना सपना मखु विपना खः धका मती वोलिसे जि थाराक्क थाराक्क न्हुल । अले जि हथाय् मथाय् चाया थः कोठाय् वना । मदनबा बेतालं न्हिला हया च्वन । जितः मदनबाया सः मात्र भयया संचार याना हल । भाइचा ग्यना च्वंगु खने सातं जि छकों मू हाल जिं याकन मत स्याना । जितः ला प्यखें बाया मिखां भय्य् भय्य् पिया स्वया च्वं थें च्वन । धात्थें बायात थन्यागु खं गुलि बांमलाक चोट लाइगु ज्वी । तर थ्व ला बानं

पिया थकुगु पुसाया स्वां हे मखा । थुकी जिगु छु दोष ? थन्याबले हे जिगु ह्म स्याना वल । मने उकुस मुकुस धया वल । मदनबा व मां छु याना च्वन ज्वी । छु मदनबानं मांयातनं जितः थें तुं यथि ला ? छु मदनबानं मां यात नं जितः थें तुं प्रेम या ला ? थन्यागु न्ह्यसलं जितः तले पाखे यंत्रवत् ध्वाना यंकल । छपला पतिं सतर्क जुया जि तले कोठाया पिने थ्यंकः वना । खँ ल्हाना च्वंगु छुं सः तायमदु । जिं तीजक क्वँय् प्वालं स्वया । —

बँय् सतरंजाय् छखे अन्ति धेचुया अय्ला वाना च्वन । अले भचा उथासं बँय् खालीगु खोलाचा ग्वारातुला च्वन । मां व मदनबा खने मदु । लिपा बांलाक स्वया मतं किना च्वंगु कोटाया छगू माग पाखे पलंगे छुं सनाच्वंथे च्वना वल । मदनबा व मां खः थें मखु थें च्वंक खने नं दया वल । जितः ला इक्कुसे हे च्वना वल । इर्ष्याया भावं धाय् ला घृणाया भावं धाय् मस्तु छु भावं जिके क्रोधया भावना वल । मिखां छुं मखना वन । जि सरासर थःगु कोटाय् वया ।

अनं लिपा मदनबा न्हिन्हि भचा लिबाक्क वैगु, जि लुखा च्वायकः वनेगु अले मदनबानं जि नाप प्रेम याथिगु । अले फलतः उखे मां नाप मदनबाया सम्बन्ध खवाउँया वन । न्हिन्हि कचकच उपो जुया वल । चिकं फुइ थें च्वंगु देवाया सिकं चिकनं बिलिबिलि जाया च्वंगु देवा न्ह्यामेस्यां उपो यथि । मदनबा तले वना भचा च्वनीगु 'छगू ज्या दु मवोसे मगा छुं मवो धका तंचाइ धका धा वैगु' धया मदनबा सरासर जितः छको दुस्वया संकेतया भाषां कन्हे वय धया वनीगु । मदनबाया

मांप्रति थन्यागु ख्वाउँ पहःया कारण मामं थ्वीके ला छु अनुमान नं याय् मफया च्वन । मांया ख्वा धमाधम ह्वाइपुयां वन । छखे मांया थ्व अवस्था खना कन्नावन तर छखें माया न्ह्योने थःगु महत्ता खना जितः आनन्द जुल । अले मचाबले थःगु यौवन व रूपया जाले क्यंका थः यत्थे मिजंतेत प्याखं ह्वीकेगु मौका वल का धका मती वल । मांया खँ सुयात कने सुयात कने जुया च्वंगु जितः हे कना हल । मामं थ्व बांलाक जितः धाल – मदनबा अवश्य सु मेह्म मिसायाथाय् वनेगु या थें च्वं । थ्व मिसा सु ज्वी ? थन्यागु नाना खँ – शङ्काया खँ – मने वया च्वंगु उत्तेजनाया खँ – इर्ष्याया खँ मामं जितः विस्तार-पूर्वक धाल । मामं छु सिउ थ्व मिसा सुं मखु वया हे ला हिया थ्याय्खः । गनं मामं थ्व सिउसा गुलि चोट ज्वी । छखे थन्यागु विचा छखे जिगु मिसाया नुगः मुसुं निन्हला हल । मां व जिगु संघर्ष जि त्याना च्वन मां बुना च्वन । मांया ईर्ष्या व द्वेष सिउ लिसे मदनबानाप प्रेम याय्गु झन झन उपो यया वल । गबलें मचा लिबात धाइब जि न्हापातुं वना छेली च्वं च्वं वनेगु । गबलें ला झारा च्वं वने धका मचा उखे तक नं वना पिया च्वनेगु । मदनबा ला जिगु यौवनया अय्लाखं लट्टु जुया च्वन । मांया वास्ता झन झन मदनबायाके मदया वन ।

छन्हु जि नाप प्रेम याना मदनबा तले वंबले मामं मचा झीके जुया न्यन – थौं–कन्हे थपायचो लिमलागुलि ला छुं तःधंगु हे खँ दु थें च्वं ।–

–खः । थौं–कन्हे मचा मयासे मज्यूगु ज्या दया च्वन । नत्र छंथाय् मचा जक नं मच्वंसे ज्वी जितः नं ला योगु मखु । तर ज्या मदुगु नं ला मज्यू ।–

–जिगु विचारे थौं–कन्हे भचा मेगु किसिमया ज्या नं दु थें च्वं। खनं खः न्हूपिनि न्ह्योने पुलाँपिनिगु वास्ता सुना यायि।–

मदनबाया मन अवश्य नं दो धारे लात ज्वीमा। कोठाया खापा तिना मतःगुलिं जि कोठाय् पिने दना च्वनाम्हेस्या फुक्क खँ ता। मदनबा झोके जुया कुहाँ वै धका जिं विचा याना। हानं छखें विचा वल मामं मदनबा व जिगु खँ सिया मखा थय् तप्यंक ध्याच्चु न्यंकूगु ज्वी। जितः नं फुक्क खाँ उकीं मखा कंगु ज्वी। मामं अवश्य नाँ फुक्क सिउ। जि व मदनबा न्हिन्हि सुला सुला प्रेम यायिगु। नत्र गबलें शंका याना कुने चिवा का मत्रोगु ज्वी। थन्याबले मदनबानं भचा न्हिला धागु तायदत – थ्व ला मिछाया हे स्वभाव जुलनि। छुं भचा जुलकि शङ्का उपशङ्का। छ स्याना हत्या जिं थ्व छें तोता मेगु छेंय् पला तयागु दुसा ज्याँ लिमलाना सका मखुसा छको छं हे वया स्वः वाले। खः का थ्व ला ज्याँ न्यला वाःह्म धका यैपुगु खँ ल्हाना याउँकेगु ला गन गन झन म्वामदुगु खँ कया कचकच। "मदनबाया खं याना जि ला सालिक जुल। गुलि खाँ सःह्म। मामं थन्यागु छुं विचा यायागु कुतः मयासे सुम्क विश्वास याना काल मखा ज्वी। थ्वयाँ लिपा खापा गोगु सः तायदत। मेगु छुं मता। अले सृष्टिया विचित्र विधानयात विचा यासे थःगु दुने हे न्हिले मास्ते वयका द्यों वना। उखुन्हु मदनबा माँयात संतोष बिइत धाय् अथवा थःत संतोष ययात चच्छि तले हे च्वना वन। मस्यु गबले दनावन। जिं छुं मचा। कन्हे खुन्हु जिं दनाबले भाइचा पिने ह्मितः वना च्वने धुंकूगु जुयाच्वन।

थुखे थथे जुया च्वंसां भाइचाया ब्वनेगु ज्या थःगु हे गतिं न्ह्यावना च्वन छाय धासा अय्ला थाय् थासे बिया बीगु ज्या मदनबानं याना बिया च्वन । मदनबानं थ्व बांलाक स्यू अय्ला मिया हे जिमिगु जीबन निर्वाह जुया च्वन । गबलें गबलें ला जि ग्याना वैगु मां व जिगु संघर्षे भाइचाया जीवन स्यना ला मबनि ला ? वं छुं स्यूगु मखु ? सिनं छु सिइ । मदनबायात थयागु सत्यरूपे वं गबलें खंगु नं मखु, वया न्ह्योवय धुंकीगु खंसां वयात उमेरं हे थन्यागु खँ थ्वीगु शक्ति मबिउनि । मथूगु मस्यूगु हे बेस ।

भाइचा स्कूले वने धुंकल । जि थः कोठाय् वया सुम्क म्ये छ्पू भुन भुन हाला च्वनागु मां कोठाय् दुहां वल । मामं वय सात छुं मस्यूगु पहलं धाल—"हुँ छिमि मदनबाया छेंय् छको वना वा । छु याना च्वन स्वया वा । जिं छ्वया हल धाय मते ।"

मांया थ्व खँला जितः यथिपुसे च्वन । जि समा याना मदनबा-याथाय् वना । मदनबानं जितः प्रतीक्षायाना च्वंथे च्वंक पिने क्यबय् वया च्वन । जितः खने सात धाल—"जिं स्यू थौं छिमि मामं पक्का छुन्त छ्वया है । छिमि काकियात नं जिं थःछेंय छ्वया बिया ।" मदनबा व जि तले थहाँ वना । कतांमरि का वै बलेया घटना लुमन । अले मदन-बाया अबलेया व्यवहारया फुक्क खँ थुया वल । जितः न्हिले मास्ते वल । फुक्क व हे तिनि । पलंग नं व हे तिनि । कोठाय् वने सातं मदन-बानं सुं दुहां वय मजीक बिलागः तया बिल । न्हापा जूसा मदनबाया थन्यागु पहः खना जिगु मन थरर खाइगु । आ छाय ग्यायि ? थ्वं थ्वी धुंकूह्म मखा । अले मदनबानं जिगु मौन स्वीकृतीं जि नाप प्रेम यात । जि नाप प्रेम यागुलिं उत्साह व उमङ्ग खं बले जितः च्वन—जिं

कतांमरि का वया बलेया इच्छा मदनबाया उखन्हु तिनि पूर्ण जुल। प्रेम याय् धुंका जितः भचा ग्याना वल। जि हथासं छेंय् वया। मांया उत्सुकतापूर्वक जिगु लँ स्वया च्वन। जिं धया "मदनबा ला छेंय् दु। तर खापा पिनें निसं तिनातःगुलिं छु याना च्वंगु, मेपिं सु दु सीके मफु।" मामं जिगु खं न्यना बच्छि संतोषया सासः ल्हात।

थुगु कथं स्वला फुत। थ्व स्वलां जिगु जीवने वाफय् हय्गु गोसा जिं मचाय्क गोया हल। जिगु ह्म थनं लिपा झन झन बमलाना वन। नसा नय् मयो। गबलें गबलें इक्कुसे च्वना वैगु। मामं जिगु थ्व पह फुक्क स्वया च्वंगु, विन्तायाना च्वंगु। जिला प्वाथे दयधुंकूगु जुया च्वगु। मदनबाया मचाया मां। थ्व जितः असह्य जुल। जितः ला सिना वने मास्ते वल। मदनबानं थ्व खँ सिया वल। आ मदनबाया जि मय् या वन। न्ह्याबलें तापाक्क ज्वीगु। मामं नं थ्व खँ मस्यूगु मखु। थ्वयां उपो मदनबा व जिगु सम्बन्ध नं मामं सिइ धुंकूगु जुया च्वन। छाय्कि छन्हु मदनबानं अयलाया झोंके होशे च्वना नं बेहोशे थें याना फुक्क खँ कना बिल। मामं नं बिचा यात मदनबा न्ह्याको हे मभिंसां त्वःते ज्यूह्म ला मखु। मामं जितः छुं मधा। तर मां हे मखा न्हिंन्हि चिन्ता याना खबा बूढीचा जुया वन। छन्हु मामं मदनबा वःबले खवया तुति च्वना जितः गनं पय्नः बिया छ्वय् दुसा ज्यू करजोरी बिन्ति याना धाल। मदनबाया नं थ्वहे मखा माला च्वंगु। वं ज्यू स्वया बिइका उखन्हु जिमि छह्म पासाया मचा मदुगुलिं मेह्म व्याहा याय् धका जुया च्वंगु वैके छको न्यना स्वय्। मदनबाया थ्व खँ न्यना जितः तं पिहां वोगु छु धाय तर थःगु ल्हा तःले लाय् धुंकल। मेगु छुं उपाय मदु। मदनबाया कला जुया ला सिइसां च्वने योगु मखु।

हानं मदनबानं जितः नाला हे काइ मखु वया पहः स्व ले। मां नाप जिगु ब्याहाया खँ ल्हाना वःबले धाय जिक्व घया। तर मदनबा ह्यामि जुया मुसुं न्हिला जक च्वन।...

थन्यावले हे 'ध्वाइँक' बाज्ह बजे जुल। अतीत वर्त्तमानया न्ह्योने सुना वन। छ्यों भ्यातुसे च्वन। जि सरासर कोठा पाखे वया। कोठाय् दुहाँवना खापा ग्वया भ्याःफुसे फेतुना। इताः वाना। हानं जित थःगु अतीतया खुसि चुइका यंकल।

—:०:—

स्वधा

जितः पय्नः बिया छ्वत। मदनबा व मांया अले तिनि चैनं सासः ल्हात ज्वी। फुकस्या निम्तीं जंजाल जुया च्वनाह्म जि तर जिगु मने धासा अशांति जुया च्वन। ध्वाथे दुः थ्व खं जितः हीमी चायका च्वन। ब्याहाया न्हापा थथे जूगु धका सिल धाय्व समाजं जितः हेबाय् चबाय् याइ। जिमि भातया हे नि ययि मखु। भातं जक मयेकूसा ला जितः छु? तर समाज। लुमन धायव हे थाराक न्हुइगु। तर लिपा जूलिसे भातपिंथाय् च्वं लिसे जिगु थ्व भय मदया वन। विशेष याना मचा मदया ब्याहा याम्हसित मचा दैह्म कला दुबले जितः छु। समाज, देखा जायगा! संघर्ष याय माली का। जिगु थ्व अवस्थायात थुकिया दोषी नं ला समाज हे खः।

उमेरं ला जिमि भात बौ हे धासां ज्यू। सखे न्हापाया कला पाखें मचा जक दुगुसा जि सिकं थँ जुल ज्वीमा। सँ नं छ्खे भुइया नं तुइसे तुइसे च्वने धुंकूगु। वया नाप खँ ह्लाय बले भातनाप मखु थः सिकं थःजिपिं नाप खँ ल्हाना च्वना थें च्वनीगु।

जिमि न्ह्यथु । अँ सुनां जिमि भातया जन्म सफल यायत मस्त बिइ मफुत छह्म बांमलाह्म हे मिसा खः । बांलाया खँय जिं सिकं उपो मखुसा छुं हालते कम नं मखु । जिमि भातया तुलनाय् ल्यासेहे धासां ज्यू उमेरं नं जिमि भातया सिकं जिमि न्ह्यथु भिदं क जुया च्वन ।

ब्याहाया छुं दिन लिपातिनि जितः तच्वकं ह्माइपुया वल । जितः जीवनपासा मलोह्म लाना च्वन । गनं जि थिइसातं करंट थे उन्मादं परिपूर्ण गन जिमि भात जीवन हे मदुह्म थें न्ह्यावलें वास्यां च्वनीह्म । जि ला व खना दिक्क चाया बल । वं जितः संतोष सम्मनं बिइ मफुत । थ्वया सिकं उपो जि थें न्याह्म उन्मादिनीयात श्राप छु ज्वी । न्ह्याबलें स्व बजां त्वने मा । जितः घासा बजांया वास हे मयो । वायक वायक हे वय् यो । खँ छुं ल्हाइ मखु । ल्हासां व हे बुढा पहः वयक । तर छु धाय ? मामं बिया हय् धुंकल । मां बौया इच्छाय् ब्याहा ज्वीमा धका जुया च्वंगु झीगु समाजे न्ह्यागुसां सहयाना काय हे माल । विरोध याय् साहस नं जिके मवल । आत्माया साहसं प्वाया दुनेया वस्तुया न्होने छ्यों ल्हुवनेगु साहस हे याय मफुत । मन मारे याना च्वने माल । करकापं हे । मेगु सुखया खँ घाःसा भातं नं माने या न्ह्यथुं नं जितः खूब मानेया । तर जितः ला थुलिं गागु मखु । नयगु जक ला जीवन मखु । जितः मानसिक संतोष मदु । जिगु शारीरिक पित्या सुनानं थना विइ फुगु मखु । थुखे झन झन ला उपो जुया वन । समाजया रङ्गमञ्चे जिगु जीवन प्याखं ज्वीगु ई न्ह्या वया च्वन । लिपा जूलिसे जिमि भातया प्रति जिगु उदासीनतां याना व जिथाय् द्यों नं मवो । जितः प्रेम नं या मवो । प्रेम यायत ला मेह्म दहे दुनि ।

मचाया प्रेम यायत मचा दयकेत ब्याहा याना हःगु। मचाया खँ धासा जि ला मचा ज्वना हे वयाह्म जुलनि। मचा दुगुलिं मखा जितः थन्याथाय् बिया हःगु। जि मचा बिइ फुह्म व व मचा माह्म। खःगु हे मखा जुल धाय् माल। जि प्वाथे दत धका जिमि भातया मन झन झन प्रसन्न जुया वल। लां गा लिसे जिगु ख्वाले ग्या पहः वल जिमि भातया ख्वाले आनन्द। थुगु प्रकारं जिगु जीवन भय व आशङ्काया सङ्गमें न्ह्या वना च्वंगु खुला दुबले मचा दत। काय् बुल। जिमि भातया न्हापा आनन्द जुल तर लिपा ब्याहा याना खुला दुबले मचा दुगु धका छह्म निह्मे स्यां शङ्काया दृष्टि स्वया बिउबले वया मनेनं ख्वाउँ त्यल।...खुलाया मचा मदुगु मखु....तर अपाय-धीह्म मचा....खुलां बूह्मसा म्वाइ हे मखु.....हद म्वासा झिन्हु म्वाइ का....। समाजे छगू हल चल जुल। मचाबू व्यंकेगु हे दिना च्वन। मचा बुया खुन्हु दु खुनु मां स्ववल। मामं जितः स्वत। जिं मांयात। वया मनया खँ जिं सिउ, जिगु मनया खँ वं सिउ। तर छु यायगु। बःन्हीया ई जिमि भात पिने वना च्वंगु न्ह्यथु तले च्वंच्वंगु। मामं मचा काल। मांया ख्वाले न्हिलाया किपा खने दत। तर तच्वकं ह्माइपुगु थ्व किपाय् दानवता भुंका तःगु जिं चाल। जि थाराक्क न्हुल। जिं मांयाके मचा लाकाकया याकन याकन दुरु स्वंका। तर थ्व दथ्वी हे मामं थःगु कर्तव्य याय धुंकल। ख्वःह्म मचा सुम्क मच्वं मच्वं। माँ जि वने त्यल धका वन। मचा सुम्क मच्वं, च्वँ हे मच्वं। मचा लंका भ्वय् भ्वय् कना वत। जिं ला चिल्लाय्दना न्ह्यथुयात सःता ब्वाँय् ब्वाँय् वल। च्वंयाह्म देवं तोपू वल धाधां जाकिं ह्मछह्मं पिइका झ्यालं पिने हला बिल। लखं ख्वाले

हाहाः यात। मचा वाथा वाथा कना च्वन। जिगु नुग भाराःभारा मिना च्वन। छको छको जिगु न्ह्योने मांया ख्वा वैगु, छको छक मदनबा। नुःग तज्याई थें च्वना वल। जिमि भात नं थ्यंक वल ब्वांय् ब्वांय् वया स्वत। वं छुं घाय न्ह्यो हे मचां प्राण तोतल। जिला थ्व दुःख सहयाना याय मफुत। जितः ख्वाउं त्यल वन। थ्वयां लिपा छुं मचा। जितः लुमंनि छको होशे वया जि चिल्लाय दना हाला "जि मचा! जि प्राण गो" थनं लिपा छुं लुमंगु मखु। फुकस्यां नं खुलां बूह्म जुया सित धाल। तर जि सिउ मचा जिगु मातृ शक्तिया प्रथम स्वां जिनाप अत्याचार याना च्वंगु समाजया म्वाना च्वंह्म प्रमाण सुनानं स्याना बिल जिगु थःगु लोकलाजया निम्तीं। व सिइगु मखु। वयात स्यागु खः। गुगु समाजं वयात जन्म बिल वहे समाजं वयात स्यात, वया हत्या यात। थ्व समाज, थ्व समाजया छह्म छह्म सदस्य हत्यारा खः, ज्यानमारा खः। सुनानं सिइक सुनानं मसीइक गःकिया च्वन, स्याना च्वन। मस्यु गुलितक जितः थन्यागु विचालं लिना च्वन। लिपा ला जिगु जीवन न्हापा थें तुं न्ह्यावन। मनं धयाहल व मचा सिइगु हे बेस जुल। भात व न्ह्यथुं जितः न्हापाया सिकं दुगंछि उपो माया व ममता क्यना हल।

जिमि भात छह्म साहुयाथाय् ज्या वनीह्म। साहुया छेंय् ज्या स्वैह्म। छेंयात मामागु न्याना हया बिइह्म। छन्हु थ्वहे साहुया ल्याय्ह्म काय न्हूह्म काकि स्वः वया धका जिमि भात नाप छेंय् वल। ह्मिनेसिया ई जि थःगु बेठाय् च्वंच्वनागु। निह्मं दुहां वल। साहुया काययात खने साथं छगू गजब प्रकार जिगु मने भावना वल। मचा ग्याथें मचा योथें। मस्यु छु छु थें। उखन्हु ह्मसिइकेगु सम्म जुल। साहुया काय बरोबर व

छेंय् वोह्म जुया च्वन । जिमि न्ह्यथुं तलें धया हल—काजी झायागु ला ? तले नं छकों झासं न्हैं। काजी व जिमि भात तले वन । तले वने त्येका जितः स्वया काजी फिसिक्क न्हिल । जि थ्व न्हिलाया दुने दुगु भाव मस्यूगु मखु । जितः ला भचा मछिना वल । जिगु मिखा जिमि भात पाखे । वया धासा गय् याना काजीयात खुसीयाना बक्सीस काय् । मेगु छुं वास्ता मदु । दासमनोवृत्तिया शिकार मनूतसें थ्वयां उपो छुं विचा यायि मखु, याय फै हे नं मखु । समय नं मदु, इमिके दुने थन्यागु खँयात थाय् नं मदु ।

थनं लिपा काजी जिथाय् बराबर वैगु । गबलें जि ग्वारातुला च्वनेगु पाखे, गबलें दुनेया लंजक फिना तानोया भ्याले फेतुना च्वने बले । गबलें सँ छ्यना च्वने बले । न्ह्याबलें जिमि भात मदै बले । लिपा धका जि सिल जिमि भातयात गनं ज्या छ्वया काजी जिथाय् वैगु जुया च्वन । जितः काजीया स्वभावे चरित्रे शङ्का ज्वीगु स्वभाविक जुल । छ्वन्हु ला पाउडर क्रीम हया जितः बिउ-बिउं धाल—काकि जीवन धयागु अमूल्य खः थ्वयां उपो यौवन । गुगुकि वन धायव वय मसः । थन्याबले बांलाका मदिइसा गबले बांलाकेगु ।

काजीयात थ्व छाय् माल ? कृपायाना जिथाय् झायगु कष्ट याना दी मते ।—थथे धायगु प्रबल इच्छा मने दासिवया नं छुं मधया, धाय् मयया वन, धाय् मफया वन । जि वं हया बिउगु थ्व प्रथम उपहार स्वीकार याना भविष्ये थुकीं छुं बांमलागु प्रभाव नं ज्वीफु धका जिके विचा हे भवो । थ्व उपहार कयागुलि काजीया हिम्मत उपो जुया वल । छ्वन्हु धा हे धाल काकि थें तीन शहरे माला नं

ल्वीके मफैह्म बांलाह्म मिसा थन्याह्म बूढायाथाय् गय् लात। काकि ला गन्याथाय् लाय माह्म। काकिया ल्हा हे स्वया दिसं। गपाय चकं हिसि दु।–धाधां काजीं जिगु ल्हा कामुक पहलं ज्वना काल। जितः ला च्वापुं कल। जिं काचाक्क ल्हा साला कया। थनं लिपा काजीं जिगु ह्मे नं ख्याथ नीथें याना स्पर्श नं यानाहल। अले जिं विचा याना थ्व खँ जिं भातयात कना बिइमा नत्र थुकिया फल बांलाइ मखु। जिं छुं धाय मफु। जिं छुं धाय मफुगुलिं काजीं जितः मखुगु मभिंगु मिखां धमाधम स्वया हय धुंकल। न्ह्यथुं नं जितः तः को मछि ध्याच्चु नं नके धुंकल। उकिं छन्हु जिमि भातयात धया (काजी जिथाय् वयगु याबले निसें जिमि भात जिथाय् द्यों वेगु याना हल)–छिक पिनि साहुया काय भचा पहः बामलाह्म मनू थें च्वं।

"छु धयागु? छं छु सिउ व गन्याह्म जिं मचा बले निसें वयात ह्मसिउ।"

"छिं मचा बले धका वयात ह्मसिउ थौं-कन्हें ला भचा चाला बांमला थें च्वं। जिथाय् वं छुं मभिंगु नियत ज्वना वया च्वंगु ला धैथें च्वं।"

"छु धया?"

"जिं ला आ वय मते हे धया बिइ। छितः छको धाय धुन।"

"स्वो। म्वा मदुगु ज्या याय् मते। छं काजीयात अथे धाइ जितः ज्यां लिकया है। अले प्वा छगः थनेत हे आछु आछु कनी। जोशे वया थःगु माना हे ह्वब्वाइगु ज्यायाय् मते। भचा होश नं दयकी।"

भातया थ्व लिसलं जिगु आत्माभिमाने छगू तः धंगु चोट जुल। अ:सा थ्व हे मखा जुल जितः काजीं स्यंकेत संसां छुं धाय मजिल।

जितः स्यंकेत सना च्वंगु वं मस्यूगु नं मखु थें च्वं ज्वी फु । वं काजीयात खुशी यायत हे थथे याना च्वंगु ला । खनं खः थः म्हाय व कैंहे बिइयंकीपिसं थः कला लः ल्हायुत गन बांकी तै । हानं जिला मचाया निम्तीं ब्याहा याना हः ह्म मखा । तर जिगु खँ जि यत्थे । जिं छाय सह याय । छुन्हु जिं काजीयात धायथें मधाय्थें याना धया बिया—"गन्याह्म काजी ल्या ? मिस्ते कोठाय् दुहाँ झायत सः छको ला बी मा । हानं याकः चा मिसा दुगु कोठाय् । सुनां छु छु धा ज्वी भचा ला बिचा याना दीमा ।"—

जिं काजीया ख्वा स्वया । वया ख्वाया उन छत्थुं हिं बुला थें जुया वन । जि ला छुं धाइ धका च्वनागु । तर वं विनम्र सलं धाल—"काकिया जि वैगु मयोसा वय मखु का ।"—धाधां काजी पिहांवन । मस्यु छाय थें काजी अथे वंगु जितः मयल । तर जिं खःगु याना धका मनयात विस्वास याका । थनं लिपा काजी जिथाय् मवो, वहे मवो । जितः भचा काजी मवोगुलिं ह्माइपु थें च्वना वल । क्रीम नं मदय धुंकल । क्रीम बुइगु बानिं क्रीम मबुल धायव भचा गयथें गयथें जुया च्वनीगु । काजी छको वःसां ज्यू थें नं च्वना वल । थन्याबले जिमि बूढाह्म भातं जितः सिनेमा क्यने यंकल । जितः आश्चर्य जुल जिगु सीटनापं च्वना स्वया च्वंह्म काजी जूबले । वं मुसुक्क न्हिला मफु मफु न्यन । सिनेमा शुरु जुल । बां हे ला । थन्याबले हे कार्जी तीजक थःगु ल्हा जि पाखे छ्वया हल । जिं मचा थें याना । वं ला कतिक्क जिगु ल्हा ज्वना थः पाखे साला काल । जितः ला फसात जुल । जि ला दुनें निसें थुरुरु खाना वल । जिं थः भात पाखे स्वया । व ला सिनेमा स्वयगुली मस्त । जिं तीजक थःगु ल्हा साला कायत सना वं तोतूगु मखु । थन्याबले

मध्यान्तर जुल । वं काचाक्क ल्हा तोतल । काजी पिहां वन । जिमि भात नं वया नापं वन । जि सुम्क अथे हेतुं फेतुना च्वना । भचालं जिमि भात व काजी निम्हं दुहां वल । काजीं जितः चाकलेट बिल । जिं मकया । काय मछाल । जिमि मातं धाल । अले कया । सिनेमा हानं शुरु जुल । तर जिगु ध्यान सिनेमा पाखे वंगु मखु। काजीया ल्हाया करामत पाखे जिगु विचा ब्वांय् वना च्वन । काजी थःगु ल्हा कामुक व आतुर पहलं गबलें ल्यूने गबलें न्ह्योने तैगु । जितः ला चःति भुसु वल । सुनानं खंसा । लिपा जू लिसे काजीया हरकत कम जुया वन । वं थःगु छ्यों जिगु ब्वहले दिका बिल । न्हापा ला जितः गयथें च्वन । तर जिगु शरीरया ला ययिपुसे च्वंच्वन । बुढाया संसर्गे लागु शरीरयात नच्चाछ्व ल्याय्म्हं थिउ बले मययिगु ला छुं कारण हे मदु । सिनेमा सिमघःतले जिपिं थथे हे च्वंच्वना । सिधेका छेंय् वय त्येका काजीं न्यन—सिनेमा गय च्वं ? काजीया थ्व न्ह्यसःया तात्पर्य जिं मथूगु मखु । वं जिगु मनो-भावनायात जांचे याना च्वंच्वंगु धका जिं मथूगु मखु । जिं मथु थें याना थ्वीक लिसः बिया—"बांला ला मजू ।" काजीया ख्वा हिस्स जुल । जितः माया वन—"थुक्व ला बांला तर मथुगु हे यक्को दु ।"—काजी न्हिल । वं सिल जिं फुक्क खँ थु । तर छेंय् थ्यं लिसे जितः काजी खना तं व थःगु पहः खना घृणा जुया वल । जिमि भातयात धया बिइ धका मती वल । धयां छुं फायदा मदु । वं ला बांलाक मिखा तिसिना कागु दु । सखे थौं सिनेमा स्वः वनेगु प्रोग्राम दयकूह्म काजी थें च्वं । अले जिके मती वल थ्व बूढाया सिकं ला उपो सुकुचायाथाय् हे वंगु सा गुलि ब्यूगु । वं जूसा थन्यागु खँ सह यायि ला । काजीया ज्यान हे लिकया बिइ । जितः छको खिचां न्यायबले अपां कयकु कयकुं खिचायात झएडे

स्याना हे ब्यू ल्या ? सुकुचाया लुमंति अजुगति तालं उखुन्हु जिके वल । व सुकुचा गन ? जिं छुं मस्यू । छको ड्राइवर जुल धका न्यनागु खः । लिपा मस्यू गन मसें पाखे वन धागु । थन्यागु खं मने लुया थः भात प्रति छगू भयानक घृणाया भाव जिके वल । थनं लिपा जिं इमित वास्ता मयासे काजी नापलायगु याना । बःन्ही नं लिबाक्क जिथाय् च्वना वनीगु । जितः गबलें माल वस्तु गबलें दां नं बिइगु । जिमि भातया सह याय मजिल । न्ह्यथुया नं गनं सह याय फैगु । काजीं इमित वास्ता यागु मखु । न्हापा धका काजीं जिगु निम्तीं इमित माल वस्तु दां बिया जूगु । आ मब्यूबले ला इमि तं वैगु जु हे जुल । थन्याबले काजी मसें वने माल । जिमि भातं व न्ह्यथुं थ्व हे मौकायात ज्या खेले यात । इमिसं ला जितः छेंय् पितिना छ्वयगु गोसा जुल । जिमि न्ह्यथुया ल्यायह्म ल्यायह्मपिं भिंचापिं सःता तैगु । थ्व भिंचापिसं जितः तःकोमछि स्यंकेत हे सन । सहयानां याय् मजिल जिं न्ह्यथुयात बांमलाक धया बिया । झन जितः वेश्या रंडी भात दयकं ल्यवः काइह्म धका घाल । अले जिं व छेंय् च्वनेगु सिकं मच्वनेगु बेस धका थःछेंय् वया । मां यात व्याक्क खँ कना बिया । मामं झीगु कर्म हे थन्यागु घाल । मांया आर्थिक अवस्था बांमलाना च्वने धुंकूगु । मदनबा मांयाथाय् मवय धुंकूगु । अले सरकारं धमाधम ज्वना यंका च्वंगुलिं अय्लाया ज्या याय् तच्वकं ग्याना पुया वय् धुंकूगु । भाइचाया ब्वनेगुली नं फलतः शिथिलता वया च्वने धुंकूगु । थ्व फुक्क समस्या जि थःछेंय् वनेसात जिगु न्ह्योने भ्वातां दं वया च्वंगु खन । मांया ह्म यक्को हे स्यना वने धुंकल । नयगु समस्यां याना, मानसिक चिंतां याना । भुतुली मि च्याके हे थाकुयां वना च्वंगु नाज भचागु मखु । थ्व समस्याया समाधान

थुकथं यायगु । अथेला ला बलाया निम्तीं जिके काजीं बिउगु दामं चले यायगु बिचा वल । काजी प्रति जिके कृतज्ञताया भाव वल । भाइचायात सफू न्हूगु माले धुंकल । स्कूले वनेत सफू मन्यासे मगा । सफू न्यात धाय्व थुखे भुतूया समस्या जटिल जुया वै । भाग्ये च्वया तःथें ज्वी धका विचा याना जिं भाइचायात सफू न्याना स्कूले ब्वंके छ्वया थुखे जितिं जितले ह्मं चायका छेंया खर्च चले याना । थथे हे ज्यों त्यों याना बाछिति चले जुल । छन्हु भुतुली मि मच्यागु दिनं नं वल । भाइचायात ल्यं पुल्यं नका स्कूल छ्वया । मांया ह्म सुख मदु । जिं छु यायगु । थिंका कायत पिहाँ वना । सुनानं बिइ थें खँ मल्हा । जिगु मिखां ख्वबि तिकिनन । छन्हु फुकस्यां गुलि विस्वास यायिगु, थौं थन्यागु अविस्वास । धाथें मनूया विस्वास, आस्था इत्यादि वस्तु धयागुया नाप तौल हे घनं ज्वीगु । आ गन वने ? उसाँय मदुह्म माँ, स्कूलं ब्वना वैह्म किजा हंचा गथे याना नके फै । थन्यागु विचा यायां जि तिंख्यले थ्यन । स्कूलं लिहाँ वया च्वंपिं मचात खना जितः थः किजा लुमन । वं अवश्य जितः माला च्वन ज्वी । वं नयत मांयात हायका च्वन ज्वी । तिंख्यले छ्खे छह्म मिजं, छह्म मिसा व छह्म मचा चाहिला च्वन । इमि गुलि यथिपुक्क जीवन न्ह्याना च्वन । जितः ला छुं मचाया वल । विचाया तंद्राय् जि बिजुलि अड्डा पाखे वना ज्यापुत ब्वीं ज्या याना म्ये हाला च्वन । तिंख्यःया समानान्तरे छगू ताहाकःगु गाचाय् कान्तिपुर शहरया हे धयाथें फोहर वांछ्वया तल। गनं भौ सिइह्म गनं खिचा सिइह्म । थन्याबले हे जितः आश्चर्य ज्वीक साइ किल दका सुनानं धाल "–काकि, नाप मलागु ला ताहेदत का हला ?"

काजीयात खंबले जि झसङ्ग वन अले जितः थःगु समस्या समाधान ज्वीगु आशा नं। जिं काजीयात भात पिंथाय् जूगु खँ व थःगु छेँया अवस्था नं लज्जा मचासे कनाबिया। काजीं गंभीर जुया जिगु खँ न्यना धाल– "जि दतले छुं धंदा काय् म्वा।"

काजी व जि खँ ल्हाल्हां छेँय् वया। भाइचा छह्म न्हुह्म मनू खना भचा मछाल। मांया स्वास्थ ला झन झन बांमलाना वना च्वन। काजीं फुक्क खँ थ्वीका जितः २० तका दां बिया थकल। थनं लिपा काजी जिथाय् बराबर वैगु। ब्याहा नं मजूनिह्म उकिं काजीया जि तच्च्वकं यो। समय न्ह्या वंलिसे जिथाय् रेडिओ बांबांलागु टेबुल मेच पलङ्ग थ्यं वल। काजीं थःगु पहलं जितः तया तल। मांया नं छुं बिरोध मदु। भाइचा मांयाथाय् च्वनीगु। जिगु कोठाय् परिवर्त्तन वो थें जिगु जीवने परिवर्त्तन वल। जिगु मन हे आनन्द जुया च्वनीगु जितः भचा त्वा बायापिसं नं माने याना हल। काजीया पिने तयातह्म कला धका जिगु विषय खँ नं ल्हागु जिं तःको मछि ता। जिके नं काजीं ब्याहा याना हे काइ धका आशा दया वल। तर मांयात याकःचा तोता वने धासा मनं मघा। हानं जि मदय धुंका भाइचाया नं छु ज्वी गय ज्वी धका जिं काजीया न्ह्योने ब्याहाया खँ गबले न्ह्यमथना। किजाया खँ जुजुं किजायात ब्वंकेगु जिगु इच्छा खना काजीं मास्टर छह्म नं तया बिल।

मस्यु छु कारणे काजीं जिथाय् वयगु तोताबिल। छन्हु मास्टरयात धयाहल– "मामागु थ्व मास्टरयात धया हकि। छेँयापिं मनूत नाप छुं छगू खेँ कचकच जूगुलिं जि यदाकदा जक छंथाय् वय फै।–" धाथें थ्वयाँ लिपा काजी जिथाय् निको वल। अले वहे मवो। थ्व हे दथ्वी

मास्टरं जितः मेगु मिखां स्वया हय धुंकूगु जिं मचागु मखु। जि नं लागिमिगि चाया मास्टरयात हे थःगु जाले क्यंकेगुविचा याना। मेगु छुं मखुसां भाइचायात ब्वनेगु ला ज्या जुया वनी! छको ला जितः ब्वना नं वल – मास्टरया जि नापया प्रेमे मदनबाया थें थःगु वासना संतुष्ट यायगु कामना मदु अर्थेतुं काजी थें थःगु शौक जक यायगु भावना नं। थंनं सिउ जिं वयात मतिनाया मिखाँ स्वया ब्वना। जिं ला मस्यूगु मखु। छन्हु भाइचायात ब्वंका च्वंबले जिं वया नाप थुके उखेया खँ ल्हाना। ब्याहा जुल ला, मजूनि ला, ब्याहा यायगु ला, मयायगु नाना खँ न्यना। थन्यागु खं याना जिपिं निह्म भचा सतिना वल। अयनं मास्टरया गांभीर्यया न्ह्योने जिं छुं धाय् ग्या। वया थ्व चरित्रं वया प्रति जिके सम्मानया भाव नं बल।

छन्हु जिगु जन्मदिं धका वयात बःन्ही भ्वय सःता। न्हापा ला मत्वना धका अय्ला मत्वं। लिपा ला धेधे चुइक मिखा ह्याउँक वं अय्ला त्वन। भ्वय नया खँ ल्हाल्हां ६ बजे ज्वी धुंकल। तले मां व भाइचा द्यने धंकूगु। मास्टरं अय्लाया सूरे थें जिगु ल्हा छको निको कस्सिक ज्व नं ज्वन। लिपा ला वं जिनाप अशिष्ट व्यवहार नं याना हल। वया प्रति नुगले पिज्वया वया च्वंगु फुक्क सम्मान धू धू जुया वन। लिपा थ्व मास्टरया ऐचा पहः खना जितः घृणा जुया वोगु ला थुलि उलि हे मदु। भविष्यया छुं बिचा मदुगु सा व जिगु अतीते छुं घटना मजूनिगु सा खवाले थुकलं जक विया जिं वयात थःगु कोठां, थःगु छेँय् कक्कु तिया पितना छ्वयाबिइगु विचा वल। वं ला नागं लिउथें जितः लिना जुल। लिपा ला जिं अय थय् मचायक मत

स्यानां जितः कस्सिक च्वना काल। छुं विचा याय न्हापा थःत वया आलिंगन पाशं मुक्त यायत विचा याना बले मास्टरं जि नाप जिगु ह्म नाप प्रेम याना काल।

अङ्गः घडीं शुद्ध चाया सूचं बिया च्वन। जिगु मगज विकृत जुया वों थें च्वन। जितः संसार खना संसारया छह्म छह्म व्यक्ति खना थः खना हे विरक्त जुया वल। जितः घृणा जुया वल—अयसा जि ल्यवः कया नैह्म मखा जुल। जि वेश्या हे मखा ज्वीगु जुल।... मत च्याका स्वयां कोठाया वातावरणं जितः थु थु याना च्वं थें च्वन। मास्टर मस्त जुया थः अबुया छें थें याना जिगु पलंगे द्यना च्वन।

मास्टर ब जिगु सम्बन्ध झन झन उपो जुयां वन। तर जि वयात प्रेमया स्वच्छ मिखां स्वय मफु। व नाप ह्मना च्वनेगु धासा जितः मयोगु मखु। छाय धासा थ्वया ल्यूने जिगु परिवारया छगू स्वार्थ दु। अले जिपिं बराबर नापं चाह्यू ज्वीगु शहरया पिने वना छथाय् गनं फलचाय् वा सिमा क्वे च्वना लुदंक खँ ल्हाना च्वनेगु। थन्यागु बानीं जि मास्टरयात प्रेम हे मखा याना नं यंका धाय माली। वनाप चाहिले गुली जितः मजा वया च्वन।

निह्मं चाह्यू वना च्वनागु। शहरं पिने वना नं भचा तापाक्क हे वने धुंका जिपिं छगू मसाने थ्यन। नकतिनि सिइ उइसिधेका थकूगु। खिचातय् सं अन छुं दैला धका स्वया च्वंगु। खुसिया सिथं सिथं जिपिं खँ ल्हाना वना च्वना। जिमित ला थ्व संसार हे लो मनावन। कलकल सःलिसे न्यागा च्वंगु खुसिचा, प्यखें हिसिचा दुगु कंभ्हात, बुँया दथुं दथुं वना च्वंगु लः। थन्यागु न्याइपुसे च्वंगु

वातावरणं जिमिगु मन सिचुसे च्वना वयिपुस्ये च्वना वल। मास्टरं जिगु ल्हा छक्को कस्सिक ज्वन। जितः नं थ्व मयोगु मखु। जिपिं खुसि छिना छथाय् पाचाया कापी वना खँ ल्हाना च्वना। जिपिं निम्हे सिकें वातावरणया नीरवतां याना उन्मादया लहर वया च्वन! व ला जिमिगु खं, जिमिगु छम्हेस्यां मेम्हेसित स्वंयगु भावनां स्पष्ट याना हल। अवश्य नं निम्हेसिकें प्रेम यायगु तःधंगु लालसा वया च्वन तर....लिबाय् धुंकल जिपिं सरासर छेंय् पाखे वया। मास्टर या भचा तं नं पिहाँ वल। मामं मास्टर व जिगु सम्बन्ध मस्यूगु मखु। मांया थुकी छुं विरोध मदु। जा थुया भाइचा व मांयात व्यलि याका थः नं नया कोठाय् वयाम्हेस्या मने भचा अशान्ति जुया च्वन। मास्टर नाप व्याहा याना छ्वय माल ला? खनं खः तःह्म नाप प्रेम याना छह्म मंत धाय्व मेह्म माला ज्वीगु झंझट ज्वना च्वने सिकं ला छह्म नाप जीवन ह्मना छ्वयगु यक्को हे बेस। छखें ला व व्याहा जूह्म नं मखुनि। जिं कन्हे खुनु भाइचायात ब्वंकः वोबले मास्टरयात धया—"मास्टर साहेब! छितः छता खँ धाय धका ताक याना च्वनागु तःन्हु हे दत।"

"धया दिसँ रे। जि नाप खँ ल्हायत नं न्यना च्वने मा ला।"

जिं भाइचायात मास्टरयात चुरोट न्याके छ्वया। भाइचा वने सातं जिं धया—"झीपिं थथे ज्वीगुया सिकं ला ह्मना छ्वयगु ज्यू थें च्वं। छि नं ला व्याहा मजूनिह्म। हानं.....।"

"जिं स्वयबले ला थन्यागु म्वा मदुगु खँ विचा मयाय्गु बेस थें च्वं।"

"मखु, मास्टरसाहेब ! थ्व म्वा मदुगु खँ मखु । जीवन नाप ह्मि जक ह्मिता च्वनेगु जिके इच्छा मदु । जि ला छितः थौं थ्व धाय । यात छिं जितः तोता दिसँ या ब्याहा याना दिसँ ।"

जिगु थन्यागु खँ न्यना मास्टर पलख अकमके जुल । घुरे जुल । छुं बिचा याना धाल—"ब्याहा ला जि याय मखु धयागु मखु । मांयाके छको ला न्यना स्वय् । मज्यू ला धाइ मखु थें च्वं । अयनं छको न्यना स्वयगु बेंत ज्वी । ज्या नं ज्वी मांया नं चित्त च्वनी । दतंफतं वहे मां छह्म ।"

मास्टरया थ्व लसलं जितः मने अवश्य आनन्द जुल । तर शंकायात हाकुतिने फुगु मखु । भाइचा चुरोट न्याना दल । जि सुम्क तले वया । मांया ज्योना याना च्वं बले जि व मास्टर लिसे जिगु ब्याहाया खँ तीजक न्हय्थना । मास्टर व जिगु ब्याहाया खँ न्यने सात जाप्ये म्हुत्वीसं तया माँ यंत्रवत सालिक जुल । अले हानं भचा खिन्न मन याना जा नया वन । म्हुतुं छु मधा । तर व्यवहारं फुक्क धया थकल ।.....मांया मास्टर नाप जिगु ब्याहा ज्वीगु मयो । छाय् ? छु कारणे ? जिगु भिं स्दे मयोह्म ला व नं खै मखु । सखे मांया मास्टरया उपरे विश्वास मदु ला ? वा मास्टर छुं मदुह्म जुया जकं वनाप ब्याहा यायिगु मयो ला ? ख ला खः मास्टरया छें बुँ दु मदु जिं नं मस्यू । न्यागु हे जूसां कमे याना ला नया च्वंगु दु । ज्या याना ला च्वंगु दु । ज्या दत धाय्व मेगु छु मा । झन धन दुह्मसें ला जितः हिस्याना जकं च्वनी । इले ब्यले मर्मे दिक्क जितः ध्याच्चु

जक नका च्वनी।..... बःन्ही जोछि जिके थन्यागु द्वन्द जक वया च्वन। ब्यलि याह्म मांया खवाया खिन्नता तंगु मखुनि। जिं खँ तछ्याना कायत कुतः यायां न्यना–"मांया जिगु व मास्टर साहेबया ब्याहा मयो थें च्वं। खः ला?"

"मखु।" भयातुगु सलं मामं लिसः बिल। म्हुतुं मखु धासां सलं खः धका धया च्वन। मास्टर नाप जिगु ब्याहा मांया एक दुइ तीन मयो। जिं मांयाके थ्वयां उपो अले छुं मन्यना। बःन्ही द्यनाम्हेस्या न्ह्यो मवो। मास्टरनाप थः ब्याहाया खं जितः हिस्याय् थें याना स्वया च्वं थें च्वन। धाथें जी थन्याह्म मिसां ब्याहाया कल्पना सम्म नं यायगु व्यर्थ खः। थःगु न्हापाया खँ न्ह्योने वल। धाथें जिगु जीवन ध्वंगिक स्यने धुंकल। जिं मिंके धका कुतः यायगु हे झन स्यंकेगु थें जक खः। मास्टरं जिगु मन तयत जक ब्याहा धागु खः। वं जिनाप छाय् ब्याहा यायि। सुनानं थ्व मिसा करपिं नाप ज्वी धुंकूह्म सिइक सिइकं छाय् ब्याहा यायि। जिगु व काजिया सम्बन्ध मास्टरं मस्यूगु मखु। तर छुं जुया ब्याहा याना का सा! जिगु जीवन अवश्य सुधरे जुया वनी, जुया वनी। छह्म जीवन ह्मनेह्म पासा मदया मखा जि थथे बर्बाद जुया च्वंगु। मास्टरं अवश्य जि नाप ब्याहा यायि। जिं थःगु जीवने अवश्यनं तिमिला खनी तिनि।

थौं थौं, कन्हे कन्हे यायां मास्टरं जि नाप ब्याहा मयायत सन। तर लिपा छन्हु जिगु करकापे लाना धाय ला वया यया हे जिमि ब्याहा जुल। ब्याहा ज्वी धुंका जितः मास्टरं थःछेंय् वने मबिउ। बूढिह्म माजुमतया नं जि खूब यो। जिमिगु छें नापं धासा मास्टर व माजुमत

निम्हेसिकें घृणाया भाव हे दया वल । मास्टरं भाइचायात न ब्वंक: मवों । किजायात ब्वंकेगु खँया सिलसिलाय् मास्टरं धाल "आ जिं ब्वंके मागु मखुत । छिमि किजायात ब्वंकेगुली आ छ जिह्म ज्वी धुंका जित: छुं मज्जा मदय् धुंकल ।" छेंया वातावरणं जिगु थ:गु जीवनया मस्तीं भाइचायात ब्वंकेगु, मांया स्वास्थ गथे च्वं थन्यागु छुं वास्ता मदया वन । झन छुं दिन लिपा मास्टर व जिपिं भक्तपुरे वना च्वं वन बले थुमि नाप छुं हे सम्बन्ध मदया वन । छुं दिन लिपा जिं थ्व नं न्यना मांयात अय्ला कागुलिं ज्वना यंकल । फुक्क थलबल कोबिइका माँयात त्वाले बेइज्जत थें याना यंकल । जित: थ: मांयात जिमि मां धाय मयया वन । जित: मा धयाह्म, किजा धयाह्म थ्व संसारे मदु थें जुया वन । छह्म निह्म न्हूपिं ह्मस्यूपिन्त जिं जि सुं मदु फुक्क सिइ धुंकल नं धया मबियागु मखु । अले छुं दिन लिपा मां तच्चवया च्वन, नय मखना च्वन धका नं न्यने माल । छेंको ला मांयात स्व: वनेगु, छुं सहायता यायगु इच्छा जुल । तर मास्टर व मांयात थुकिं त:धंगु बाधा बिल । अले जि भवना । थ्वया लिपा जित: मांया ममता, किजा प्रति स्नेह छुं मदया वन । अले छन्हु व दिन नं वल गुखुन्हु मां सिइगु समाचार न्यना नं जित: छुं असर मजू । शायद छह्म खिचा सिइबले हे नं थुलित बेवास्ता मनूत ज्वी मखु । मां सिइ धुंका किजाया छु अवस्था जुल ज्वी धका मती वोगु ख: । तर सुयाथासं च्यो च्वं वन ज्वी धका मती वल अथवा सुं थ:थितिं यंकल ज्वी, छेंया लालच दुपिं फुकीतसें छेंया निम्तीं हे वास्ता तल मखा ज्वी । छुं ज्या मदगुलिं जि नं जिमि भातयाके अप्वः स्यनेगु याना । अले जिगु रूपं याना जिं न्ह्यागु

ज्या नं यायफु। भन मचा ब्वने धुंका जितः न्ह्यागु ज्या नं याय अःपुया वल। जिमि भातया जागीर बढे जुल। थन्यागु आनन्दं जीवन न्ह्याना च्वंबले द्वाया ल्वचं माजु सित। अले ला छेँय् जिगु एकाधिपत्य जुल। जि यत्थे। भात ला छु जिगु इशाराय् प्याखं लह्वीह्म। छकों जिमि भातयात छह्म पासां ब्वगुलिं कान्तिपुर वया सिनेमा स्व वया। बःन्हीया शो स्वया पासाया छेँय् द्यनेगु नं प्रोग्राम दुगु। सिनेमा स्वय् सिधेका पासाया छेँ पाखे वना च्वनागु। वसंतपुली थ्यनीथे च्वंबले जिमिसं फोगीं मचात द्यना च्वंगु, गुह्मं भ्ये हाला च्वंगु, गुह्मं खिचा नाप ख्या याना च्वंगु, गुह्मं ल्वाना च्वंगु खाना। फुकस्यां लासा धाय ला फाङ्गा धाय बारा छपा छपा दु। वसंतपुर दरबारया फल्चाय् फुक्क थःगु छेँ थें याना च्वंच्वंगु। थुमित क्यँक्यं जिं मास्टरयात धया—विचरा मस्ते मौं बौपिं गन गन ज्वी! जिमित खने साथ निह्म स्वह्म मचात जिमि पाखे वल –'धेमा निगः बियादिसँ थौं न्हिच्छि छुँ मनयानि। मुस्या सां न्याना नय्। जिमि भातया पासां थः त्वना च्वंगु चुरोठ छम्हेसित बिया छ्वत। थन्याबले खिचानाप ग्वारा तुला च्वंह्म छह्म मचा ब्वांय् वया – 'ता' धका सम्बोधन याना जिगु ल्हा ज्वन। थः भाइचाया थन्यागु अवस्था खंबले जि थारा न्हुल। मास्टरं नं ह्मसिल। पासाया न्ह्योने थः बेइज्जत ज्वी त्यंगु खना। छु याना च्वनागु लिबाय् धुकल घाल। जिं छुँ घाय न्ह्यो मास्टरं जितः ब्वःबिया ल्हा ज्वना साला काल। भाइचायात फोगीं जुया फोना ला नय सयकेमा धका चाराक्क नेताले दाल। जिं छुँ घाय मफु। जिं उखुन्हु तिनि थुल– भिसा घयाह्म कला ज्वी धुंका छुं मखु। मिखाय्

ख्वबि तया वया। कन्हे खुनु मक्तपुरे नं जितः वहे ख लुमना च्वन। मास्टरया जि खना झन झन तं पिहाँ वल। जितः ननं मतू। लिपा ला पिने उपो च्वनिगु जुल। पिने हे मिसाह्म तयातल धका नं न्यनेदत। छेँय् वया जित अय्लाया सूरे दाइगु बाह्म सिक्क। लिसाला जितः नयत नं आच्छु आच्छु जुया वल। थथे स्वन्हु नय मखंका च्वनाच्वनाबले स्वाने सः तायदत सु धका स्वयां ला नापं च्वंह्म साहुया थाय् चोंम्ह च्यो। खिचा छह्म तंगु स्वन्हु दत थन वया च्वन ला धका स्वः वयागु। जिं मवो धाय साथं व वन तर जितः छगु बांमलागु विचा बिया। छह्म जाबा खिचा तनं ला मनूते गुलि चिंता। जि नय मखंगु स्वन्हु दत सुयां वास्ता मदु। अयसा जि खिचा सिकं नं बिके मजूह्म मनु मखा जुल। पशुया ल्याखे हे मथयाह्म मखा जुल। थथे म्वाना च्वने सिकं ला सिना वनेगु बेस। सिद्धि पुखुली क्वब्वाना सिना वनेगु दृढ विचार यानाजि सरासर पिहाँ वया। सुयां जि पाखे ध्यान मवों। थ्यो खिँउइ धुंकूगु जि सरासर स्वाने त्वाथः गया दुकाय्यो धा पाखे वना क्वकाय् त्यनाबले सुं चिल्लाय् दना स्वःगु तायदत.....

जि वाथाइथिं दना मत च्याका। अङ्गः घडी पाखे स्वयां सुथसिया प्यता जुया च्वंगु। नापं उखुन्हु तिनि च्वं वोह्म धिंतामनी बज्ये खया च्वन। वयात वया बूढाह्म भातं ब्वःबिउ बिउँ दाया च्वन। थ्व बज्येया नां जिं मस्यु तर त्वाले

थ्वयात फुकस्यां थितामनि बज्ये धाइगु। कारण वया न्यासिवनीगुली प्याखं मोया पहःदु । ल्यासेह्म ग्ह्याय् दय धुंकल थः ल्यासे ज्वीमा। बुढाह्म भातया प्रेसे ब्या वनेमा। भातह्म प्रेसेज्या वंतले मिजंत नापलाइगु। न्हापा दुने छथाय् दरबारे तालिमे च्वंच्वंह्म प्वाथे दुगुलिं धेवा बिया बुढाह्म ब्रम्हू लिकाहगु । ख्वः सः ताय दया च्वन । भातह्म स्यां वेश्या रंडी धका दाया च्वन। मिसा दुहाई महाराज! मरें बाबा! धका हाला च्वन । तर कला भातया ल्वापु जूगुलिं सुं मवो। थ्व घटनाँ जिगु मगजया अन्तर भागे थिल। जिं विचा याना जितः नं भातं थथे मखा दाइगु ज्वी अले ह्मागसया खं लुमन । जि ला इविमिति कन। मगज बाइइं मिना वल। अले जि थाराक्क न्हुया हाला "मखु मखु जि पयनः वने मखु" जिगु सःया प्रतिध्वनिं जितः गिजे यात। जि कँ हाला, जि पयनः वने मखु, जि पयनः वने मखु। जिगु सः तले द्यना च्वंह्म मामं ताल । ब्वांय् ब्वांय् वल। खापा मचा । जिं ला छत्थुं खापा चायके मफुत । लिपा खापा चायके धुंका मामं न्यन "छ छाय् हालागु? छु जुल?"

छुं च्वण ला जितः छु धाय जुल। अले थःत सह्माले याना धया "ग्यानाप्वक ह्मागसे खंगुलि का। थ्व कोठाय् हूंकन कूंचाय ला।क्क हाकुह्म ख्या छह्म का दना च्वंगु।"

"आ ला ग्याय् म्वाल। सुथ ज्वी धुंकल।" धाधां मा वन।

ठखुन्हु सुथे मास्टर मवो। थ्वयां लिपा तःन्हु हे मवोप अले जिं मास्टरया छें कालीमाटीं थुखे पाखेधका छकों धया तःगु आधारे

छन्हु मा वना। मामां बल्ल मास्टर च्वंच्वंगु छेँ लुइका। खँया सत्यतां याना जितः ला व हे बँय् सुना वना च्वना ला थें च्वन। मास्टरं धागु फुक्क खँ मखुगु जुया च्वन। मास्टरया छेँ हे कालीमाटी मखु। व ला अन बालं च्वंच्वंह्म का। मां दुगु नं मखु। पूर्व पाखे छेंय् व्याहा यायत वन। जिं छुं मधया। छाय छु ज्या दुगुथें धका न्यंबले खः स्कूले मचा छह्म ब्वंका तयागु जिगु खाँ लडबडे जुल। जिं थ्वयां उपो छुं मधया। सखे अनयापिं मनतसें छुं छुं विचा यात ज्वी। जि सरासर छेंय् वया। उखुन्हु बःन्ही नय नं मास्ते मवल। गुली धया थ्व ला जिल तर मनया द्यो गन माने ज्वी। मास्टर खना तं पिहाँ वोगु ला हिसाब हे मदु! कोठाय् वना द्यनेगु प्रयत्न यानां न्ह्यो मवो, वहे मवो। जिके ला वहे छता विचा वया च्वन—मास्टर, जिनाप आ वैगु मंसिरे मखुसा माघे ला अवश्य व्याहा याय धइ। गन्यागु धोका। तर वं जिनाप व्याहा छाय् यायि? जि ला सुयां कला ज्वीत मखु सुयां छेंया संचालन यायत मखु—अपितु सुयां ह्माइपुल धाय्व न्ह्याइपुकेत। थ्वयां उपो सुयां उन्मादया रङ्गमंचे वासना ; न्ह्यवःसा ज्वीत मखा? थन्यागु विचा याना च्वनाबले मां थ्यंकः वल। मामं जितः धाल स्पष्ट नकसां धाल मास्टरं वयात ब्याहा मयासे मेह्म या वन! थुकी मास्टरया छुं दोष मदु। खाँय खोलं भुना मामं थ्व नं स्पष्ट याना बिल जि पयन वनेगु मांया मयो यहे मयो छाय् धासा मांपिनि जीवनया सहारा हे जि। अले थुखे मदनबानं थः ला मवो तर मनू छ्वया हया दा ताकिता याना च्वंगु खँ नं न्ह्यथन। मामं धागु अनुचित मखु थें

च्वन । जिं जिसः मबिया । मामं जितः खँ थ्वीका वन । अवश्य नं जिं मांया लाचारा, विवशता थुल । तर जितः मां खना तच्वकं तं पिहाँ वल । अले जिं न्ह्यो गनं वयके फै ! अयसा जिगु जीवन खःगु लँय् यैके मयोह्म मां हे जुया च्वन का मखु ला ? मांया हृदय थन्यागु ज्वी फुला ? जुन, बरु जिं खना च्वना । जितः जुया च्वन । थःगु स्वार्थया मी म्ह्यायया जीवन हृपवाना च्वन । जितः मां खना भचा बांमलागु भावना वल । अँ, जिगु दुने मांया प्रति घृणाया भाव पिज्वया वल । भुमिं वंह्म थें जि सरासर मांया कोठाय् थ्यना च्वन । जि तीजक मांया कोठाय् दुहाँ वना । भया चायकातःगु दु । जिं मत कयाका । जि ला मांया न्ह्यलं चाल धका च्वनागु । मां मस्त न्ह्यले थ्यना च्वंगु नापं भाःचा नं । सुनानं जि दुने वंगु मचा । जिं तीजक मांया गःपः पाखे ल्हा छ्वया । थःगु ह्मा खना जि थः हे ग्याना वल । ल्हा धासा ग्यान्पुगु प्रकारं न्ह्या वना च्वन । जित थ्व ह्मा मांया गःपः पाखे थःगु गःपः पाखे वया थ्वं थें च्वन । सुनानं जितः कक्कुत्यू थें च्वन । जिगु सासः हह्त्यू थें च्वन । जि थारा न्हुया थःगु ल्हा साला कया । जिगु पला लिचिल । मामं जितः एकटकं स्वया च्वं थें च्वन । जि ग्याग्यां खापा सम्म लिचिला वया । छकों मिखा तिसिना कया । छकों मू हाल । जिं पिहाँ वयत खापा चायका । छकों फहिला मांयात स्वया । माँ ला न्ह्यो वयका च्वन । मां थ्व हे मां खः सुनां जिगु बर्बादी थःगु आबादी खना च्वन सुनां थः स्वार्थया निम्तीं जिगु जीवन नांचा थुखे ला उखे ला मदय्कगु कुतः याना च्वन । सुनां जितः थः जीवननाप कासा ह्मितेगु लँय् यंकेगु कुतः याना च्वन । थन्याह्म नं मां

ला। थन्याम्ह माँया ख्वाना च्वनेगु अधिकार मदु। थन्यापिं ख्वाना च्वंगु सिकं सिना वंगु वेस। जि अले हुडबडे मचासे हानं माँ पाखे वना। न्हापा थें जिगु ल्हा नं थरर मखा। दृढ पूर्वक मांया गःपः पाखे न्ह्या वना च्वन। छुं निष्कर्ष यायत हे। अबले जिगु मिखा माँया ख्वा पाखे वन। जिगु मने माया दासि वल। जिं मिखा तिसिना थःगु ज्या यायत सना। तर इले लाक्क जिगु मिखा यंत्रवत च्वाल। माँया ह्येह्येकूंगु ख्वा, गा गा वोंगु नेता। जितः माँ खना कन्ना वन, मायाँ भुन ममता पिज्वल। जि अजुगति तालं हाला माँया सुख ऐश्वर्य व जीवनया निम्तीं जिं न्ह्यागु नं याय्।

माँया न्ह्यलं च्वाल। जितः खन। जिगु अव्यवस्थित मनोभावना खन। अले जितः कस्सिक घय्पुल। मतिनाया सलं न्यन – छु जुल! जिं थःगु मन फक्को नियंत्रण यानानिं कया। अले मांयात स्वया धया– मां, अय्ला कायगु ज्या नं मदया हे वन धासां जिउ। थुखे मदनबाया मनू ताकिता या वया च्वन। धेबा बेगु छुं ज्या मदु। उकिं जिं स्वे छुं ज्या याय् दुसा ज्यू। सुम्क च्वनेगु सिकंला न्ह्यागु ज्या याना च्यनेगु नं वेस। मेपिनी थें झीनं सुलि छाय् मतय्गु। जिं ह्यस्यूपि नं यक्को दु। उकिं दुगु धेबाया सुलिं तय्गु विंचा याना मांयात धा वैगु।

जि हेरा। मानं छको हानं कस्सिक घय्पुल। मांया प्रसन्नता खना जिगु मन न प्रसन्न जुल। जिं थःगु किपा न्ह्योने च्वंगु न्हायकने खन। मांया ख्वाया स्वर्गीय आनन्दया थासे जिगु ख्वाले पाशविकता मुसुं न्हिला च्वन।

अले जिं विचा याना स्वया, बांलाक विचा याना स्वया। थः अतीतया खँ, थः प्यखेंया समाज व थुकी दुने लाना च्वंगु थःगु जीवन। मदनवा, काजी व मास्टरया जिगु प्रति आकर्षणया मूलकारण – जिगु यौवनयात कया नं जिं विचा मयानागु मखु। जिं अले थ्व नं निर्णय याना—थः किजा, थः मां व थः जीवनया निम्तीं सुलिया ज्या नाप नापं थः ह्मया नं व्यापार याय्।

यौवन ह्मितां च्वन, जीवन न्ह्यानां च्वन।

थनं लिपा जिगु जीवन गन्यागु लँय् वन, थ्वं गन्या गन्यागु वातावरण पुला वन आदि खँ जि थः थमं थौं विचा यायबले खै ला थें च्वं। जिगु जीवने गुलि मिजं वल वन व ला धायमागु हे मखुत गबले जि थः ह्मया हे व्यापार यायत शुरे जुयाह्म जुल धासेंलि। थथे तःह्म नाप प्रेम यायगुली जीवन मदु छायधासा थन्यागु प्रेम यायगुली जीवनया उमंग मृतप्रायः जुया वनेयो। नाप नापं उन्माद नं मदया वनेयो। थनं विशेष खँ ला थ्व जुल जितः थन्यागु विचा यायत फुर्सत नं ला मदु।

गबलें चट्टान, गबलें समतल भूमि, गबलें फिसः जुका जिगु जीवन न्ह्या वना च्वन।

मास्टर नापया तं जिगु व्यापारी मनोवृतिं याना मदया वन व

ह्मानं जिथाय् उगु हे प्रकारं वयगु याना हल ।

मदनबाया जिगु धाय ला जिमिगु वास्ता यायत नुगः हे सुकूचिना वने धुंकल । न्ह्याबलें दांया विषये कचकच याके हैगु । थः वयगु घासा साहस तक नं याना मसो । जितः नं भचा गय थें गय थें च्वना वल । मास्टरया सहायतां थःगु खांदानी छें मिया मदनबाया दां बिया भचा दंगु हानं सुलिं याय छिगु मास्टर च्वंच्वंगु छें लिक्कसं छखा छें न्याना ।

भाइचा छगू पास जुया कालेजे थ्यने धुंकूगु । मेगु शब्दे जिमिगु भविष्यं अतीतया रूप कायत छयो लहना हय् धुंकूगु ।

मां न्हापांनिसें अय्लाया ज्या याना तय् धुंकूह्म जुया सुलिं नकिं हे जुल । यौवनया मादकतां यक्को मनू जिमिथाय् वैगु । अयनं सुलिंया ज्या मामं हे उपो यायिगु ।

छें थासे लागुलि व जिगु यौवन नं थासे थ्यना च्वंगुलिं सुलिं यक्को चल्ति जुल । लक्ष्मी मिखा तिसिना जिमित वरदान बियां यंकल । धन्याबले हे मास्टर पाखें जि छपुचः युवकत ह्मसिल । अँ, छता खँ लिपा जूलिसे मास्टरया ज्या हे मेगु जुयावन—जितः मिजं नापलाका बीगु धाय ला मिजंतेत जि चूलाका बीगु धाय । वयात थुकी हे मज्जा वैगु । सुं न्हूह्म मनू जिनाप प्रेम याकेत हय्फत धाय्व स्वे हे राज्य त्याकूह्म थें छाति फरके याना खँ ल्हाइगु । छको निको ला मती वैगु – थ्व मास्टरं थ्वया पासापिसं अय थौं छको छिमी कला नाप हे प्रेमयाय माल हकि धासाँ थ्वं नहीं धाइ मखु । (मास्टरया पासापिनिगु मास्टर नापया व्यवहारया पहः व मास्टरया नैतिकस्तर हे धन्यागु जुया च्वन) ।

मास्टपया जिथाय् वैपिं रासापिं मध्ये गुम्हं लेखक, गुम्ह सामाजिक राजनैतिक कार्यकर्त्ता गुम्हं विद्यार्थी – मास्टर । फुक्क धया थें असफल प्रेमीत । चिप भ्वय् छुब्वया छचाखेरं ख्वंपिं खिचात बगाल थें थुमि पुचले जि याकचा । वं फक्को वैगु मभिंगु खँत जितः कनीगु वं फक्को वैत बदनाम यानाः ज्वीगु । जि ला छक्क ज्वीगु । फुकस्याःगुं खँ न्यनेगु थह्मं छुं धायगु मखु । ब्यापारी हे मखा जि ला । जितिंजितले छह्म दतकि मेह्म वै मखु । थुपिं नाप जि गबलें थःछेँय्, गबलें मास्टरया छेँय् प्रेम यायगु ।

सुथसिया पहर ला अथें वनीगु । न्हिने जूलिसे छह्म छह्म यायां सुलिमें मनूत धमाधम वैगु । गुम्हं ज्या वना वःपिं, गुह्मं ख्येप वना वःपि, गुह्मं सिँ मिया वःपिं फुक्क धयाथें ज्यापु ज्यामि । थुमित जिगु सौंदर्य व यौवन नाप छुं वास्ता मदु । ला बजि कया थ्वँ त्वनी । ख्या यासा थःथवे यायि ! खःका इमिसं गबलें गबलें थःथवे ख्या याइबले भन्चा उन्माद नं पिच्वै-कथं याइगु । तर इमिनाप वैपिं ल्यासेतसें थुकी आनन्द का । छायधासा इमिगु समाजं यौवनकाले थथे ख्या याय मज्यू धका धया तःगु मदु । थः हिन्चःति हायका सुलिमे वैपिं थ्व ज्यापु ज्यामिया तुलनाय् बःन्ही जुल धाय्व वैपि बाःहमासे खुँ, थ्वयां लिपा झाइपिं सभ्य धायका ख्वंपिं मास्टरया पासापिं तुति कय् नं तयगु ज्यापु ज्यामितेगु सम्मानं चोट ज्वीथें जि खनेगु । तर जि ब्यापारी खः । आदर्श जिगु लँ मखु । यथार्थ जिगु दर्शन मखु । जिगु ज्या खः न्ह्याथे यानासां थःगु धुकू जायकेगु । मास्टरया पासापिं नाप जिगु उपो सम्बन्ध दैगु स्वाभाविक जुल ।

थुपिं मध्ये फुकस्यां थः न्हापाया प्रेम—खँ जितः कनेमा । विशेष याना छह्म लेखक दु । वया धासा न्ह्याबलें धायमा–वं न्हापा छह्म मिसायात प्रेमयात । व मिसा बां नं ला प्रेम नं वैत या । तर लिपा तोता बिल । छायधासा व मिसाया प्रेम नुगःया इच्छा नं मखु ह्मया पित्या नं मखु अपितु थः ज्या याकेगु व स्वार्थसिद्धिया साधन खः । दुनें दुनें मिजं तेत प्रेम याका नं समाजे कुमारी जुया च्वनेगु वया जीवन दर्शन खः । छखे मिसा विषय थन्यागु खँ छखे जितः थः यायत थुमि दथ्वी बांलाक (बांमलाक) प्रतिस्पर्धा जुया च्वंगु । गुम्हेस्यां थः अतीतया वैभव न्यंका जितः थः पाखे सालेत स्वैगु । गुम्हेस्यां वर्तमाने थः जमीन जगा छेँ क्यने यंका जितः आकर्षित यायत स्वैगु । गुम्हेस्यां जि भविष्ये थन्याह्म ज्वीह्म जि थुलि ख्याति प्राप्त धका थःगु जाले क्यंकेत स्वैगु । जितः ला थन्यागु खँ न्यन्यं वाक्क हे वैगु । अले मेह्मस्यां थः प्रेमिकायात कया धाइगु—ह्मया पित्यायात जक प्रेम याकीह्म जुया व तोता बिया । अले हानं मेह्मस्यां धाइगु प्रेम–नुगःया इच्छा धका आदर्श ज्वना च्वंगुलिं थः प्रेमिका नाप बाय माल । छह्म थें छह्म जितः ला नुगःया खँ धाल धासा थुपिं गबले तोफी थें नं च्वनीगु । तर व्यापारी मनं थथे गन धाइ ।

थुमिगु विषये विचा याना भयाले फेतुना च्वनागु । न्ह्याबलें वैह्म छह्म ज्यामि न्यन – नानीया बजि नया दिइ धुन ला ? जिं मताछू याना लिसः मबिया । कुने च्वंह्म मामं धाल – गन झायागु तले झासँ । ज्यामि दाजुं धाल – छम्ह साहुया सेफ छगः कुबिया वैगु नयपित्याना छिथाय् वयागु । थन्याबले हे सिं मिया वोह्म

मेह्म ज्यामि वल। निम्हं मां लिसेतुं तले थहाँ वल। जि च्वंच्वनागु इया लिक्क हे इपिं फेतुना "बामना बजि, झिगःया ला, छ्रख्वला थ्वँ' मामं छुछु हय धाबले लिसः बिल। सिँ मियावोह्म ज्यामिं थ्वँया पलेसा अय्ला दैला थें न्यन। मामं भचा ग्या पहः याना दै का धका धाल। थन्याबले थक्वा पाखे वना च्वंगु छगः कारं जिगु ध्यान आकर्षित याना काल। जिं व कारया ड्राइभरयात ह्मस्यू थें च्वन। लिपा कार खने मदयका विचा याना बले जिं मचाबलेया पासा सुकुचा धका ह्मसिल। ड्राइभरया काय् ड्राइभर मखा जुल ज्वी। तर अयनं ता दत मखंगुलि जि थथे धका धाय मफु। जिगु मने छगू ल्वापु जुल। जितः सुकुचा नाप खँ ल्हाय् तीव्र इच्छा जुया वल। थुखे सेफ कुबीह्म ज्यामि वने धुंकल। मेह्म ज्यामिं धेबाया खँय मां नाप कचकच हाला च्वन। मामं जिं हे तया बियाह्म थुलि जुल धका धया च्वंह्म ज्यामि थुलिया निम्तीं बेइमानी यायि ला धका हाला च्वंह्म। थन्याबले मेह्म निह्मति ज्यामि वल व ज्यामि पाखे थः भाषां थ्वँ सा ला मसा ला न्यन। वं सा धाल अथेहे बामना बामना बजि, झिगः झिग या ला काल। गनं न्यायूनी याना वोपिं। गामे कायया व्रतबन्ध बिया छ्वैपिं। जि हानं थःगु ध्यान पाखे वना। थक्वा पाखें मोटर छगः वल धायव जि झसंग वनिगु। जि कुने वना हे फेतुना च्वना। सुकुचाया कार वल। सखे जिगु सौंदर्यया शक्तिं बया गति शिथिल जुल। जि वैत स्वया न्हिले थें याना बिया। वं कार दिकल। भचा घुरे जुल। अले जितः ह्मस्यू थें ह्मसम्यू थें याना स्वत। जि ह्म सिल ला धया। नानी थन गय धका न्यन। जिं तलेनि झासँ धका तले यंका। जिमिगु खँ न्यंबले वं मे छको वांन्यात। भाइचा न वय धुकूगु : जित।

थुखुन्हु स्वर्गीय आनन्द जुल ।

थनं लिपा सुकुचा जिथाय् जिमि छेँय् बरोबर वैगु जुयां वन । मस्यु छाय थें जितः व वैगु साप हे यो । उकिं व वल धाय्व मन नं चंचं धाइगु । गबलें उसिं मसिं नं दना वैगु । छाय्धासा वं जितः प्रेम यायगु मिखा गबलें मस्वो । जितः थः सौंदर्य व यौवनया तःधंगु हार थें च्वन । गुलि अय्ला त्वंकेगु मयो मयो धायक तर व झनझन होशे च्वंह्म थें झनझन सतर्क जुया वनीगु । गोकः जिं लिबात थन हे द्यना हूँ धायगु तर व गबलें न्ह्याको हे लिबासां द्यना मवों । वयागु थ्व पहलं जि झन वया पाखे उपो आकर्षित जुल । वया नाप प्रेम यायगु जिगु इच्छा तीव्रतर जुया वन । जि तःको मछि खंथें मखंथे यानाथःगु ह्म वयाह्म नाप स्पर्श यानाबीगु । वं जितः अवश्य नं मतिनाया मिखां लिपा स्वया हल तर प्रेम याय्गु संकेत सम्म नं गबलें मक्यं ।

मास्टरया पासापिंत धासा वं तच्चक हें सहः मया । गबलें गबलें त्वनागु सूरे थें यानाइमित लाक्क धया नं बीगु । मास्टरया पासापिनी सुकुचा मयो । वयात घृणाया दृष्टि स्वैगु । झन जि वया पाखे उपो आकर्षित खंबले ला इमि तं पिहाँ वैगु ला छु धायगु । तर काथरते छुं धायगु साहस मदु । इमिला सुकुचा नाप द्वेष धका जुया वल । खला खः गबलें गबलें सुकुचां इमित म्हुतु ल्हाइबले ला जितः नं गथखेसे च्वनीगु । जिं सुकुचायात धायगु – इपिं भलादमी खः । इमित थथे छाय धया ज्वीगु ? सुकुचां झर्के जुया धाइगु –खः इपिं भलादमी खः तर जि नं ला मनू खः । ड्राइभर नं मन

खः । इमि विचा स्वयबले ड्राइभर धाल कि पशु थें धका च्वनीगु का । ड्राइभरयाके नं इमि थें हे मतिनाया नुगः दु ! मोज यायगु इच्छा दु । बरु इमि थें सुयागुं हिचःतिया कमाइले मखु थःगु हे हिचःतिया कमाइले । नानीचा, छं थ्व लोमंके मते थ्व तथाकथित भलादमीतसें ड्राइभर व छ थें न्यापिं मिसातेत उगु हे मिखां स्वया च्वंगु दु स्वया च्वनी तिनि । छंके यौवन दु उकिं छंगु विरोधे छंगु न्यानें छुं मधा । तर ल्यूने जितःया सिकं जिपि ड्राइभरतसें सिकं नं बांमलाक खँ ल्हाइपिं खः ।

सुकुचाया थन्यागु स्पष्ट खँ वया स्वच्छ विचार वयागु व्यक्तित्व जिगु नुगःले झनझन थहाँ वन । मेपिं मास्टरया पासापिं झनझन कुहाँ वन । झन जिं इमित ध्यान मबिउ धका सिइक सिइकं जिगु कृपापात्र ज्वीत संबले ला इपिं जिगु मिखाय् तच्वकं कुतुवन ।

छन्हु संध्याकाई । जि म्हाईपुसे च्वना ग्वारातुला च्वनाबले सुकुचा ज्यां न्यला जिथाय् वल । उखुन्हु खँया खँय सुकुचां न्यन – नानी, छं जन्मकाछि ब्याहा मयायगु हे विचा यानागु ला छु ?

जिं छुं लिसः मबिया । जि ला सुकुचाया थ्व न्यसलं याना अकमके जुल । छाय धासा उखुन्हु न्हापा जिगु ब्याहाया विषये थुलि इमानदारी कथं व रुचि कथें सुनानं मन्यंनिगु । जिं वया ख्वा पाखे स्वया । वया ख्वाले गांभीर्य पिज्वया च्वन । जिं धया – जिगु ब्याहा ! सुनानं जितः ब्याहा यायि ला ? जिगु ब्याहा संभव ला ? थ्व जन्मे ला जिगु ब्याहा छु ज्वी ?

सुकुचा फिसिक्क न्हिल । वया ख्वाले च्वनाच्वने भावया परिवर्त्तन वया च्वन । .. ....छ्यें न्याह्म कला सुया मायथि .....जि थें जाह्म भात धका छें थि मखु.....। जिगु मती आशाया किरण पिज्वया वल । मन भारा भारा मिन । जितः मछाला वल । नुगः लयताया वल । छ्यें जाह्म भात हे जितः माला च्वंगु खः । जि छुं धासा उवले सुकुचां ह्मा घाइमखु । खुशीसाथ वं जितः स्वीकार यायि । तर सुकुचाया ब्याहा मजूनि ज्वीला ? जि आशा दासीवयाच्वंगु सलं न्यना ।

"सुकु दाइया मचात गोम्ह दुर्थे !

"–काय् छ्वह्म, ह्मायं निह्म "। –सुकुचां थःगु सरल लिसलं जिगु नुगले मलः जुका बिल । सुकुचां जिगु मनया भावना स्वीके मफु । मथूगु हे जुल । नत्रसा वं जितः गन्याह्म मछा मजूह्म मिसा मखा धाइगु ज्वी ।

थथे खँ ल्हाल्हां आठ बजे जुबले मास्टर व वया पासापि थ्यंकः वल । सुकुचाया तच्वकं हे मछिन । इपिं वय् सार्थं सुकुचा मां नाप खँ ल्हा वन । मास्टरया पासापिनि न्हापा ला ईर्ष्या जुल । लिपा व वंगु खना छाति फरके जुल । उखुन्हु मास्टरया छेंय जाफत न्याकेगु प्रोग्राम दयका वःपिं जुया च्वन । जिं गुलि ह्मा धया इपिं माने मजू । जिं धागु याय थ्व छको ह्मा धायमते धाल । थथे हे खँ जुया च्वंबले भाइचा सें सें मिंका थ्यंकः वल । वया ख्वाले भयया किपा बांलाक खने दु । भाइचा ज्वना जि भाइचाया कोठाय् वना । वया अवस्था खना जिगु मने च्वापुं कल । कांग्रेसे जुया च्वन धका पुलिसं वैत याकन च्वंवैगु जुया च्वंगु दु । थन्याह्म मचायात छु ज्वनी । तर दत्तले

कुचा लिपा विचा छाय धका विचायाना मास्टरयात व वया पासापिं छह्म छह्म सःता धया।

–ञ्वनेगु तोता म्वा मदुगु ज्या सना ज्वीमा। थथे मखा ज्वी। थ्व थें न्याह्मेसित ज्वंका बीगु जिमिगु कर्तव्य ज्वी। नत्र जिमित नं आपद ज्वी।–मास्टरया लिसः वल।

–अनुभव जीवन खः थः ज्वना यंकल धायगु थ्व जीवनया मर्म ख्वी। जेल छको ला वने हेमा।–लेखकं ख्या यायथें याना धाल।

"–थन्यापिं मचातसें याना ज्वीगु ज्या नं स्यनीगु। राजनीतियात माकः या कासा थें सनीगु। थुमिसं याना जिमित नं ञ्वना यंकी। थन्यापिंत गुलि याकनं जेल छ्वय् फत उलि बेस। सामाजिक राजनीतिक सुधार यायत न्ह्यचिला च्वंह्मेस्यां गंभीर जुया धाल।

जिं खना – फुकस्या सले कायरता कँ हाला च्वन। दासमनोवृत्ति ध्याखं हुला च्वन। जितः छको तच्वकं न्हिले मास्ते वल तर भाइचाया जीवन न्ह्योने वया च्वंगुलिं जि याकनं सुकुचायाथाय् वना। वं जिगु खँ ञ्याक्क न्यन। भचा घुरे जुल। मां ला सालिक जुल। थथे अथे छुं याय धाय मलानिबले सुकुचा भाइचा ञ्वना वने धुंकल।

पुलिसं भाइचाया प्रति छुं चाख कागु मखना भाइचा खतरां पिने लागु सम्मे जुया ख्वपे छह्म ड्राइभरयाथाय् तया लच्छिति लिपा भाइचित सुकुचां छेय् तय् हाल।

मास्टर व मास्टरया पासापिं झन झन तापाना वन सुकुचा न्हिथं सत्तिना वल।

प्यधा

बु पिवा च्वं बोह्म ज्यापु दाइचाया यथिपुसे व न्ह्याइपुसे च्वंगु बय् धून न्यन्यं न्ह्यो जक छु वल अजुगति तालं पिच्चाल।

अङ्गः घडीं बःन्हीसिया भिंछता नं मयाय धुंकल धका सूचना बिया च्वन। प्रकृतिनकी पृथ्वीया खवाउँगु मुले कयकुना च्वन। गनं छुंछां सः ताय मदु न्यने मदु। सुं छह्म प्राणिया किपालु सम्म नं जूगु सिइ मदु। जितः थथे अप्रत्याशित प्रकारं झसङ्ग न्ह्यलं चाबले थः हे छु छु थें च्वन। मन भचा गयथें जुया वल। थन्याबले सुनानं भचा चलाखं मू खापा घार घार यात।..... थन्यागु कुयामे थ्व सु? छाय वोगु... भाइचायात ला ज्वं वोगु मखुला .....चाने चाने वया ज्वना यंका च्वन घागु.....भाइचायात विसिके छ्वय माला ला—। खापा भचा हथासं घार घार यात। मयो ययो दान तीजक भया चायका। अंधकारया किपा पालाक वोंगु खने दत। खापा न्ह्योने छह्म मनूया आकार दना च्वंगु खने दु। खसुं याना मेगु छुं खने मदु। भयाले दना च्वनाम्हेस्या खवाउँगु फसं याना थरर खात। याकन याकन द्वलाइँ न्यया भयाले वया न्यया—अन सु थें?

—जि गयाप च्वकं न्ह्यो वोगु। खापा छुको झट्ट चायक वाः घया।—सुकुचाया लिसः बोल। सुकुचाया स्वरे थन्यागु परिवर्त्तन।

थन्यागु ग्या पहः ! विचा यायां खापा चायकः वना । चायकेसातं स्वाराक्क दुहाँ वया, थःम्हेहे याकन याकन खापा ग्वल । ख्यूँगुलिं जिं वया ख्वाया भावना थथे धका धाय मफु । तर वया चाले अस्थिरता दुगुलिं वया मने नं अस्थिरता दु धका अनुमान याय् मफुगु मखु । जिगु मन हय् हय् काल । नुगले ख्वाउँ त्यला वल । जि सिकं न्हापा न्हापा वना च्वंह्म सुकुचाया मनोभावना थुइकेगु जिगु इच्छा कोठाय् थ्यंबले साकार जुल । तर कोठाया मत स्याना तयागुलिं जिगु इच्छायात बाधा जुल । जि कोठाय् दुहाँ वयसातं सुकुचां गंभीर सलं धाल—नानी मत च्याके मते । अँ, छ जिथाय् लिक्क वा ।—सुकुचाया ह्म, द्यो खा थें थर थर खाना च्वन । जिं वया ल्हा थःगु ल्हाते कया न्यना—छन्त छु जुल, छ छाय् थय खाना च्वनागु ?—

—जित...जितः छुं मजु । चिकुगुलिं थथे खाना च्वंगु । अयाले भचा त्वंकि से, अले स्वर रे.....

जिं दराजं अन्ति लिकया अय्ला तया बिया । वं छगू सासलं हे छगिलास अय्ला त्वन । थ्वया लिपा जितः छु याय छु याय ज्वीक कस्सिक घयपुना थःगु उन्मादया प्रतिनिधि जिगु म्हुतुसि अङ्कित यानाबिल ।.....थुलि दिनया जिगु आकांक्षा पूर्ण ज्वीक जुल । थ्व जिगु अहोभाग्य मखुला ।.....कला नाप ल्वाना वोह्म ला.....थौं कन्हें भचा कला नाप ल्वाय् यो धागु ।.....थथे विचा वोबले वं जितः थः आलिङ्गने तया तःगु मयो थें च्वना बल । जि फुतके ज्वीत सना । तर सुकुचां गन तोती । वं ला थः पला झन धका न्हाका यंकल । जि नाप जबर्दस्तीं हे प्रेम याना काल । तर वं जबर्दस्ती प्रेम यायगुलिं जितः

नुगलंनिसे संतोष जुल । जिगु नारीत्व मुसुं न्हिला हल । मस्यु जिके वया ख्वा स्वयगु इच्छा छाय थें तच्वकं जुया वल । जिं कज्जे कायत सनां जिगु इच्छा भन उपो जुल । यंत्रवल जिगु ल्हा स्वीच पाखे वन । वया ख्वा गपाय्च्वकं हिला च्वंगु । वया मिखा स्वस्वं जि ला लिचिला वना । गपाय्च्वकं ह्याउँ से । ज्यानमारा थें जिं वैत न्हिइकेत छकों न्हिला स्वया । तर जिगु न्हिला म्हुतुसी ध्यने न्ह्यो हे गनावन । वया मिखा लीपा जूलिसे ल्वहंया मिखा थें छुं भाव मदुगु मिखा थें च्वना वल । वं नं छुं मधा । जि नं छुं मधया । खिचां गनं उया हःसा, छुँ छह्म जक सुरुक्क थुखे उखे वंसा व थाराक्क न्हुइगु व थन्याबले वं धाल—नानी जितः थौं चच्छि थन छेय् तय फुला ।— जितः आश्चर्य जुल । वया थ्व परिवर्तन खना । गन च्वं धासा मच्वनिह्म थौं थः हे च्वने धका आग्रह याना च्वन थ्वयां उपो याचनाया भाव नं वया सलं पिथ्वया च्वन ! जिं ज्यूधया वयात पलङ्ग बिया । थः छखे लासा लाना द्यना । व द्यंगु मखु । सतर्क जुया छचाखयरं भिखा चाचा हिइका जकच्वन । जि भचालंका मत स्याना बिया तर अयनं वया न्ह्यो मवा ।

—द्यनेगु मखु ला ?—

—द्यने ।—धाधां सुकुचा ग्वारातगु जि चा । अले का द्यनीन ज्वी धका जि द्यरा छ्वया । छुं भचालंका वं जितः हथासं थन । जिला ग्याना वल । थ्वया छु पहः थ्वं छु छु जक यायिगु ज्वी । वं जितः आज्ञाया सलं धाल—छकों चाः हिउ वने नु ।—जिं मिखां न्यना थन्यागु कुयामे । तर व सरासर कुहाँ वन जि नं वना । थ्व मनूयात

अवश्य नं छुं वांमलागु खँ जुल ज्वीमा। नन्न थथे गन च्वने गन च्वने ज्वी मागु छाय्? जिं विचायाना सखे थ्वं चा हिउ वने बले धाइला। विष्णुमतिया ताँयाथाय् थ्यँजक थ्यन व भचा धे धे चुल। थच्चक फेतुत। कपा तच्वकं स्यात धाल। जिं छुं पर्वाह मयासे वयात थःगु मुले ग्वारातुइका कपा तिइका। व वाथाक्क दन। ध्वार ध्वार लहुत। जितः आश्चर्य जुल न्ह्याक्को अयूला त्वसां छुं मजुइह्मसित थौं थ्व छु जूगु! अवश्य नं सुकुचा छुं खँ लोमंकेत सना च्वंगु दु। वयात व खँ झन उपो लुमना वया च्वन। अय्ला त्वने धुंका ला फगत वहे खँ वया प्यखें चाहिला च्वन। अनं सरासर छेँ पाखे हे वया।..... सखे थ्व थौं मोटरं सुयातं क्येका जकं मवःला? तर वं मोटर गबलें वेकायदां हांके मया उकि मखुला वैत लच्छिति न्हापा दरबारे उपो तलब बिया तै तगु। सुं नाप जकं ल्वाना वल ला? तर गबलें ल्वागु जि स्यूगु मखु। अले जिं वैके खँ लहे केत न्यना – थथें जिथाय् चच्छिक च्वना वल धायब छन्त छिमि मालिकं लिकया महैला?– जिं थ्व धायसात वया ख्वा च्यानावल। वं झोके जुया धाल—जिमी मालिक सु। जिमि मालिक। मनूया मालिक मनू?—व कोठाय् थक्क न्हिला। तर यका यक तक्क दित। वया ख्वाले भयया रेखा खने दत। वं याकन याकन इया तित अर्थे हे कोठाया खापा नं ग्वल। अले याकन याकन ओहर दोहर यात। जितः ला मामं व भाइचायान्ह्यलं चासा छुं धाइ धका घन्दा। तर भाग्यवश जिपिं कुने लागुलि इमिसं छुं हे सिइ मखु। सुकुचाँ छकलं तक्क दिना जितः धाल – नानी जिं सुं मनयात स्यासां जितः थौं थें हे मतिनाया मिखां स्वयाच्वने ला?–

—गन्यागु खँ ल्हाना च्वनागु ?—

—मखु जिं मनूयात स्यासां, छुह्म ज्यानमारायात छुं थुलि हे आदरया भावं स्वया च्वने फु ला ?—

ज्यानमारा ? ज्यानमारायां खँ ल्हाय् मते । छु खँ ल्हानागु ?—

—वहेला जिं धयागु छं जि ज्यानमारा जूसा घूणा यायि थूथू यायि ।—

थन्याबले तले खापा चायकूगु सः वल ? सुकुचा ला चिल्लाय् दना हाल । 'पुलिस पुलिस' । अले वया स्वभावे असाधारण प्रकारया अस्थिरता वल । तलं सुं सरासर कुहाँ वल । भाइचां सः बिल । जिं खापा चायका । सुकुचा यात खने सातं खवा भचा स्यन । छुं मधासे सरासर यहाँ वन । सुकुचाया खवाया भावे स्थिरता बल । अले वं थः पलंगे च्वना जितः नाप तया धाल—नानी, छन्त मधासा जि सुयात धाय । न्हाचंनिसें मधासे च्वना । आ नं मधासा छुं गबले थ्व खँ सिइ मखु । अले छुं जितः ह्मसिया नं ह्मसिइके फै मखु । जिं मजबूर जुया थथे याय माल । थुकी जिगु छुं दोष मदु । थौं थन पुलिस वै तिनो ।—सुकुचाया थ्व खं जिगु मस्तिष्कयात करंटं ज्वं थें जुल । थौं पुलिस थ्व छेंय् वं तिनि । छाय ? अयुला काइगु सिया मखा । सुनां धाल ज्वी । सुकुचां गय सिल ज्वी । मजबूर जुया थथे याय माल । दोष बयागु मखु । अवश्य नं सुकुचा धेबाया स्वार्थे पुलिसयात खबर बिल ज्वी । नीच, खिचा । धेबा मासा जितः धागुसा जिं बिइ मफुगु मखु । ह्मसिल, मन ह्मसिल । सुकूचां जिगु

ख्वाया भावं खँ थ्वीकल थें। वं हर्बराय्चाया धाल– नानी पुलिस थ वै। छिमित मखु जितः ज्वनेत।–

–छन्त ज्वनेत?—जि ला छकलं सर्गत कुतु वोह्म थें जुल। जिं छुं धाय मफुत। जिगु म्हुतुं खँ ल्हाय् मसया वन। व छको फिसिक्क न्हिल। अले जिगु ल्हा थःगु ल्हातं कत्तिक्क ज्वना धाल – नानी, पुलिसं जितः ज्वं वै तिनि। आतक मवोनि, थ्व ला जि थन धका सिइके मफुगुलिं का।–

–तर छाय?—

–जिं मनू स्याना। जिगु थ्व ल्हातं थौं छह्म नरपिशाचयात सधेकाँ। नानी, उकिं ला धयागु जि ज्यानमारा खः।—

सुकुचा खना जि ग्यानावल। जि पलङ्ग दना खाया पाखे ग्याग्यां वना। सुकुचां न्हिला धाल–नानी, ग्याय म्वा। जिं छन्त स्याय मखु। जि ज्यानमारा खः तर जिं आ सुइतं संतोष मखु। तर जिगु विन्ति दु जिगु खँ छको न्यना बिउ। अले सन्तोष बी। जिगु मनयात शान्ति दइ।–

सुकुचां विस्तारपूर्वक हर्बराय् मचासे फुक खँ कन। वया मोटर चले यायिथाय् छह्म सुब्बा दुगु जुया ज्वन। गुम्ह सुब्बां सुकुचाया बालाले च्वंह्म केहेँयात थःगु वासनाया न्ह्यवःसा यायत सना च्वंगु ता दत। छन्हु ला सुब्बां निर्लज्ज प्रकारं सुकुचायात छं केहेँ जिथाय् महःसा ज्यां लिकया बिइ। थ्वयां उपो भाइचामात सुचुकूगु खँ कना भ्यालखानाय् छ्वय् नं धाल। सुकुचाया थ्व खं हे तँ पिहाँवय धुंकूगु। उखुन्हु पाजुपिथाय् वना वोह्म सुकुचाया

केहँ यात ला हातपीत हे याना हल अले सुकुचां सहःयानां याय मफुत। छेँ यूवना ग्वारातुला च्वंह्म सुब्बायात छुरां रोपे याना बिल। सुब्बा हागुलिं त्वाया मनूत मुन। छुरा बांछ्वया बिस्युंबोह्म सुकुचायात फुक्कस्या नं ह्मसीकल। तर लिलाकः सुना नं वेमफु। थःगु खँ कना सुकुचां धाल – नानी, छं हे धा गरीबया इज्जत जक इज्जत मखुला। छु जिं मखुगु याना ला.....

थ्व हे बखते कुने खापा तच्वकं धार धार यात। पुलिस बोगु धका सिल। लिं सुकुचायात बिसिके छ्वयगु स्वया तर सुकुचा माने मजू। वं गंभीर जुया धाल—जि छह्म स्यानिम्तीं छिपिं फुक्क लाइ। पुलिसतयत स्वह मखा मा। छन्त- मांयात, भाइचायात सस्ति याय फक्को यायि। बरु जि कुने सुला थें च्वंक च्वंच्वने छिमित छुं ज्वी मखु। पुलिसं खापा तय्याइ थें च्वंक संकल। मां व भाइचा जिगु कोठाय् छु छु धका न्यंतले सुकुचा कुहां वने धुंकल। पुलिसं खापा तछ्याना सुकुचा ज्वना यंकल। जिगु मिखां खबि लः लः धाया वल। मां व भाइचाया अनेक ह्मसःया जिं छुं लिसः मबिया। जिं सरासर थः कोठाया खापाय् खगः ब्वया मत स्याना। जितः जीवन दै थें च्वंबले मदया वन। जीवनं हिस्याना वन। लायबुया वन जिगु मने कथं कल। जिगु नुगले वाफय् वल। जि हिरस जुल।

सुकुचां सुब्बायात मस्यागु मखु। वं स्वीकार यात। वैत जन्मकाछिया निम्तीं जेल छ्वत। सुकुचा म्वाना नं सिना वन। वया शरीरे जीवन दुसां लाश थें जुल। तर वया ख्वाले निराशया किपा नं

खने मदु । छाय धासा वया नुगः वया आत्मा अराधी मखु तदर्थ बंदा मखु । वयाके ग्यानीया भाव मदु ।

थुखे जि, उखे वया कला न्हिन्हि वैत नापला वैगु । पासापिं नं मवोगु मखु । तर लिपा जूलिसे थुमिगु संख्या नग्न जुया वन । न्हिन्हि जेलया दुने खंबले पासापिनि नं सुकुचा अपराधी खः खहे खः धका मखुला भावना वल ज्वी ।

छुन्हु न्यने दत व जन्मकाछि जेल लागु व थ्व जीवने पिहाँ मवैगु चाया वया कला मस्त ज्वना पयूनं वना विल । थ्व खं सुकुचायात तथंजु चोट जुल । वं थां सतीसाध्वी कलायाके थन्यागु व्यवहार ज्वी धयागु आशा हे यागु मखु । थनं लिपा वया मगज भजा चरके जुल । छुं दिन लिपा ला व विच्छिप्त जुल । जि ज्यानमारा खः धका मेपिंत ग्यानापुक्क झरुडे नं या जुल । लिपा वैत कालकोठरी तया तल धका नं न्यने दत । पिकासां भयातुगु ल्वहँ धाका । जिमित नं नापलाय् मबिल । लच्छी छुको वनं सिक्क खुशामद याना तिनि नापलाय् दैगु । सूकूंनां जितः ह्मसिउगु मखय धुंकल । न्ह्याबलें बंसा तितिं न्हुया हाला सना ज्वीगु । वया रोग झन झन ग्यानापुया वं वन । अले सुकुचाया व्यवहार वया गन्यागु जीवन गथे जुया वन आदि खँ लुमंका जि थःगु न्हि छुवया च्वना ।

वें जुया खुलाति लिपा आला हाला मजू सना मजू धका न्यने दया भचा नयगु ज्वरे याना खांदानी तया वना । नापलाके नं बिउ धका धागु । हानं न्हापा थें तया तय् धुंकल धका नें न्यंने दुगु । विष्णुमतिया तां छिना च्वना बले सुपायँ नं तोपुया च्वगु सर्गतं वा कुरेके हल । फयनं हीं हीं वल । जिं नं भाता भाता वना । तर राजतीर्थ

थने थाय् तच्चकं वाफय वल । फल्चाय् च्वने हे माल । वा दीवे वने धका पिया च्वच्वं ह्याय् बुइ धुंकल । हाइ हाइ वय धुंकल । अन च्वच्वं ह्याइपुसे च्वना मिखा नं गुज गुज घाय् धुंकल । आधा घण्टाति लिपा सुं छह्म मनू वां दायका वहे फल्चाय् वल । जिं खवा हुया च्वंबले सुकुचायात ह्मसिल जिं स्वप्न व सत्यया सन्धी न्यना—छ थन गय् ?

वं जि पाखे वया धाल — जितः सरकारं तोता हल । खँ लिपा ल्हायका । आम छं नयगु ज्वना वोगु थें च्वं । नय पित्याना च्वन से हकि ।— वं खांदानी थल कया काचा काचा नयमखंपिं फोगींतसें चिप स्वय् नयि थें नल । ननं वया खवाया उन पाना वन । जिं स्वस्वं व मखु थें च्वना वल वं ला खानदानी थल नं नयत सन । जिं छु पहः धका खांदानी थल लाकाकया ला खांदानी थल फल्चां क्वय थ्वय । जितः झसंग वन । अन सुं मदु वानं दिइ धुंकल । जितः थ्व छु जूगु ? जि हथासं जेल पाखे वना ।

जि जेलयाथाय् थ्यंबले जेले सिइह्म छह्म सिथं हया च्वन । जि थाराक्क न्हुल । तुति फयारर खाना वल । लिपा न्यना स्वया सुकुचा थौं सित धका मनूतसें धाल । जिगु मिखाया व खवाया पहः खना छह्म निम्हेस्या न्यनछिकपिनि थः लाह्म लाकि छु ।— जिं छुं लिसः मबिया जि सरासर छे पाखे वया । वहे फल्चाय् थ्यन । यंत्रवत जिगु पला उखे पाखे वन गन सुकुचायात जि छुं ज्ञण न्ह्यो खना । हानं खनी ला धका अन भुगुलुं च्वंच्वना । तर ब मबो । जिगु मिखा प्रकृत पाखे वन । प्रकृतिया खवा खयूँ से च्वं । थन्याबले ल्हाया चुरि

छ्यालाक सः वल । जितः थुमिसं हिस्याय् थें याना स्वया च्वन । जि लागिमिगि चाल । हीमी चाल । अले छगू तरंगे जि थः चुरि तछ्याना छ्वया । जिगु मनयात शांति दत । च्वीं च्वीं पुना च्वंथाय् सिचुगु फसं कः थें च्वन ।.....

जिगु विचाया प्रवाहे बाधा ज्वीक मनूत हाला हःगु तायदत—'गंकी... । गंकी... ॥ गंकी... ॥॥' चा थःगु ह्माइपुगु गाबलं भुना पृथ्वी दुहाँ वय् धुंकल । जिगु कल्पनाया सत्ययां ख्याचो बिया विसिके छ्वयूत सनं ला भन वः बिल थें जकं जित च्वना वल । धाथें जिगु थन्यागु च्यागु जिंदगीया बुलु मिं जूसां नं यौवनं धयूपुका च्वंह्म जिमि भिंचाया जीवन ब्वालाक्क च्याना वयूफु । अले थ्व हे ब्वालां जिगु थें हे वया जीवन नं बुलुहुं बुलुहुं छ्वयूका भस्म याना बीफु । पिने मनूत हाला हे च्वन, भन भचा तसलं—'गंकी... ! गंकी...!! गंकी ....!!!' अले किजाँ अनुभवया लिधंसाय् सचेत जुया अथवा भम्चां जिगु नौमि ग्वाना ववं इमिगु विश्वास व आस्थाया सुपौ छेँ छ्वयावनीगु उपो संभावना खना थः मातयात सतर्क मनं ब्यागः च्वनेगु अपुगु लँ ज्वनेत स्वोगु अस्वाभाविक मखु । तर मिलायात ग्रहणं ज्वन धायूवं हे वयात धेकेपुता थें मदुसां हे ज्यू ध्याय् जिइ ला ? पिनेया सः भन भन तःसः जुजुं वया च्वन; वातावरण थ्वयक, सर्गः थ्वयक, प्रत्येक मानवमन थ्वयक ।—

गंकी.... ! गंकी... !! गंकी... !!!

———